

CD

JAARVERSLAG 2016

Bundeling van de
jaarverslagen van het
Expertisecentrum Dementie
Vlaanderen vzw en de
regionale expertisecentra
dementie, erkend als
partnerorganisaties van
de Vlaamse overheid

expertisecentrum
dementie
Vlaanderen

INHOUD

Voorwoord — 3

Organisatie Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw — 4

1 | Missie en visie — 4

2 | Gerealiseerde activiteiten — 7

- ① Personen met dementie en hun omgeving — 7
- ② Zorgsector — 8
- ③ (Inter)nationale deskundigen — 12
- ④ Beleidsmakers — 13
- ⑤ Partners — 14
- ⑥ Publiek — 16
- ⑦ Eigen medewerkers — 18
- ⑧ Regionale expertisecentra dementie — 19

Regionale expertisecentra dementie — 21

- brOes — 23
- Contact — 33
- Foton — 43
- Meander — 55
- Memo — 65
- Orion ism PGN — 77
- Paradox — 95
- Sophia — 105
- Tandem — 115

v.u.: Wino Baeckelandt, voorzitter

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw, Lokkaardstraat 8, B-2018 Antwerpen

Correcties: Olivier Constant, Peggy Van Nerum, Jurn Verschraegen

Foto's: met dank aan de regionale expertisecentra dementie

Foto voorpagina: www.onthoumens.be

Vormgeving: EPO drukkerij & vormgeving, t +32 3 239 61 29, www.epo.be/drukkerij

VOORWOORD

Beste lezer

U heeft alweer een jaarverslag in handen over onze werking en deze van de regionale expertisecentra dementie. We hopen u hiermee te informeren over het belang van onze opdrachten inzake zorg en ondersteuning van mensen met dementie, hun naasten en zorgprofessionals.

2016 was alleszins een boeiend jaar. We bouwden verder aan onze contacten in de eerste lijn en werkten nauw samen met de apothekersvereniging in Antwerpen waar we het FAZODEM-project hebben gerealiseerd: uniek voor Vlaanderen en zelfs Europa. Verder werkten we aan het Vlaamse Dementieplan en droegen we bij aan het Mantelzorgplan Vlaanderen. Beiden hebben een grote impact op het werktein.

Centraal in ons werk staat steeds 'het goede doen' voor mensen met dementie. Dat trachten wij ook elke dag te realiseren. Niet vanuit een ivoren toren maar vanuit de verbinding tussen de zorgpraktijk, het verhaal van elke unieke persoon met dementie en wie hen begeleidt.

Naast de bijdragen en het uitdragen van de acties in het Dementieplan zijn we trots op onze deelname aan de bijeenkomst rond het EU-voorzitterschap in Nederland en de Alzheimer Europe-conferentie in Kopenhagen waar we mochten getuigen van een staaltje empowerment.

Bij elke actie die we ondernemen bekijken we of die ertoe doet en of de persoon met dementie er beter van wordt. Daarom blijven we inzetten op goede dementiezorg – in onze visie gaat het onder meer over betekenisvolle relaties en engagement. Telkens opnieuw betekent dit een evenwicht zoeken tussen goed afgestemde medisch-verpleegkundige zorg en psycho-sociale ondersteuning met de persoon met dementie als richtinggever. Daarom startten we ook einde 2016 met de opbouw van een integraal referentiekader kwaliteit van zorg, wonen en leven van personen met dementie. Ook hier leggen we ons oor te luisteren bij mensen met dementie zelf. Omdat we van hen willen horen wat ertoe doet.

Jurn Verschraegen
directeur

Wino Baeckelandt
voorzitter

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw
Lokkaardstraat 8 | B-2018 Antwerpen

info@dementie.be | t +32 (0)3 609 56 14 | f +32 (0)70 224 777

www.dementie.be | www.omgaanmetdementie.be | www.onthoumens.be | www.jongdementie.info
www.dementie.vlaanderen

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw werd vanuit een reeds bestaande feitelijke structuur opgericht op 17 december 2007 en werd erkend als partnerorganisatie van de Vlaamse overheid in 2014. Ze onderschrijft, samen met de regionale expertisecentra, volgende visie en missie.

1 | Missie en visie

Onze missie

Het Vlaams expertisecentrum dementie en de negen regionale expertisecentra dementie willen dementie in de samenleving op de agenda plaatsen om de kwaliteit van het leven van mensen met dementie en hun sociale omgeving te behouden en te verbeteren.

Onze visie

Zij doen dit door het samenbrengen en uitbouwen van expertise, in samenwerking met andere actoren in het werkveld.

Onze beleidsdoelstellingen

Het Vlaams expertisecentrum dementie en de regionale expertisecentra dementie willen

- ① op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Zij willen voor personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.
- ② deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.
- ③ actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.
- ④ alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.
- ⑤ gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.
- ⑥ de bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de persoon met dementie en hun omgeving kan rekenen op een begripvolle en accepterende houding.
- ⑦ Via een breed en toegankelijk aanbod van publicaties en vormingspakketten wetenschappelijke informatie vertalen naar de dagelijkse zorgpraktijk van professionele hulpverleners en families.
- ⑧ De beeldvorming over dementie nuanceren en zo het taboe rond de aandoening de wereld uit helpen door verduurzaming van de missie van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' van de Vlaamse overheid en permanente sensibilisering op maat van diverse doelgroepen.

- ⑨ Eigen medewerkers, vrijwilligers, raad van bestuur
De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:
- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
 - te innoveren en expertise verder uit te bouwen en te delen.
- ⑩ Collega-ECD's
Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

Erkenning als partnerorganisatie door de Vlaamse overheid

Sedert 2014 zijn de regionale expertisecentra dementie en het Vlaamse centrum gevat door het Vlaamse Besluit van de Vlaamse Regering tot vastlegging van de regels voor de erkenning en de subsidiëring van partnerorganisaties ter uitvoering van artikel 68, § 1, van het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009.

Raad van Bestuur en Algemene Vergadering

De leden van de Raad van Bestuur van de vzw zijn tevens eindverantwoordelijke binnen de organisatie die het regionaal expertisecentrum dementie vertegenwoordigt. Deze leden zijn:

- Katrien Aerts (ECD Meander)
- Wino Baeckelandt (ECD Sophia)
- Matthias Lampaert (ECD Foton)
- Dirk Dhondt (ECD Paradox)
- Griet Robberechts (ECD Memo)
- Julien Mertens (ECD Contact)
- Ellen Moermans (ECD Orion)
- Stefaan Voet (ECD Tandem vzw)
- Julianne Wyns – vervangen door Sam Van de Putte (ECD brOes)
- Alex Moens (enkel lid van de Algemene Vergadering)

De Algemene Vergadering bestaat uit de leden van de Raad van Bestuur aangevuld met de heer Alex Moens. Het voorzitterschap van de Raad van Bestuur is in handen van de heer Wino Baeckelandt. Hij is algemeen directeur van de Zorggroep Heilig-Hart in Kortrijk en eindverantwoordelijke van het regionaal expertisecentrum dementie Sophia in Kortrijk (zorgregio Kortrijk). Alle bestuurders zijn benoemd voor een periode van zes jaar. De Raad van Bestuur kwam samen op 19 februari, 13 mei, 16 september en 9 december. De Algemene Vergadering vond plaats op 13 mei. De voorzitter van de vzw staat in permanent con-

tact met de directeur. Onderstaande formele overlegmomenten staan in functie van afstemming en voorbereiding van de Raad van Bestuur door het dagelijks bestuur van de vzw.

a) Bureau , Gent

4 mei en 5 augustus

b) Kabinet en administratie Vlaamse Gemeenschap

Diverse vergaderingen in de loop van het jaar in functie van de opmaak van het dementieplan en dossiers m.b.t. thema's die het Vlaams expertisecentrum dementie en de regionale expertisecentra dementie behandelen als partnerorganisaties.

Locatie en medewerkers

De kantoren van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw zijn gelegen op de derde verdieping van de Lokkaardstraat 8 in Antwerpen en makkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer.

Volgende medewerkers zijn er actief:

- Dhr. Jurn Verschraegen, directeur (100%)
- Prof. Jan Steyaert, PhD, wetenschappelijk medewerker (90%)
- Mevr. Miranda Vermeiren, VTO-medewerker (73,6% - 80%)
- Mevr. Peggy Van Nerum, administratief medewerker (73,6%)
- Dhr. Olivier Constant, communicatiemedewerker (100%)
- Mevr. Eline Moors, apotheker (100%)
- Mevr. Herlinde Dely, projectmedewerker kwaliteitszorg (100%), vanaf 14 november
- Dhr. Patrick Verhaest, projectmedewerker in freelance statuut
- Mevr. Patricia Wildiers, projectmedewerker in freelance statuut

Jurn Verschraegen is bij K.B. als expert benoemd binnen de Hoge Gezondheidsraad tot 2020.

Vrijwilligersploeg:

- Mevrouw Christianne Schmitt (documentatiecentrum)
- Mevrouw Nina Van Goeye (grafische vormgeving websites www.jongdementie.info en www.dementie.be)
- Dhr. Wim Van Loocke (campagne 'Vergeet dementie, onthou mens')

Samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen vzw

De Alzheimer Liga Vlaanderen is de natuurlijke partner van de expertisecentra dementie. Zo werd samengewerkt rond de ontmoetingsdag jongdementie en bij de opvolging van het psycho-educatiepakket 'Dementie en nu'. De Liga doet een bijdrage in het vormingsprogramma van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen (deel sociale kaart). Er is twee keer per jaar overleg tussen beide directeurs en één keer met de voorzitters van de respectievelijke raden van bestuur. Samen leverden we een bijdrage voor het tijdschrift van Alzheimer Europe voor wat betreft de dementiezorg in Vlaanderen. De publicatie ervan volgde in het najaar.

2 | Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

- **‘Dementie en nu’** kan een belangrijke bijdrage leveren om mensen met dementie langer zelfstandig in hun vertrouwde omgeving te laten wonen, met behoud van kwaliteit van leven. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de Alzheimer Liga Vlaanderen hebben daarom de handen in elkaar geslagen en zijn in 2013 gestart met de ontwikkeling van het ‘Dementie en nu’ psycho-educatiepakket, met Els Dammekens en Christophe Lafosse als auteurs. Via allerlei organisaties zoals de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen, lokale dienstencentra en geheugenklinieken wordt het pakket aangeboden als een reeks van 1 + 9 bijeenkomsten, gericht op mantelzorgers van personen met dementie. Thema’s die aan bod komen in die bijeenkomsten zijn: invoelen in de beleving van mensen met dementie, omgaan met zorg, met gedrag, met financiën, met veiligheid, hoe omgaan en communiceren met familie en omgeving en hoe communiceren met de persoon met dementie. Verder wordt ingegaan op gevoelens en gedachten bij de mantelzorger, het in balans brengen van draagkracht en draaglast en het thema coping en zingeving.

We boden het psycho-educatiepakket ‘Dementie en nu’ aan en organiseerden een opleiding tot ‘Dementie en nu’-coach, samen met Alzheimer Liga Vlaanderen op 7 oktober. Verder werd voorzien in één intervisiemoment voor de coaches en werd een portaalsite geopend ten behoeve van de coaches.

We organiseerden 1 intervisiemoment in het voorjaar. De **website** www.dementieennu.info wordt actueel gehouden. Met het OCMW Gent werd afgesteld hoe het pakket zou kunnen worden vertaald naar de doelgroep van mensen met een migratie-achtergrond. Voorlopig worden van het EDV geen verdere stappen in die richting verwacht en staat het project bij hen on hold.

- We leidden vragen inzake **persoonlijke ondersteuning**, gesteld door familieleden, toe naar de regionale expertisecentra dementie. De regionale expertisecentra verzorgden de verdere follow-up en eventuele verdere gerichte doorverwijzing. Omgekeerd konden de regionale expertisecentra dementie telkens op het EDV beroep doen ter **ondersteuning van de dementie-expert**. De regionale expertisecentra dementie registreren deze vragen met een apart registratieformulier.
- Vanuit het **ZP3 project ‘OpMaat’** volgden we via digitale weg de vergaderingen en konden we onze expertise inbrengen. Vanuit de andere ZP3-projecten werd geen beroep gedaan op het EDV. Het project rond jongdementie wordt gevolgd door Foton.
- De **website** omgaanmetdementie.be werd in gezamenlijke afstemming met de Alzheimer Liga Vlaanderen geüpdatet zodat ook tablet- en iOS/Android-gebruikers makkelijker toegang hebben tot de website. De inhoud van deze website werd voorafgaand geëvalueerd, in samenwerking met de collega’s van Meander en Sophia. Waar nodig werd de inhoud geactualiseerd. De finale lancering is voor juni 2017.
- We werkten het **FAZODEM-project** verder uit. Er werd materiaal met info rond medicatie bij dementie ontwikkeld voor de patiënt en de mantelzorger en divers ander materiaal dat zal worden uitgegeven bij uitgeverij Politeia. Over dit project werd een uitgebreid verslag geschreven

o.m. voor het provinciebestuur Antwerpen die het met een impulssubsidie mee heeft mogelijk gemaakt.

We actualiseerden de **brochure basisinformatie dementie**. De vorige versie was aan vervanging toe. Wetenschappelijk medewerker Jan Steyaert herwerkte de brochure tot een boek: Steyaert, J. (2016). *Dementie, de essentie*. Antwerpen: EPO, ISBN 978 94 6267 078 5. Om de toegankelijkheid te bewaken zochten en vonden we een uitgever die het voor de democratische prijs van 12.50 € in de Vlaamse boekhandels

kon verspreiden. Via de expertisecentra dementie is het boek verkrijgbaar aan 10 €. Het boek is verschenen in september 2016 en in januari 2017 was er reeds een tweede ongewijzigde druk.

- In 2015 legden we samen met brOes contact met de **uitleendiensten** van diverse **ziekenfondsen**. Dat contact werd opnieuw opgenomen en leidde tot de vaststelling dat er nood is aan verdere opvolging en op evidentie gebaseerde informatie. Gezien de technologische evolutie zo snel verloopt is het bijhouden geen makkelijke zaak. Daarom werd in 2016 beslist dat één van de medewerkers van een regionaal expertisecentrum dit verder zal opvolgen vanuit ergotherapeutische expertise.

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

- We voltooiden het begin 2015 opgestarte en door de Provincie Antwerpen gefinancierde project **Oog Voor Mantelzorg** met het uitbrengen van opleidingsmateriaal voor zorgpersoneel uit de ambulante hulpverlening (verzorgenden, verpleegkundigen, ...). In het kader van dit project publiceerden we in februari 2016 het artikel Steyaert, J., & Knaeps, J. (2016). *Mantelzorg: over wat is en zou kunnen zijn*. [Sociaal.Net](#). Mede hierdoor zagen we het concept van triadisch werken terugkomen in het Vlaams beleidsplan mantelzorg van minister Vandeuren. Het project zal afgerond worden met de

productie van het vormingsmateriaal en een studiemiddag op 8 februari 2017.

- In 2016 werden de nodige stappen gezet voor de ontwikkeling van een **vormingspakket voor zorgvrijwilligers en aanvullende thuiszorg**. Dit vormingspakket kadert in de opdrachten binnen het transitieplan. Een begeleidingsgroep met vertegenwoordigers uit het werkveld kwam 4 keer samen. Basis van de cursus vormen filmfragmenten met werknemers en vrijwilligers over hun ervaringen met personen met dementie en hun mantelzorgers. De handleiding voor de lesgevers, presentaties, casusmateriaal en cursusteksten liggen klaar om begin 2017 uit te testen in 2 proefsessies: één voor personeelsleden uit de aanvullende thuiszorg en één voor zorgvrijwilligers. Definitieve oplevering van het materiaal is gepland tegen mei 2017.
- Samen met de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen werd de **richtlijn vroegtijdige zorgplanning** voor personen met dementie ontwikkeld. Op 8 maart 2016 organiseerden we een gemeenschappelijke bijeenkomst van de regionale expertisecentra dementie en de netwerken palliatieve zorg. De experts werden geïnformeerd over de aanbevelingen van de richtlijn.

Samen met hen werd de outline voor vormingsinitiatieven rond deze richtlijn opgemaakt. Om tot een goed afgestemd en bruikbaar **vormingspakket** te komen, werd beslist een begeleidingsgroep met experts uit het werkveld samen te brengen. De coördinatie van deze begeleidingsgroep en de ontwikkeling van het vormingsmateriaal is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen. Eind 2016 vond de eerste bijeenkomst plaats. Verdere bespreking en afwerking van het vormingsmateriaal is gepland voor het voorjaar 2017.

- Samen met de VTO-werkgroep werd nagegaan of er **bijkomend beeldmateriaal** noodzakelijk is en desgevallend dient aangemaakt te worden voor de **opleidingen thuiszorg**. In het kader van de ontwikkeling van het vormingspakket voor werknemers uit de aanvullende thuiszorg en zorgvrijwilligers, werd heel wat nieuw beeldmateriaal ontwikkeld. Deze praktijkgetuigenissen zijn inzetbaar in diverse opleidingscontexten.
- Ook werkten we het **FAZODEM-project** (*Farmaceutische zorg voor personen met dementie*) verder uit. Er werden een medicamenteuze richtlijn en eerste stappen voor een draaiboek MFO opgesteld. Door middel van het ontwikkelen van een kennispakket willen we de huisarts en de huisapotheker een beter inzicht doen verwerven in de aandoening dementie. Verder werd er materiaal ontwikkeld om de communicatie

tussen apotheker en patiënt/mantelzorger te verbeteren.

- Inzicht in de kennis van zorgprofessionals is onmisbaar voor het verbeteren van opleidingstrajecten in zorgorganisaties. Daarom creëerde Ideon de **'Kennismonitor Dementie'**, een wetenschappelijk gevalideerde online-vragenlijst die de vraag beantwoordt of verzorgenden en verpleegkundigen over de juiste kennis beschikken om tot de meest optimale zorg voor mensen met dementie te komen. Op basis van de resultaten kunnen zorgorganisaties opleidingsprogramma's op maat aanbieden en de effectiviteit van hun opleidingsinterventie meten. Ter implementatie in Vlaanderen vonden verkennende gesprekken plaats met de koepelorganisaties van de private en publieke woonzorgcentra en de thuiszorg. De nodige voorbereidingen voor de opmaak van het dossier voor de privacycommissie werden getroffen. Deze kennismonitor werd reeds ter beoordeling voorgelegd aan de leden van de VTO-werkgroep. De inhoudelijke input van de dementie-experten ligt mee aan de basis van de vertaling van dit instrument naar de Vlaamse context. In overleg met Zorgnet-Icuro en VVSG organiseren we begin 2017 een focusgroep om de vragenlijst te hertalen naar de Vlaamse context. Hooftwest neemt de validatie op zich. De verkennende gesprekken met de thuiszorgorganisaties worden verder gezet.
- We verkenden de wenselijkheid en haalbaarheid van **inzet van oude televisiebeelden in woonzorgcentra**. Het grootste deel van dit werk is onderdeel van een masterscriptie van een studente communicatiewetenschappen aan de KU Leuven. Die werd in de zitting van juni 2016 met veel succes ingediend door de docent. Als resultaat heeft de zorgbibliotheek van het Rode Kruis haar aanbod aan oude televisie op dvd voor woonzorgcentra uitgebreid.
- We onderzochten het effect van de **app vroegtijdige zorgplanning bij dementie** van WZC De Ruyschaert en de mogelijke verbeterpunten. Het grootste deel van dit werk was onderdeel van twee masterscripties (master sociaal werk Universiteit Antwerpen en master verpleegkunde KU Leuven). Die werden beide in de zomer van 2016 met succes ingediend en verdedigd. Op basis van de resultaten van de scripties werd een versie 2.0 van de app gemaakt. Die werd gelanceerd op een studiemiddag op 6 oktober in Marke met ongeveer 90 deelnemers. Wegens uitverkocht werd de studiemiddag op 1 december herhaald in Antwerpen, met opnieuw een 70-tal deelnemers.

Vlaams documentatiecentrum dementie

- We leverden een bijdrage aan de discussie over **animatie in woonzorgcentra**. Een deel van dit werk is onderdeel van een masterscriptie aan de Universiteit Antwerpen. Die scriptie werd in januari 2016 succesvol ingediend en verdedigd. De resultaten waren mee input voor het project rond herdefiniëring van animatie dat georganiseerd werd door Zorgnet-Icuro.
- Ook in 2016 voorzagen we de afgestudeerde referentiepersonen dementie van nieuwe evidence based informatie via het **handboek referentiepersoon dementie**. De plaats van de persoon met dementie in de samenleving werd verduidelijkt via het overzicht van de meest recente prevalentiecijfers en prognoses. In relatie met de zorgverstrekkers werd info aangereikt over hoe thuisverpleegkundigen het verschil kunnen maken bij dementie en werd de nodige informatie over het project FAZODEM (zie elders in dit jaarverslag) meegegeven. Het Netwerk Kleinschalig Genormaliseerd Wonen en het Contactpunt Dementie werden voorgesteld.

▲ studiemiddag op 6 oktober in Marke
◀ app vroegtijdige zorgplanning bij dementie

Meer methodisch werd de nodige aandacht besteed aan de theorie en de praktijk van **reminiscentie** en de opstart van **Dementia Care Mapping** binnen een residentiële voorziening. Aansluitend bij de richtlijn vroegtijdige zorgplanning (zie elders in dit jaarverslag) konden ook reflecties over palliatieve zorg en levenseindebeslissingen bij personen met dementie niet ontbreken. Vanuit de realiteit van onze superdiverse samenleving gaven we een eerste aanzet rond dementie en zingeving: dynamiek in de interculturele zorgpraktijk. De vertaling hiervan vanuit joods perspectief maakte dit ook praktijkgericht.

- **Begeleiding, advisering en evaluatie relevante bachelor- en masterproeven** rond thema's communicatie, beeldvorming dementie, dementievriendelijke gemeenten, e-health, ... Hierbij werd actief gespeurd naar mogelijkheden bij opleidingsinstellingen.

Dat leidde in 2016 tot de begeleiding en rol als extern beoordelaar bij een afstudeerproject over beeldvorming rond dementie binnen verschillende culturen i.s.m. de AP-hogeschool en de opstart van twee bachelorproeven over tijdige diagnosestelling en een bachelorproef over taalgebruik in de zorg voor mensen met dementie i.s.m. Thomas More-hogeschool. De bovenvermelde bachelorproeven worden in 2017 gefinaliseerd en verder begeleid door het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen. Naast de eerder genoemde scripties leidde dat onder meer tot een scriptie over beleid bij woon-

zorgcentra om personen met dementie te ondersteunen in langer thuis wonen.

Open vormingsaanbod

Het open vormingsaanbod wordt opgemaakt door de VTO-werkgroep, samengesteld uit de VTO-medewerkers van de regionale expertisecentra dementie en voorgezeten door de VTO-medewerker van het Vlaamse expertisecentrum dementie. In 2016 boden we 27 opleidingen aan rond diverse thema's en voor diverse doelgroepen.

- Mechelen, Brussel, Gent en Brugge vormden in 2016 de locaties waar de **opleidingen tot referentiepersoon dementie** plaatsvonden. 97 cursisten uit zowel woonzorgcentra, ziekenhuizen als thuiszorgcontexten werden opgeleid tot referentiepersoon. Tijdens één cursusdag werden alle cursisten samengebracht om zich te laten inspireren door concrete projecten en acties ontwikkeld door en met eerder afgestudeerde referentiepersonen. De regionale expertisecentra voorzagen ook in de nodige navorming van referentiepersonen die de voorbije jaren afstudeerden. Zo wordt ook hun kennis en ervaring actueel gehouden. In het kader van de overdracht van de bevoegdheid rond de referentiepersoon dementie van de federale naar de Vlaamse overheid bereidden we in 2016 een dossier ter bespreking met de Vlaamse overheid voor. Ter voorbereiding werd met de VTO-werkgroep en de leden van het COO een voorstel rond éénvormige navorming van de referentiepersonen opgemaakt.
- In navolging van het transitieplan werd op vraag van 3 thuiszorgorganisaties een nieuwe **train de trainer** voor het vormingspakket **'Zorg verlenen voor dementie bij personen thuis'** georganiseerd. 10 extra medewerkers uit 3 thuiszorgorganisaties werden zo gemachtigd om dementiekundige basiszorgverleners binnen hun organisaties op te leiden.
- We organiseerden in 2016 samen met de regionale centra ook **dialoogmomenten** voor vroeger opgeleide trainers met als doel de trainers ervaringen uit te laten wisselen over het voorbereiden en geven van de opleiding aan basiszorgverleners. Via deze weg willen we hen een forum bieden om samen te leren van elkaars vragen, uitdagingen en successen. Voor trainers uit de gezinszorg vond een dialoogmoment plaats in Gent, Antwerpen, Dendermonde en Mechelen. Trainers uit de mutualiteiten werden samengebracht in Gent. Vanuit deze bijeenkomsten maakten we een inventarisatie

van uitdagingen en knelpunten die in verdere bespreking met het Agentschap Zorg en Welzijn zullen worden meegenomen.

- Zoals de voorbije jaren stond het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen ook in 2016 in voor de **coördinatie van het vormingsaanbod** aangeboden in het kader van de acties van het **Sociaal Fonds voor Ouderenzorg** (private woonzorgcentra).
- De **basisvorming 'Inzicht in dementie'** van één dag werd 22 keer ingericht, de diepgaande training in het 'omgaan met personen met dementie' werd voor 11 woonzorgcentra verzorgd.
- Vanaf 2016 werd ook een basisopleiding dementie voor verzorgenden/poetshulpen aangeboden in het kader van het Vormingsfonds **Diversity** (publieke thuiszorg). Vijf publieke thuiszorgdiensten tekenden op dit aanbod in.
- Op vraag van de **VZW Zorg-Saam**, die 12 woonzorgcentra omvat, organiseerden we samen met enkele regionale expertisecentra dementie, een halve dag basisvorming dementie voor hun verzorgenden. Naast een plenaire introductie over dementie, kunnen de verzorgenden nadien kiezen tussen drie workshops: zinvolle activiteiten, moeilijk hanteerbaar gedrag of familie als partners in de zorg. Deze halve dag werd 6 keer aangeboden voor ongeveer 70 deelnemers per sessie.
- Op vraag van **Cario vzw** werd in de provincie Vlaams-Brabant een opleiding op maat aangeboden voor zelfstandig verpleegkundigen. Naast basisinformatie over dementie (wat is dementie, vormen van dementie, symptomen, dementie en het brein, tijdige diagnose, ...), krijgen thuisverpleegkundigen ook tips in het omgaan met personen met dementie en hun rol, mogelijkheden en grenzen bij het ondersteunen van de mantelzorgers.
- We hielden met het EDV in coördinatie met de regionale expertisecentra dementie in het voorjaar een **tevredenheidsonderzoek** bij de zorgactoren die met het EDV in aanraking gekomen waren. De resultaten ervan, die zeer positief waren, werden besproken met de vertegenwoordigers van de regionale expertisecentra en zijn opvraagbaar voor de Raad van Bestuur.

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

Aantal titels in Vlaams documentatiecentrum dementie (niet aantal exemplaren!)								
	eind 2009	eind 2010	eind 2011	eind 2012	eind 2013	eind 2014	eind 2015	eind 2016
Boeken	536	585	508	767	1108	1390	1605	1775
Deeltitel						289	479	494
tijdschriften	12	12	12	28	36	39	41	41
artikelen	1943	2040	2080	1632	2198	6942	7933	8195
afdruk artikelen				440	457	563	600	650
DVDs	100	114	122	103	167	190	211	222
Brochures	258	274	303	264	324	442	498	586
Eindwerken	138	158	174	60	65	74	92	105
Electronische documenten				40	40	49	57	70
handboeken				39	37	39	42	42
losbladige werken				25				
diverse	340	373	399	48				
totaal	3327	3556	3598	3446	4432	10017	11558	12180

groei aantal titels in BIDOC	aantallen	229	42	-152	986	5585	1541	622
groei aantal titels in BIDOC	%	6,9	1,2	-4,2	28,6	126,0	15,4	5,4

- We bouwden het **documentatiecentrum** verder uit via aankoop publicaties, verdere opbouw van de catalogus en opvolging van (internationale) tijdschriften. Zie tabel hierboven.
- Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen nam verder een coördinerende rol op samen met regionaal expertisecentrum dementie Tandem inzake dossieropbouw en verdere prospectie rond de mogelijkheden van **Europese samenwerking rond het thema dementievriendelijke gemeenten** ter verduurzaming van het 4-jarig project '**Interregionale Werkconferentie Dementievriendelijke Gemeenten**'. Dit gebeurde enerzijds via overlegmomenten van de 'Interregionale Werkgroep Dementievriendelijke Gemeenten' en anderzijds via geregelde contacten met externe partners uit het Europese netwerk dat wordt opgebouwd i.f.v. het delen van goede praktijken.

We verkenden de relevantie van de internationale **Interdem-onderzoeksgroep** voor ons werk via contacten met leden van dit netwerk en deelname aan één

van hun activiteiten. Dit gebeurde voornamelijk door deelname aan de Interdem-pre-conference, voorafgaand aan het jaarlijkse congres van Alzheimer Europe, op 31 oktober 2016.

- We onderhouden contacten met Vlaamse onderzoekers inzake dementie en/of ouderenzorg, onder meer via **deelname aan stuurgroepen** van volgende projecten en organisaties: DIVERS, Integrate, D-scope, VIND, Vonk-3, Licalab. We nemen deel aan de **redac-**

tie van [Sociaal.Net](http://sociaal.net). Daar publiceerden we ook vier artikelen:

- Steyaert, J. (2016). De schat van je leven (boekbespreking). [Sociaal.Net](http://sociaal.net/boek/de-schat-van-je-leven), <http://sociaal.net/boek/de-schat-van-je-leven>.
- Steyaert, J. (2016). The health gap, the Challenge of an unequal world (boekbespreking). [Sociaal.Net](http://sociaal.net/boek/the-health-gap), <http://sociaal.net/boek/the-health-gap>
- Steyaert, J., De Koker, B., Heylen, L., Knaeps, J., & Van Puyenbroeck, J. (2016). Op weg naar een Vlaams mantelzorgplan. [Sociaal.Net](http://sociaal.net/opinie/op-weg-naar-vlaams-mantelzorgplan), <http://sociaal.net/opinie/op-weg-naar-vlaams-mantelzorgplan>.
- Steyaert, J., & Knaeps, J. (2016). Mantelzorg: over wat is en zou kunnen zijn. [Sociaal.Net](http://sociaal.net/analyse-xl/mantelzorg-is-en-zou-kunnen), <http://sociaal.net/analyse-xl/mantelzorg-is-en-zou-kunnen>.
- We namen twee keer deel aan de **onderzoeksgroep D-Scope** die vooral inzet op kwetsbaarheid van ouderen (al dan niet met dementie).
- We namen twee keer deel aan de **stuurgroep van Cretecs**, expertisecentrum zorgtechnologie en gaven onze inzichten op een veldmeeting m.b.t. ondersteunende technologie met sensoren.
- We woonden de vergaderingen van **BeDeCo** bij en presenteerden rond psycho-educatie op het symposium op 10 december en schreven hiervoor een abstract.
- We evalueerden de mogelijkheden van wearables binnen de zorg voor mensen met dementie door deelname aan de **gebruikerscommissie van het project 'Tetra P-wearables'** van de PXL Hogeschool Limburg en de Erasmushogeschool Brussel en ondersteuning van een pilot voor mensen met jongdementie.
- We verkenden verder de **mogelijkheden van mobiele applicaties binnen de zorg voor mensen met dementie** (o.b.v. partnership Erasmushogeschool Brussel, afdeling multimedia en communicatietechnologie). Daartoe organiseerden we een brainstorm op 4 mei met studenten van de Erasmushogeschool en boden we bijkomende projectondersteuning bij het creatieproces van de prototypes. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw wil met dit engagement de emancipatorische mogelijkheden van mobiele applicaties verder verkennen voor zowel mensen met dementie, mantelzorgers als zorgprofessionals.

④ Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

- We maakten deel uit van de redactieraad voor de update van het **Dementieplan Vlaanderen** en hebben tijdens diverse vergaderingen actief bijgedragen tot de verwezenlijking hiervan, samen met het kabinet, het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid en andere stakeholders. Intern werden de teksten afgetoetst met de leden van het coördinatie-overleg van de regionale expertisecentra en met de Raad van Bestuur. We publiceerden de definitieve tekst op de beleidspagina van www.dementie.be en in de nieuwsbrief en bespraken de implicaties ervan op de globale werking van de expertisecentra tijdens de tweedaagse (26-27 mei). Terzelfdertijd werd ook bijgedragen aan het Vlaamse Mantelzorgplan, gezien de link met chronische zorg en dementie. Dat leidde onder meer tot het in het Mantelzorgplan opnemen van de thema's maatschappelijke beeldvorming en triadisch werken.
- We voegden op uitnodiging expertise toe aan de **expertgroep van het Provinciebestuur Antwerpen**. Het centrale thema is er jongdementie. De groep vergaderde 2 keer en we deden verslag over de voortgang van provinciaal ondersteunde projecten zoals FAZODEM en Oog voor Mantelzorg.
- Met het **Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid (VAGZ)** evalueerden we de gevolgen van de staatshervorming op de erkenning en attestering en de verdere integratie van de opleidingen tot referentiepersoon. Op de vraag van het VAGZ werd de finale bespreking

naar 2017 verplaatst. Intussen bezorgden wij wel een met de regionale expertisecentra dementie afgestemde nota. Op vier plaatsen in Vlaanderen boden we de opleiding tot referentiepersoon dementie aan en eind mei werd het aanbod binnen de VTO-werkgroep geëvalueerd.

- Met de **werkgroep jongdementie**, al sinds het ontstaan van het EDV een belangrijke denktank voor het Vlaamse dementiebeleid, kwamen we twee keer samen. Het EDV nodigde uit, verbond en zorgde voor het voorzitterschap en de verslaggeving.
- Ter voorbereiding van de **eerstelijnsconferentie** in 2017 werd deelgenomen aan twee werkgroepen (de werkgroep taakstelling en structuurintegratie en de werkgroep integrale zorg). Via verslaggeving konden de evoluties van deze besprekingen gebracht worden op de tweedaagse in Gent met alle medewerkers en bij de Raad van Bestuur.
- Met het kabinet werden de mogelijkheden verkend om op beleidsniveau opnieuw een **kerngroep met relevante partners** samen te brengen die een adviserende en coördinerende rol opneemt inzake dementievriendelijke gemeenten en **verduurzaming van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens'**. Dit zal in 2017 resulteren in een eerste bijeenkomst van de kerngroep

i.f.v. het uittekenen van een vervolgtraject door het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen in overleg met relevante stakeholders.

- We namen deel aan de tweedaagse conferentie **'Living well with(out) dementia'** in Amsterdam op 9 en 10 mei, georganiseerd door het Nederlands voorzitterschap van de EU en aan de **26ste Alzheimer Europe-conferentie**, die op 1 en 2 november plaatsvond in Kopenhagen. De directeur verzorgde een lezing rond het project New Energy for Young Dementia.

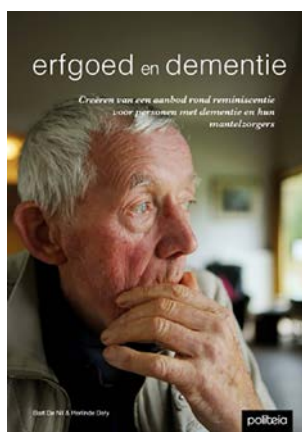
⑤ Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

- We investeerden verder in de afstemming en samenwerking met **de Alzheimer Liga Vlaanderen**. De directeurs van beide organisaties kwamen twee keer bijeen en evalueerden hun wederzijds engagement, bijvoorbeeld rond het sociaal-artistieke project 'De Alzheimer Code' of de intervisie van de coaches psycho-educatie en de verdere ontwikkelingen ervan in het buitenland.
- We voerden in samenwerking met **Anahata vzw** een audit uit aan de hand van DCM (Dementia Care Mapping) in twee woonzorgorganisaties in de Antwerpse

Kempen, in samenspraak met Tanja Everaert van regionaal ECD Meander en evalueerden op die wijze de kwaliteit van zorg en ondersteuning van personen met dementie. We leverden een rapport op aan de organisaties en bespraken met hen de resultaten van deze mappings. Met de regionale centra werd afgesproken dat we DCM als methodiek verder wensen te omarmen. Ook in het kleinschalig genormaliseerd wonen zal men hieraan aandacht besteden door de voorzieningen die bij het netwerk zijn aangesloten allemaal via DCM door te lichten.

- Vanuit onze adviesfunctie binnen de **Werkgroep Kleinschalig Genormaliseerd Wonen** in Vlaanderen reikten we hen nieuwe inzichten aan. Het EDV deed via Jurn Verschraegen een inbreng in de werkgroep rond de blauwdruk. In de loop van het jaar mochten we een brochure vanwege de werkgroep mee verspreiden. Op vraag werden wetenschappelijke inzichten aangereikt die het proces faciliteren. Het voorzitterschap werd opgenomen door Dirk Van Herpe, directeur van WZC Den Olm in Bonheiden.
- We nemen verder een actieve rol op tot **verduurzaming van en stimulering tot dementievriendelijke gemeenten**. Mogelijkheid tot verduurzaming via de onlinewidget dementiometer wordt gerealiseerd bij de bestaande dementievriendelijke gemeenten. De inspiratiegids van VVSG wordt samen met o.a. de publicatie 'Dementievriendelijk, de toekomst – terugblik op 4 jaar interregionale werkconferentie dementievriendelijke gemeenten' gebruikt als leidraad voor bestaande en nieuwe dementievriendelijke initiatieven. Kandidaat-gemeenten die dementievriendelijk willen worden, worden aangespoord om een dossier in te dienen hoe zij dit wensen te realiseren. Opvolging gebeurt i.s.m. **VVSG, regionale expertisecentra en Alzheimer Liga Vlaanderen**. De thematiek dementievriendelijke gemeente wordt ingekapseld binnen het ruimere beeldvormingsverhaal van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens'.
- We onderhielden actieve contacten met de **Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen, VVSG en Koning Boudewijnstichting**.

We bereidden mee de **Erfgoeddag 2017** voor die in het teken zal staan van zorg. We zijn partner in de uitgave van een handboek 'Erfgoed en Dementie' voor erfgoedorganisaties en in de eraan gekoppelde vormingen, in samenwerking met o.m. FAROnet en HOWEST. Het doel is om

*De voorstellingsbrochure van het Expertisecentrum ►
Dementie Vlaanderen*

een duurzame band te smeden tussen zorg, erfgoed en heemkunde.

- Het EDV maakt deel uit van de coördinerende stuurgroep die het **sociaal-artistiek sensibiliseringsproject 'De Alzheimer Code'** voorbereidt, dat in het najaar van 2017 zal plaatsvinden.
- We deden verder prospectie in functie van een digitale sensibiliseringspublicatie over dementievriendelijke communicatie voor het brede mediaveld. Die zal in 2017 in het kader van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' worden gefinaliseerd. De webpagina www.dementie.vlaanderen werd hierbij o.a. als geïntegreerd informatieportaal aangereikt.
- De voorstellingsbrochure en flyer van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen werden gerealiseerd en breed gepromoot. Deze communicatietools werden in digitaal formaat aan de regionale expertisecentra dementie aangereikt om desgewenst op maat van de organisatie aan te passen en te gebruiken i.f.v. de eigen informatievoorziening.

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

- In 2015 ging Jurn Verschraegen met drie echt)paren en onder medische en paramedische begeleiding in zijn eigen tijd op trektocht naar Nepal. We realiseerden een documentaire over deze trektocht, samen met TheWizard en o.m. met UZ Leuven onder de titel **'Waar Gaan We Naartoe'**, om jongdementie voor het brede publiek verder bespreekbaar te maken. We namen contact op met de VRT en maakten een Facebook-pagina met verwijzing naar een interview naar aanleiding van WereldAlzheimerdag. Via een gericht persbericht werd aandacht gegenereerd. In het tijdschrift Denkbeeld schreven we een artikel over de leerpunten bij zo'n activiteit en we schreven een artikel voor The Lancet Neurology dat online gepubliceerd werd. We maakten een planning voor een activiteit in 2017 en nog enkele gesprekken bij VRT (één en Canvas).
- We participeerden aan **De Stem van ons Geheugen**, meer bepaald in de uitvoering van het door VLAIO goedgekeurde dossier. Dat betekent dat we actief naar kansen hebben gezocht, samen met de partners om zingen met dementie als een vast onderdeel te positioneren o.m. voor de referentiepersonen dementie. Dit leidde tot de opstart van een lerend netwerk en de ontwikkeling van een nieuwe CD die werd uitgebracht (blauwe kaft). De partners hierin zijn Koor en Stem, VSPW Mol, WZC Den Olm, ... Einde mei werd in Leuven een award in ontvangst genomen vanwege het Damiaanfonds gezien men het project een zeer warm hart toedraagt.
- In 2016 werd de missie van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' verder uitgedragen en verduurzaamd en in de communicatie van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen blijvend ingezet op het thema **'dementievriendelijke communicatie'**. Dit gebeurde o.a. via:
 - Advisering en ondersteuning bij taboedoorbrekende projecten.
 - Faciliteren van gevalideerde campagnes die de beeldvorming over mensen met dementie bijstellen via de (online)communicatiekanalen van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen.
 - Het geven van info op maat rond genuanceerde beeldvorming en dementievriendelijke communicatie.
 - Het begeleiden van eindwerken rond genuanceerde beeldvorming en dementievriendelijke communicatie.
 - De oplevering van **een gloednieuwe fotodatabank** op de campagnewebsite www.onthoumens.be.
 - Onderhoud, inhoudelijke prospectie en geregelde updates via de sociale media van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens'.

@Onthoumensbe, <https://twitter.com/#!/Onthoumensbe>

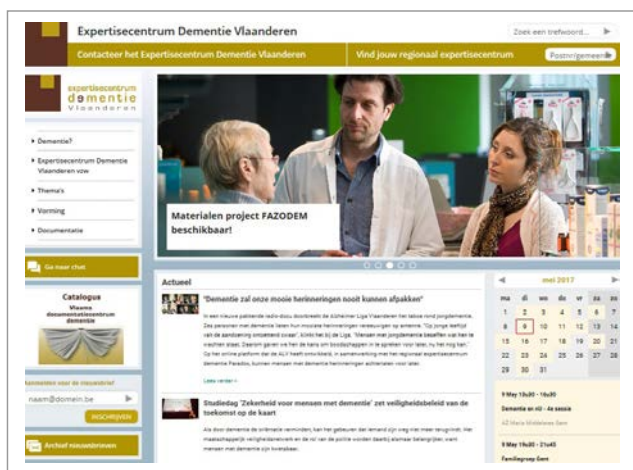
<http://www.facebook.com/#!/groups/vergeetdementieonthoumens>

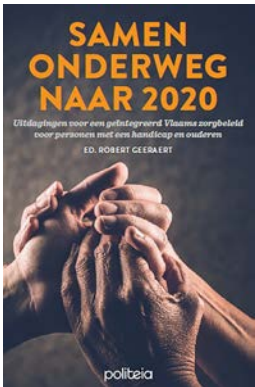
- In de loop van 2016 nam het aantal leden van de Facebook-groep opnieuw significant toe van 3550 in 2015 naar **meer dan 4300 leden!**
- Ook de twitteraccount blijft een gewaardeerd sensibiliseringskanaal. In 2016 groeide het aantal volgers van 2310 tot **2430**.
- Opvolging fotoaanvragen, aanvragen tot getuigenissen en inhoudelijke info vanuit de website www.ont-houmens.be.
- Het **Bibliotheekproject** waarbij n.a.v. de Werelddag Dementie in de loop van de maand september alle bibliotheken van de provincie Antwerpen werden uitgenodigd om hun steentje bij te dragen aan de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens', werd ook in 2016 uitgerold. Opnieuw was het doel het opzetten van inspirerende en uitnodigende infostands in zoveel mogelijk steden en gemeenten. We mochten meer dan 50 deelnemende bibliotheken noteren.
- Ook in andere provincies was er groeiende interesse. Zo werden in verschillende andere provincies infostands ingericht. Dit gebeurde in nauwe afstem-

- Speciale aandacht ging hierbij enerzijds uit naar de in 2015 volledig herwerkte website www.dementie.be. In 2016 werd de workflow geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd, de website zowel inhoudelijk als technisch verfijnd en op geregelde basis geüpdatet. Dit gebeurde op basis van een eerste evaluatie-overleg met de regionale expertisecentra dementie op 13 januari en overleg met webbeheerder Vandasin op 22 januari. Verdere optimalisering van de website gebeurde op basis van permanente monitoring vanuit het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en Vandasin. Anderzijds werd de herwerking van de website www.omgaanmetdementie.be, samen met TheWizard, gerealiseerd. Beide processen gebeurden in nauwe afstemming met de regionale expertisecentra dementie.

	Hits	Unieke bezoekers
2002	39 800	12 722
2003	80 668	30 565
2004	74 318	41 066
2005	84 069	49 959
2006	307 491	54 269
2007	201 710	59 696
2008	68 815	42 471
2009	61 453	40 239
2010	81 207	37 572
2011	175 436	57 965
2012	199 603	71 271
2013	210 622	78 534
2014	203 966	79 758
2015	207 887	80 233
2016	204 174	72 217

- De website www.jongdementie.info die samen met regionaal expertisecentrum dementie Memo uitgebouwd werd, kreeg een onderhoudsbeurt en werd gedurende 4 maanden up to date gehouden in samenspraak met de andere partners. Bijkomende partners zijn de Alzheimer Liga Vlaanderen en het Alzheimercentrum Limburg (NL). Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen nam ook actief deel aan de coördinerende werkgroep die instaat voor de inhoudelijke invulling en het beheer van de website.
- We beheren de **sociale media** ([Facebook](#), [Twitter](#), [LinkedIn](#), [Pinterest](#) en [YouTube](#)) van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen (prospectie/publicatie inhoud + monitoring bereik en reacties). Zij bieden een toegankelijk en up to date-informatieaanbod dat alle aspecten van het werkkterrein van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dekt voor de diverse doelgroepen uit dit jaarplan: personen met dementie en hun omgeving, de zorgsector, (inter)nationale deskundigen, beleidsmakers en het brede publiek.
 - De **Facebook-groep van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen** telde eind 2016 **meer dan 3500 leden**, opnieuw een sterke stijging t.o.v. 2015 (3000 leden).

- Ook op **Twitter** steeg het aantal volgers aanzienlijk: van 1520 (eind 2015) tot **meer dan 1750 volgers** eind 2016. Daarbij mogen we zowel op nationale als op significant stijgende internationale interesse rekenen en worden de tweets vanuit ECD Vlaanderen ook actief gedeeld onder de volgers.
- De organisatiepagina op het professionele netwerk **LinkedIn** kende in 2016 veel succes, met een verdubbeling van het aantal volgers tot **meer dan 500**.
- Publicatie van een **digitale nieuwsbrief** met een verschijningsfrequentie van minimum 10 keer per jaar. In deze nieuwsbrief wordt aandacht besteed aan actuele informatie, lokale, regionale en (inter)nationale goede praktijken, beleidsmateries en relevante wetenschappelijke tendensen.
- Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra zijn voor de media een permanent beschikbaar aanspreekpunt voor actuele informatie en duiding. Hiertoe werden ook proactief persteksten ter beschikking gesteld.
- Er werd **bijgedragen aan diverse tijdschriften of vakliteratuur**, zoals:
 - Een bijdrage over de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' voor het boek 'Zorgcommunicatie in verandering', verzorgd door Olivier Constant.
 - Een bijdrage voor het boek 'Samen onderweg naar 20/20: naar een geïntegreerde zorg' over het thema hoe kunnen de expertise in de zorg voor mensen met dementie en de zorg voor mensen met een mentale beperking elkaar inspireren en versterken, verzorgd door Olivier Constant en Jurn Verschraegen.
 - Een bijdrage aan het magazine 'Dementia in Europe' van de internationale koepelorganisatie Alzheimer Europe over het nieuwe Vlaamse Dementieplan, verzorgd door Jurn Verschraegen en Olivier Constant.
 - Bijdragen voor Maggezien (Familiehulp), Nursing, Zorg (NL), diverse externe nieuwsbrieven, ...

7 Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen, en te delen

Jurn Verschraegen zat het coördinatie-overleg (COO) van de regionale expertisecentra dementie voor. Dit forum voor projectmatige afstemming kwam vijf keer samen in Antwerpen. Het verslag ervan werd steeds ter beschikking gesteld aan alle medewerkers van de regionale en het Vlaamse expertisecentrum. Dit beleidsvoorbereidend instrument werd als zeer positief ervaren door de medewerkers.

Het team van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen kon zich als gevolg van verregaande afspraken op het COO over de regionale beleidsplannen van de regionale

expertisecentra dementie buigen en leverde deze gebundeld op aan de overheid. Deze beleidsplannen werden dus van tevoren afgestemd binnen het COO. De directeur van het EDV deed aan de auteurs ervan vrijblijvende voorstellen tot verdere vernetting.

Elke medewerker (met uitzondering van de secretariaats-medewerker) nam gedurende het werkjaar minstens één dag deel aan een praktijkstage of –ervaringsdag naar keuze. Dit maakte deel uit van het interne vormingsbeleid en van de optie die we nemen om voeling te behouden met het brede werkteerein.

⑧ Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

Binnen het EDV werd in afstemming met de regionale expertisecentra een **nieuw gedeeld platform opgestart** waarbij informatie- en kennisdeling mogelijk wordt op efficiënte wijze. Deze overgang werd binnen het coördinatie-overleg vastgelegd en er werden bijscholing en georganiseerd. In elk regionaal expertisecentrum en binnen het EDV is er een poweruser voorhanden.

De kennisportfolio die we in ons actieplan hebben aangekondigd werd naar 2017 getild gezien de uitbouw van de vormingspakketten in het kader van het transitieplan prioriteit hadden. We nemen dit actiepunt op in het actieplan 2017.

We organiseerden einde mei 2016 een **2-daagse bijscholing voor alle inhoudelijke ECD-medewerkers**. De thema's werden bepaald in samenspraak met de regionale expertisecentra op het coördinatie-overleg. Het dementieplan en het mantelzorgplan en de impact ervan op de werking werden geagendeerd, net zoals het thema genuanceerde beeldvorming in het kader van de verderzetting van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens'. Verder kwamen de thema's preventie en diversiteit aan bod.

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen deelt actuele informatie uit de media en wetenschappelijk onderzoek met de regionale expertisecentra via de digitale communicatiekanalen. De meest relevante berichten worden ook gedeeld via ons digitaal documentatiecentrum en zijn zo voor alle ECD-medewerkers toegankelijk. Daarnaast verzorgden we verschillende presentaties en workshops op regionale en (inter)nationale studiedagen en conferenties.

We organiseerden 3 **overlegmomenten met de dementie-experten**. Dit overleg van kennisdeling werd voorbereid door de directeur en het COO zodat de inhoud gedragen wordt door de medewerkers. Er werd gefocust op casuïstiek en op de rol van de dementie-expert in het kader van het transitieplan dementie en bijgevolg ook op de verdere interne competentieontwikkeling. Het instapplan dementie-expert hangt samen met de kennisportfolio waarvan reeds sprake was.

Bij de overheid werd tenslotte aangedrongen op de invulling van de functie dementie-expert in de regionale expertisecentra, daar waar de programmatie nog niet werd gerealiseerd. Dit werd meegenomen in de besprekingen rond het Vlaamse dementieplan.

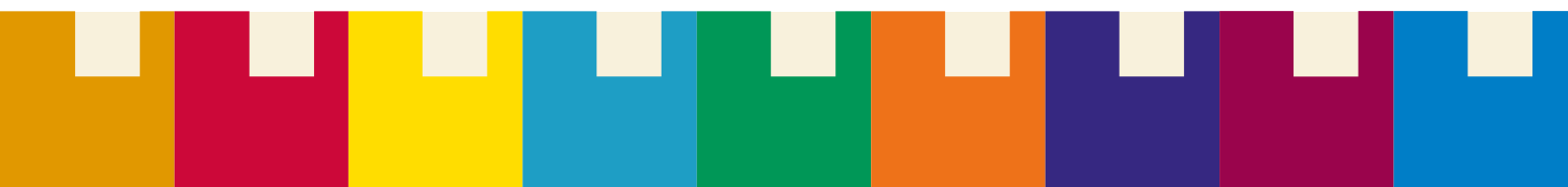

Tweedaagse bijscholing voor alle inhoudelijke ECD-medewerkers

Bijkomende activiteiten die wel werden gerealiseerd maar niet opgenomen in het jaaractieplan:

- We waren spreker op de studiedag van HOWEST over reminiscentie (4 februari), op 25 februari over dementiezorg in de 21ste eeuw aan KULeuven (radiologen), bij Karel de Grote Hogeschool over familie en palliatieve zorg bij dementie, op de 39ste Wintermeeting in Oostende over psycho-educatie (Dementie en nu), bij de inleiding van het gidsenproject bij regionaal ECD Orion ism PGN op 25 juli, bij de voorstelling van het boek 'Ik heb dementie' (ook op VRT, Hautekiet).
- Een Nederlandse zorgverzekeraar (VGZ) wenst 'Dementie en nu' uit te rollen in Nederland en heeft hiervoor het EDV aangesproken. We bekeken met hen de mogelijkheden en stelden een transferschema op.
- We verkenden de contouren van twee Europese projecten: in het kader van Erasmus+ (dementievriendelijke gemeente) en Interreg (2Seas) rond een specifiek model van zorg voor personen met dementie (Cascade).
- Met het KCE werkten we aan een project rond ziekenhuisgebruik bij dementie.
- Vanuit onze expertise rond architectuur en dementie organiseerden we diverse adviezen naar bouwheren en directies van woonzorgcentra. Freelance-medewerker Patrick Verhaest nam deze op zich.
- Freelance-medewerker Patricia Wildiers verzorgde extern diverse lezingen rond personen met een beperking en dementie.
- Het EDV nam deel aan de 'Dag van de Zorg' met een Pecha Kucha-sessie over erfgoed en dementie i.s.m. HOWEST.
- Op 13 september werd de ProF-award uitgereikt aan een organisatie met expertise en innovatie in zorg. Het Ventiel kreeg de award uit handen van Jurn Verschraegen, gewezen awardwinnaar in 2013.
- In samenwerking met regionaal ECD Contact namen we een rol op in de adviesgroep van het project 'Care Talent Passion'. We adviseerden hierbij vooral bij de ontwikkeling van een competentieprofiel voor de zorgkundige deskundig in de zorg voor personen met dementie, onder coördinatie van UCLL.

Regionale expertisecentra dementie

brOes**regionaal expertisecentrum dementie Brussel****zorgregio Brussel Hoofdstedelijk Gewest**

Haachtsesteenweg 76 – 1210 Brussel | t 02 778 01 70 | f 02 771 72 00 | broes@dementie.be

broes, v. (m), de van vele gaatjes voorziene trechter (bron: Van Dale). II. de beginletters br, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als werkterrein. III. de grote O in brOes, de geheugenproblematiek van de persoon met dementie.

Medewerkers

Robbie Dumoulin (socioloog): coördinator expertisecentrum en dementie-expert, voltijds in dienst sinds 15 januari 2016

Brecht Moeraert (maatschappelijk werker): vormingsmedewerker en dementie-expert, 80% in dienst sinds 15 januari 2016, voltijds sinds 1 oktober 2016

Cathérine Parzys (psycholoog): medewerker, 20%, uit dienst sinds 1 oktober 2016

Stuurgroep

De stuurgroep van brOes die de dagelijkse werking ondersteunde en de werking van het expertisecentrum toetste aan de praktijk van het Brusselse werkveld hield in 2015 op met bestaan. Het overlegplatform dementie nam de taak van de vroegere stuurgroep over.

Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

ECD brOes onderzoekt wat cultuursensitieve zorg voor personen met dementie in Brussel kan betekenen en hoe het daarbij outreachend te werk kan gaan.

In 2016 werd er voornamelijk gewerkt aan de inhoudelijke uitbouw van dit thema. We onderzochten relevante literatuur, namen deel aan verschillende studiedagen en infomomenten over cultuursensitieve zorg (27/mei Tweedaagse ECD Vlaanderen; 4/jun Ouder worden en zijn: een waaier aan diversiteit, Meldpunt Ouderenmisbehandeling; 28/jun Studienamiddag cultuursensitieve ouderenzorg; 28/nov Dementie in andere culturen, ECD Paradox) en waren aanwezig op alle bijeenkomsten (16/feb, 03/jun, 10/nov) van de stuurgroep van het EFRO project Divers Elderly Care van de Erasmushogeschool Brussel dat wil nagaan welke trajecten doorlopen worden wanneer er sprake is van dementie bij personen met een migratieachtergrond (zie actie 5.3).

ECD brOes zorgt samen met 4 partners in Brussel (Alzheimerliga Vlaanderen, Huize Sint-Monika, WZC Magnolia, Mantelzorg Overleg Komitee) voor 4 Praatcafés Dementie. ECD brOes komt hierbij duidelijk naar voor als organiserende partner, heeft een coördinerende rol en zorgt samen met de andere partners voor continuïteit en inhoudelijke invulling. ECD brOes verzorgt bij elk praatcafé een boekenstand met informatie die afgestemd is op het thema van het praatcafé om zo het documentatiecentrum bekend te maken.

- **Organisatie Praatcafé Dementie in Brussel**
 - 4 praatcafés (28/jan Thuiszorg of rusthuis?, 23/apr Ethische vragen rond dementie, 22/sep Tegemoetkomingen en premies, 26/nov Juridische aspecten) met totaal van 42 deelnemers

- Overleg met organiserende partners praatcafé: 2/feb, 26/apr, 27/sep, 10/nov, 15/dec

- Personen met dementie en hun omgeving kunnen **telefonisch (permanentie) en per mail** terecht bij ECD brOes. De medewerkers van ECD brOes ondersteunen hen met de nodige informatie, maken indien gewenst een afspraak om dieper in gesprek te kunnen gaan en verwijzen gericht door.

We verleenden **advies** op vraag van mantelzorgers, studenten en professionelen via e-mail, telefoon of face to face:

Mantelzorgers

- Face to face: 5 mantelzorgers waarvan 1 doorverwezen naar andere regio
- Telefonisch: 2 mantelzorgers waarvan 1 doorverwezen naar andere regio

Studenten

- Face to face: 3 studenten
- E-mail: 6 studenten waarvan 2 doorverwezen naar andere regio

Professionals

- Face to face: 1 professional
- E-mail: 7 professionelen waarvan 2 doorverwezen
- Telefonisch: 2 professionelen waarvan 1 doorverwezen

- ECD brOes zal de **dementiewijzer updaten**, digitaal beschikbaar stellen via de website, laten drukken en verspreiden bij de partners van de sociale kaart.

De dementiewijzer werd digitaal beschikbaar gesteld via de website maar werd in 2016 nog niet gedrukt of verspreid aangezien een nieuwe update reeds nodig is.

- Op vraag van externe partners geeft ECD brOes **infosessies dementie aan personen met dementie en hun omgeving**. Er wordt ingezet op de bekendmaking van dit aanbod bij de partners uit de zorgsector in Brussel.

Volgende infosessies werden in 2016 door ECD brOes verzorgd:

- 25/jan UPV UZ Brussel 41 deelnemers
- 21/apr Okra Veeweide Anderlecht 46 deelnemers
- 10/mei LDC Lotus 7 deelnemers
- 28/jun LDC De Kaaï Anderlecht 13 deelnemers
- 04/okt Infosessie Dementie BNP Paribas Brussel 21 deelnemers

- 08/nov Infosessie Dementie WZC De Wand 14 deelnemers
- 17/nov Infosessie dementie WZC Pagode 35 deelnemers
- Het **Inloophuis dementie** waarbij een medewerker van ECD brOes regelmatig aanwezig is in lokale dienstencentra om personen met dementie en hun omgeving op een zo laagdrempelig mogelijke wijze te ontmoeten en te informeren, wordt opnieuw opgestart. ECD brOes besteedt in 2016 meer aandacht aan de bekendmaking hiervan.

De nieuwe medewerkers van ECD brOes zijn hierover in overleg gegaan met de lokale dienstencentra en tot de conclusie gekomen dat het inloophuis zijn doel niet bereikte. Samen met de dienstencentra wordt er nagedacht over andere acties om deze doelgroep te bereiken.

- Het **psycho-educatiepakket Dementie en (n)u** wordt in Brussel georganiseerd in samenwerking met CM Sint-Michielsbond, FSMB en UZ Brussel. De trainers van CM Sint-Michielsbond en FSMB leiden de sessies, ECD brOes staat in voor de ondersteuning. ECD brOes zet in op de bekendmaking hiervan tijdens praatcafés dementie, infosessies, bij het inloophuis en tijdens het project dementie in de bib.

ECD brOes realiseerde in 2016 de vooropgestelde bekendmaking. Ook tijdens individuele gesprekken met mantelzorgers werd het pakket voorgesteld. Ondersteuning bij de sessies bleek in 2016 niet nodig.

- ECD brOes gaat in **samenwerking met Elder van CGG Brussel** verder na in welke mate narratieve zorg kan worden toegepast bij personen met dementie.

Narratieve zorg is een methodiek die het levensverhaal van ouderen in kaart brengt, toegepast door het ouderequipe van CGG Brussel. In 2016 waren onder die ouderen ook 3 personen met dementie voor wie de methodiek waardevol bleek.

- ECD brOes bevraagt de noodzaak voor een **ontmoetingsgroep voor familieleden** in samenwerking met de Alzheimer Liga.

ECD brOes stemde hiervoor af met de Alzheimer Liga. In Brussel hebben zij al een samenwerking in het organiseren van het praatcafé dementie (zie actie 1.2). Daarnaast een ontmoetingsgroep organiseren bleek voor de

vrijwilligerswerking van de Alzheimer Liga in Brussel niet haalbaar.

- ECD brOes neemt contact op met **musea** in Vlaanderen die aandacht besteden aan het ontvangen van personen met dementie en hun omgeving en andere ECD's die ondersteuning bieden aan die musea. ECD brOes zal vervolgens kennismaken met musea in Brussel en de bereidheid tot samenwerking nagaan.

ECD brOes nam contact op met de Brusselse musea om een samenwerking op te starten. Uitwerking hiervan zal in 2017 gebeuren.

- ECD brOes informeert bij de andere regionale ECD's naar de **dossiervorming rond de dementievriendelijke wandelingen**, hun effecten en onderzoekt de mogelijkheden om dit in Brussel uit te voeren.

Dankzij dit informeren kent ECD brOes nu de mogelijkheden en voorwaarden om een dementievriendelijke wandeling in te richten.

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

- ECD brOes maakt zichzelf en zijn werking en doelstellingen bekend bij de partners in de zorgsector in Brussel door middel van een **nieuwe folder**. Hiervoor wordt het sjabloon van ECD Vlaanderen gebruikt. De nieuwe medewerkers verspreiden hun folder zoveel mogelijk door langs te gaan bij de partners in de zorgsector in Brussel.
- De nieuwe medewerkers van ECD brOes hebben in 2016 volop ingezet op hun bekendmaking en op kennismaking met de zorgsector in Brussel en Vlaanderen. Daarvoor nodigden ze zichzelf zo veel mogelijk uit bij verschillende actoren en **netwerkmomenten** zijnde: 18/feb Forum Palliatieve Zorg, 29/feb ECD Vlaanderen introductie, 14/mrt Optimum C, 17/mrt Gezondheid-

smeeting Brussel, 30/mrt Huis voor Gezondheid, 4/apr Socialistische Mutualiteit van Brabant, 5/apr Centre Rhapsodie, 7/apr Christelijke Mutualiteit, 11/apr Residentie Edelweiss Anderlecht, 14/apr Startmoment project vroegtijdige zorgplanning Brussels Overleg Thuiszorg, 15/apr Woonzorgcentrum Clivia Evere, 27/apr Forum Palliatieve Zorg, 28/apr UZ Brussel, 2/mei De Harmonie, 10/mei Brusselse Dagverzorgingscentra in DVC Herfstzon Anderlecht, 19/mei Gala van het Welzijn VGC, 23/mei Dienst voor Hulp aan Brusselse Senioren 24/mei Hallepoortresidentie Brussel, 2/jun Opendeur CGG Brussel, 7/jun Woonzorgcentrum Magnolia Jette / Kliniek Sint-Jan, 8/aug Alzheimer Belgique, 16/aug Zonnelied vzw, 7/sep DVC Herfstzon Anderlecht, 7/sep Toetsingsavond reorganisatie eerste lijn VGC.

- **Vormingsaanbod voor professionals:**

Vorming aan de professionelen in de residentiële zorg:

- ECD brOes geeft op vraag van woonzorgcentra vorming op maat aan het personeel.
- Vorming aan de professionelen in de sector van de woonzorgactoren
- ECD brOes geeft op vraag van woonzorgactoren vorming op maat.

ECD brOes kreeg van verschillende woonzorgcentra de vraag voor vorming op maat. Daarnaast organiseerden we samen met het Huis voor Gezondheid ook de vorming 'Dementie: diagnose, behandeling en begeleiding' voor huisartsen, apothekers en verpleegkundigen.

- ECD brOes organiseert **overlegmomenten met de referentiepersonen dementie** uit Brussel. ECD brOes blijft zo op de hoogte van ontwikkelingen in de zorgsector en verleent informatie en advies aan de referentiepersonen dementie.

Het overlegmoment voor referentiepersonen dementie werd door ECD brOes georganiseerd onder de vorm van het ontbijtverleg. Er werd ook contact gelegd met de Franstalige referentiepersonen dementie om naast het bestaande ontbijtverleg voor Nederlandstalige referentiepersonen dementie ook een gezamenlijk uitwisselingsmoment te organiseren.

- Samen met ECD Memo organiseert ECD brOes de **opleiding referentiepersoon dementie** in Brussel. ECD brOes biedt de praktische ondersteuning en verzorgt het reflectieuur.

De opleiding referentiepersoon dementie vond van 15 januari tot 10 juni 2016 plaats in de gebouwen van Kind & Gezin in Brussel. ECD brOes verzorgde de praktische ondersteuning en het reflectieuur.

- ECD brOes houdt zijn **hulpmiddelenkoffer** up-to-date en zet in op de bekendmaking ervan bij professionele hulpverleners die hierbij herinnerd worden aan het voor hen beschikbare documentatiecentrum. In samenwerking met Expertisecentrum Dementie Vlaanderen bekijkt ECD brOes hoe verdere ontsluiting naar thuiszorgwinkels mogelijk is.

De hulpmiddelen kregen hun plaats in een nieuwe koffer die gemakkelijk te vervoeren valt met bijhorend beschermingsmateriaal. Alle vermelde informatie en prijzen werden up-to-date gehouden en met de Zembro werd er een hulpmiddel toegevoegd aan de koffer. Er werd samen met EDC en andere RECD samen gezeten om de koffer te ontsluiten naar andere regio's.

- ECD brOes volgt de **implementatie van het vermissingsprotocol** verder op bij woonzorg- en dagcentra, thuiszorgdiensten en politionele diensten.

ECD brOes stemde dit af bij woonzorg- en dagcentra en thuiszorgdiensten. Naar aanleiding hiervan vormt dit het thema voor het eerste OPD in 2017.

- ECD brOes stuurt een medewerker mee bij de sensibiliseringsactie van huisartsen in Brussel van Elder van het CGG. ECD brOes stemt dit af op de actie van Expertisecentrum Dementie Vlaanderen rond de competenties van huisartsen.

De sensibiliseringsactie van Elder van het CGG bij huisartsen in Brussel vond niet plaats.

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

- ECD brOes blijft op de hoogte van **(inter)nationale wetenschappelijke ontwikkelingen** om zijn werking te verbeteren en de informatie of het advies dat het verleent te optimaliseren. We werken samen met ECD Vlaanderen om up-to-date te blijven.

Medewerkers van ECD brOes schoolden zich hierin voortdurend bij.

ECD brOes volgt de mogelijkheden voor binnen- en buitenlandse studiedagen voor zijn medewerkers op en neemt indien relevant en mogelijk deel. ECD brOes deelt zijn ervaring op studiedagen mits verslag aan de andere ECD's via het VTO-overleg.

De medewerkers van ECD brOes namen deel aan volgende studiedagen en opleidingen:

Cathérine Parzysz

- 16/feb (3u)
Liefde op leeftijd, Odisee- Campus Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen, Schaarbeek
- 12/mei (8u)
Uitdagingen voor de CGG's, CGG Ahasversus en CGG Brussel, Brussel
- 26/mei (8u)
Tweedaagse ECD Vlaanderen, ECD Vlaanderen, Gent
- 27/mei (8u)
Tweedaagse ECD Vlaanderen, ECD Vlaanderen, Gent

Brecht Moeraert

- 15/jan – 10/jun (80u)
Opleiding referentiepersoon dementie, ECD Vlaanderen, Brussel
- 8/mar (4u)
Studienamiddag Vroegtijdige Zorgplanning en net-

werk palliatieve zorg, ECD Vlaanderen en Netwerk Palliatieve Zorg, Antwerpen

- 10/mar (8u)
Symposium Sterk in Mantelzorg, Sig, Aalst
- 17/mar (8u)
Train de trainer dementiekundige basiszorg, ECD Vlaanderen, Kortrijk
- 12/mei (8u) Uitdagingen voor de CGG's, CGG Ahasversus en CGG Brussel, Brussel
- 26/mei – 27/mei (16u) Tweedaagse ECD Vlaanderen, ECD Vlaanderen, Gent
- 3/jun (8u) Studiedag Betekenisvolle activiteiten, ECD Vlaanderen, Brussel
- 14/jun (4u) Ouder worden en zijn: een waaier aan diversiteit, Meldpunt Ouderenmisbehandeling, Brussel
- 28/jun (4u) Studienamiddag cultuursensitieve ouderenzorg, Project Diverse Elderly Care, Brussel
- 18/okt (8u) DemXpert, ECD Vlaanderen, Brussel
- 8/nov (3u) Geheugentraining BOP, Brussels Ouderenplatform, Brussel
- 24/nov (8u) Dementievriendelijke woonomgeving, ECD Vlaanderen, Brussel
- 16/dec (8u) Gezondheidsconferentie, Agentschap Zorg en Gezondheid, Gent

Robbie Dumoulin

- 15/1 – 10/6 (80u) Opleiding referentiepersoon dementie, ECD Vlaanderen, Brussel
- 17/mar (8u) Train de trainer dementiekundige basiszorg, ECD Vlaanderen, Kortrijk
- 14/apr (8u) Palliatieve zorg bij personen met dementie, Campus Terranova, Brussel
- 12/mei (8u) Uitdagingen voor de CGG's, CGG Ahasversus en CGG Brussel, Brussel
- 26/mei – 27/mei (16u) Tweedaagse ECD Vlaanderen, ECD Vlaanderen, Gent
- 14/jun (4u) Ouder worden en zijn: een waaier aan diversiteit, Meldpunt Ouderenmisbehandeling, Brussel

④ Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

- ECD brOes maakt gebruik van het **registratiedocument** van ECD Vlaanderen om alle vragen met betrekking tot informatie, advies of vorming bij te houden. ECD brOes hield nauwkeurig alle vragen met betrekking tot informatie, advies of vorming bij in het registratiedocument.
- ECD brOes engageert zich om **relevante onderzoeksthema's** door te geven aan ECD Vlaanderen. De medewerkers van ECD brOes wisselden hierover regelmatig van gedachten met de medewerkers van ECD Vlaanderen en de andere RECD via informele en formele overlegmomenten.
- ECD brOes volgt **relevante beleidsinitiatieven** van ECD Vlaanderen, in Vlaanderen, Brussel, België en Europa op. ECD brOes volgde dit kort op, getuige de betrokkenheid in het tot stand komen van het geactualiseerd dementieplan Vlaanderen.
- ECD brOes maakt een **stappenplan** op om contacten met lokale besturen te verstevigen. Deze actie werd doorgeschoven naar het volgende jaar, gezien de inwerkperiode van de nieuwe medewerkers in 2016 dit nog niet toeliet.

⑤ Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

- ECD brOes geeft als dementie-expert op vraag van de klinische teams van CGG Brussel **ondersteuning bij cliëntbesprekingen**. ECD brOes handhaafde deze beschikbaarheid voor de klinische teams van het CGG Brussel ook in 2016.
- Samen met het Brussels Overleg Thuiszorg organiseert ECD brOes een **Overleg Platform Dementie**. ECD brOes neemt het voorzitterschap van dit overlegplatform waar. ECD brOes organiseerde samen met BOT het overlegplatform in Brussel op 24/mei, 17/okt en 12/dec waarbij het telkens het platform leidde.
- In het **EFRO-project 'Divers Elderly Care'** van de Erasmushogeschool neemt ECD brOes deel aan de stuurgroep. ECD brOes was aanwezig op alle bijeenkomsten (16/feb, 03/jun, 10/nov) van de stuurgroep van het EFRO project Divers Elderly Care van de Erasmushogeschool Brussel dat wil nagaan welke trajecten doorlopen worden wanneer er sprake is van dementie bij personen met een migratieachtergrond.
- ECD brOes neemt deel aan de **stuurgroep mantelzorg** in Brussel om vragen rond dementie op te vangen. Via dit forum maakt ECD brOes publiciteit voor zijn activiteiten. ECD brOes nam deel aan de stuurgroep mantelzorg in Brussel op volgende data: 19/apr, 29/jun, 4/okt, 6/dec. Daarbij droegen ze actief bij aan een folder voor mantelzorgers in Brussel.
- ECD brOes neemt deel aan de **stuurgroep ouderenisbehandeling** in Brussel waar projecten worden besproken rond het thema van ouderenisbehandeling en er ruimte is voor casusbespreking. Via dit forum maakt ECD brOes publiciteit voor zijn activiteiten.

ECD brOes nam deel aan de stuurgroep ouderenmis-behandeling in Brussel op volgende data: 02/mei, 17/mei, 20/okt.

- ECD brOes nodigt partners van zijn verschillende activiteiten voor overleg zoveel mogelijk uit op hun nieuw adres zodat die partners de weg naar het ECD vinden en dit de samenwerking kan bevorderen. Naast onszelf uitnodigen bij Brusselse partners in de zorg, werden ook zij uitgenodigd voor overleg in onze gebouwen. Ook het demXpert overleg van de expertisecentra dementie en de werkgroep jongdementie Vlaanderen gaan vanaf 2016 door in de gebouwen van ECD brOes.

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

- ECD brOes zorgt ervoor dat zijn **regionaal documentatiecentrum** up-to-date wordt gehouden en zorgt voor de verspreiding ervan bij het ruimere publiek. ECD brOes heeft in 2016 ook zijn documentatiecentrum verder aangevuld en meer ingezet op de promotie ervan om ontleningen bij professionals, mantelzorgers en geïnteresseerden te stimuleren. In 2016 hebben 7 leners samen 18 boeken ontleend.
- ECD brOes onderhoudt op continue basis de **website** www.dementie.be/broes en de facebookpagina met de laatste updates om zo zijn aanbod in de kijker te brengen. De website van ECD brOes kreeg een update om meer afstemming te maken met de andere RECD. Evenementen en nieuwtjes werden gedeeld via de website en de facebookpagina.
- ECD brOes verspreidt minstens 3 keer een **elektronische nieuwsbrief** naar de partners van de zorgsector in Brussel en iedereen die zich inschrijft voor de nieuwsbrief via de website.

ECD brOes heeft in 2016 in totaal 3 nieuwsbrieven verzonden naar de partners in de zorgsector in Brussel en alle geïnteresseerde ingeschrevenen.

- ECD brOes organiseert de **themaweek 'Dementie in de bib'**. Er wordt aan de Nederlandstalige Brusselse bibliotheken gevraagd om gedurende deze week hun materiaal over het thema dementie in de kijker te stellen. Iemand van ECD brOes zal aanwezig zijn om personen met dementie en hun omgeving op een zo laagdrempelig mogelijke wijze te ontmoeten en te informeren. Voor de bekendmaking wordt een poster ontworpen en gedrukt die verspreid wordt in de bibliotheken en bij de partners in de zorgsector in Brussel.

ECD brOes realiseerde een sensibiliseringsactie om dementie bespreekbaar te maken in Brussel. In samenwerking met 19 Brusselse bibliotheken werden volgende acties ondernomen:

- Kamishibai verteltheater over oma met dementie voor leerlingen van 3e en 4e leerjaar in de bib: 163 kinderen bereikt met 9 voorstellingen
 - Barna spel over ervaren van dementie voor leerlingen van middelbare scholen: 48 leerlingen bereikt in 2 uitvoeringen
 - Lezing eindwerk student + getuigenis mantelzorger voor 39 toeschouwers in bib Koekelberg.
 - Filmvoorstelling in bibliotheek Jette: 8 aanwezigen
 - In de 19 Brusselse bibliotheken die meewerkten was telkens een inspiratietafel te vinden met alle materialen over dementie die de bibliotheek bezit
- ECD brOes organiseert minstens één **filmvoorstelling**. Een medewerker van ECD brOes verzorgt daarbij de inleiding en de nabespreking. Er werd een filmvoorstelling georganiseerd in de bibliotheek van Jette waarbij een medewerker van brOes de inleiding en de nabespreking verzorgde. Er waren 8 aanwezigen.
 - ECD brOes implementeert de **nieuwe huisstijl van ECD Vlaanderen** in al zijn communicatie naar de buitenwereld.

ECD brOes paste de huisstijl consequent toe.

- ECD brOes gaat bij het onderwijslandschap in Brussel na of er interesse is om een **schoolkoffer** met materiaal om te werken rond dementie te ontfangen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de expertise van de andere expertisecentra die reeds stappen hebben ondernomen.

De Brusselse scholen werden gecontacteerd en er werd besloten hen mee te nemen in de actie Dementie in de bib:

- Kamishibai verteltheater over oma met dementie voor leerlingen van 3e en 4e leerjaar in de bib: 163 kinderen bereikt met 9 voorstellingen
- Barna spel over ervaren van dementie voor leerlingen van middelbare scholen: 48 leerlingen bereikt in 2 uitvoeringen
- In coördinatie met de andere expertisecentra dementie en EDV houdt ECD brOes in het voorjaar een **tevredenheidsmeting** bij zijn stakeholders.
De tevredenheidsmeting werd uitgestuurd naar de stakeholders van ECD brOes.
De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:
 - beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
 - te innoveren en expertise verder uit te bouwen, en te delen.

⑦ Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen, en te delen.
- Alle medewerkers van ECD brOes nemen actief deel aan vormingen om hun **vakinhoudelijke kennis** te vergroten.
- De medewerkers van ECD brOes nemen deel aan relevante studiedagen, denkdagen en/of congressen.
- Er is een **beleidsmatige uitwisseling tussen de Raad van Bestuur van ECD Vlaanderen en de operationele werking van ECD brOes**. Een lid van het directiecomité van CGG Brussel is lid van de Raad van Bestuur van de ECD Vlaanderen. ECD brOes informeert het directiecomité van CGG Brussel over zijn werking.

Een lid van het directiecomité van CGG Brussel nam in 2016 deel aan de **Raad van Bestuur van de ECD Vlaanderen**.

- De medewerkers van ECD brOes voorzien wekelijks een vast moment in hun agenda om een **teamvergadering** te kunnen houden die de continue werking van het ECD waarborgt.
In totaal vonden er in 2016 28 teamvergadering van ECD brOes plaats. Andere keren viel het overleg van ECD brOes samen met het Elder teamoverleg (zie actie 7.5).
- De medewerkers van ECD brOes nemen deel aan het **Elder teamoverleg** van CGG Brussel.
In totaal vonden er in 2016 ook 28 teamvergadering van Elder plaats waaraan ECD brOes deelnam.

⑧ Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

- ECD brOes neemt actief deel aan het **Coördinatie-overleg** (5x/jaar, coördinator), het **VTO-overleg** (5x/jaar VTO-verantwoordelijke) en het **Dementie-experten overleg** (dementie-experten, 3x/jaar). Zo wordt de samenwerking met de regionale expertisecentra gegarandeerd.
De nieuwe coördinator van ECD broes nam deel aan het coördinatieoverleg van 26/sep en 5/dec, daarvoor nam zijn voorganger nog deel aan dit overleg. De vormingsmedewerker van brOes nam deel aan de VTO-overlegmomenten van 1/feb, 7/feb, 12/sep en 21/nov. De dementie-experten van brOes namen deel aan de tweedaagse van de expertisecentra dementie op 26 en 27 mei en het demXpertoverleg van 18/okt.
- ECD brOes stemt de werking van zijn documentatiecentrum af met de andere expertisecentra in een over-

leg dat 3 keer per jaar plaats vindt. ECD brOes werkt zo mee aan de **uitbouw van het documentatiecentrum** en aan een gemeenschappelijk gedragen aankoop- en uitleenbeleid.

Een medewerker van ECD brOes nam deel aan alle BIDOC overlegmoment die de afstemming met andere expertisecentra betreffende het documentatiecentrum voorziet.

- Samen met ECD Memo overlegt ECD brOes over de praktische uitvoering van de **opleiding referentiepersoon dementie**. Voor de inhoudelijke uitwerking werkt ECD brOes samen met de andere ECD's.

- **ECD brOes deelt regionale ontwikkelingen binnen de netwerkvorming met ECD Vlaanderen.**

De medewerkers van ECD brOes maakten hier melding van tijdens de verschillende formele en informele overlegmomenten met EDV en andere RECD.

- **ECD brOes deelt de expertise die het ontwikkelt met de andere regionale ECD's en ECD Vlaanderen.**

De medewerkers van ECD brOes maakten hier melding van tijdens de verschillende formele en informele overlegmomenten met EDV en andere RECD.

De medewerkers van ECD brOes nemen deel aan de tweedaagse interne opleiding voor alle ECD medewerkers.

Alle medewerkers van ECD brOes namen deel aan deze tweedaagse.

- ECD brOes geeft vragen die binnenkomen via telefoon of e-mail en relevant zijn voor andere regionale ECD's door.

ECD brOes moest in 2016 tot 7 maal **doorverwijzen naar een ander RECD** via telefoon of e-mail.

- ECD brOes levert een **bijdrage aan het jaarverslag van ECD Vlaanderen** en de regionale expertisecentra dementie.

De bijdrage is hier te lezen.

Contact

**regionaal expertisecentrum dementie provincie Limburg
zorgregio's Hasselt en Genk**

Woonzorgcentrum Hogeijf, campus Banneux: Hadewychlaan 74, 3500 Hasselt | t 011/88 83 84

e-mail: ecd.contact@hogeijf.be | ecd.limburg@dementie.be | website: www.ecdcontact.be

Medewerkers

Directie: *Julien Mertens*, directeur Expertisecentrum Dementie Contact, OCMW Hasselt

Co-partner: *Johan Abrahams*, algemeen directeur woonzorgcentra vzw Bejaardenzorg Grauwzusters Limburg

Chantal Grauwels: ergotherapeut, halftime werkzaam als consulente en dementie-expert van ECD Contact, en halftime werkzaam in het woonzorgcentrum Zonnestraal van OCMW Hasselt. Sedert oktober werkt zij fulltime voor Zonnestraal, nu Hogeijf genaamd, binnen het departement ouderenzorg van het OCMW (voor het aspect dementiezorg). Zij wordt alvast tijdelijk vervangen in het ECD door Kathleen Eykelberg die ook deeltijds coördinator is bij Listel vzw (Limburgse thuiszorgkoepel).

Anneleen Janssens: klinisch neuropsycholoog, ¾-de time werkzaam als consulente en dementie-expert van ECD Contact

Greta Mekers: maatschappelijk werkster, halftime werkzaam als consulente en dementie-expert van ECD Contact

Katrien Moors: ergotherapeut, halftime werkzaam als consulente van ECD Contact.

Werelddag dementie 2016

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

- We verstrekken **informatie en advies** door middel van persoonlijk gesprek, telefoon (of telefonische permanentie), e-mail, bibliotheek, dementiekompas, digitale 'verwijsgids dementie Limburg', nieuwsbrieven en website www.ecdcontact.be.

- Via onder meer de intermutualistische werkgroep en lokale dienstencentra in Limburg werd een oproep gedaan om mee na te denken over de opstart van **buddywerking** voor personen met dementie in Limburg. In december vond een eerste denksessie plaats waarin werd gebrainstormd rond vragen als: wat kan buddywerking inhouden, wie hebben we hiervoor nodig, voor wie organiseren we buddywerking, wat zijn praktische aandachtspunten? In 2017 wordt hier concreter aan verder gewerkt.
- Zoals voorgaande jaren werden er in Limburg op 9 verschillende plaatsen **praatcafés** dementie georganiseerd met uiteenlopende thema's. ECD Contact was meermaals gastspreker voor diverse thema's in verschillende praatcafés in verschillende Limburgse regio's. De data, thema's en sprekers van de 9 praatcafés werden steeds bekend gemaakt via de website www.dementie.be, via allerlei andere zorgorganisaties en via de nieuwsbrief van ECD Contact.

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

- De doelstelling **navorming/intervisie aanbieden** (op 10/11/16) aan de trainers dementiekundige zorgverleners (conform het transitieplan dementiekundige basiszorg in het natuurlijk thuismilieu) werd niet gehaald. Omwille van het lage aantal inschrijvingen (over heel Vlaanderen) werden de Limburgse trainers verwezen naar het infomoment in een andere provincie.
- De dementie-experten van ECD Contact boden in 2016 **informatie en advies** inzake dementie aan op vraag van de diensten maatschappelijk werk van de Limburgse mutualiteiten. Dit verliep voornamelijk telefonisch, via e-mail en tijdens de regionale overlegplatforms dementie ('dementieLinken').

In het halfjaarlijks overleg tussen ECD Contact en de Limburgse mutualiteiten – ter info: CM, De Voorzorg, Liberale Mutualiteit en Hulpkas Ziekte- en Invaliditeitsuitkering zijn de enige 4 die op onze herhaaldelijke uitnodiging tot overleg zijn ingegaan en met wie inmiddels structureel wordt samengewerkt – werden in 2016 de noden en wensen inzake interventie besproken. De uitwerking en het effectieve aanbod van interventie door een dementie-expert van ECD Contact aan de diensten maatschappelijk werk van de betrokken mutualiteiten zullen gerealiseerd worden in 2017.

- Van de doelstelling 'Een open opleidingsaanbod voor dementiekundige zorgverleners aanbieden' werd in samenspraak met de VTO-werkgroep afgestapt. De vraag hiervoor bleek immers (over heel Vlaanderen) te beperkt.
- Naar jaarlijkse gewoonte organiseerden we 4 **'reflectiedagen voor de Limburgse referentiepersonen dementie'** (oftewel 'terugkomdagen': 2 in najaar 2016, 2 in voorjaar 2017). Opnieuw namen 32 Limburgse referentiepersonen deel aan een vorming (voormiddag-

deel) en intervisie (namiddagdeel). De thema's van de vormingen die in 2016 op vraag van de referentiepersonen werden aangeboden waren: 'Communicatie- en omgangstechnieken bij familiegesprekken', 'Ik als referentiepersoon dementie. Hoe hou ik mijn vlammetje aangewakkerd?', 'Hoe krijg ik mijn beleid mee?', 'Hoe voer ik veranderingen door?' en 'Hoe zorg ik voor mezelf?'.

- Op 17/11/16 planden we de vierde '**Expertendag**' vanuit het Limburgs Netwerk Dementie. Omwille van het lage aantal inschrijvingen kon deze studiedag echter niet doorgaan. Na bevraging in het werkveld bleek de datum (laat op het jaar) de reden van het eerder lage aantal inschrijvingen, en zeker niet het thema 'Dementie, vergeet de familie niet!'. De Expertendag van 2017 zal bijgevolg eerder op het jaar (september i.p.v. november) georganiseerd worden en dezelfde inhoud aanbieden.
- 'We zetten een **sensibiliseringsactie** op t.a.v. **huisartsen**, als een beleidsactie vanuit de Limburgse dementiematrix van hiaten in de zorg, ontwikkeld binnen het Limburgs Netwerk Dementie, alsook vanuit het zorgpad dementie, en dit m.b.t. het niet-pluis-gevoel, de hulpverleningsfiche, en voor een grotere betrokkenheid als sleutelfiguren in de communicatiedoorstroming, dit laatste vanuit het 'Geactualiseerd dementieplan Vlaanderen 2016-2019'.'

Via het maandelijks kringnieuws en de website voor Limburgse huisartsen verspreidden we op regelmatige basis (3 keer) informatie over dementie vanuit het ECD. In 2016 waren dit artikels over volgende thema's: de voorstelling van ECD Contact, de verwijsgids en het dementiekompas, de dementieLinken, het vermissingsprotocol.

- 'We signaleren **hiaten in de taakuitvoering van CRA's** (coördinerende en raadgevende artsen van woonzorgcentra) inzake dementiezorg t.a.v. ECD Vlaanderen, meer bepaald wat betreft specifieke kennis en de wijze van overbrengen van deze kennis aan het zorgpersoneel, en we gieten de aanbevelingen ter zake in een nota'. Deze actie werd niet gerealiseerd omdat ze (inmiddels) zal opgenomen worden door ECD Vlaanderen op grond van het Geactualiseerd Dementieplan Vlaanderen.
- Het **vermissingsprotocol in de thuiszorg** werd door verschillende partners die er aan meewerkten reeds geïmplementeerd in hun eigen organisatie.

Een extra voorstelling van het protocol gebeurde onder meer in het praatcafé te Hasselt, POP Bilzen, POP Heusden, POP Lummen- Herk-de - Stad en tijdens het provinciaal overleg van de thuiszorgdiensten.

In samenwerking met Listel werd het symposium 'Vermissing in de thuiszorg' georganiseerd op 2 december 2016. Samen met de heer Alain Remue van de Cel Vermiste Personen werd het vermissingsprotocol in de thuiszorg voorgesteld aan 48 hulpverleners.

De tips uit onze vermissingsfolder werden gebruikt in het handboek 'Zekerheid voor mensen met dementie: hoe politie kan helpen?'. Deze pocket, een product van ECD Sophia (Kortrijk) en ECD Vlaanderen, richt zich op de opleiding van politiemensen rond vermissing.

- De actie 'We leveren inhoudelijke bijdragen aan de uitvoering van de BaNaBa Interdisciplinaire Ouderenzorg van de PXL', konden we niet realiseren omdat de PXL dit opleidingsprogramma niet meer aangeboden heeft.
- In 2016 organiseerde ECD Contact volgende **vormingen** in open aanbod:
 - 'Het nieuwe beschermingsstatuut voor personen met dementie' (4/2/16) met vrederechter B. Mevesen als spreker.
 - 'Anders communiceren met mensen met dementie, doe-voel-ervaarnamiddag' (26/5/16 en 20/10/16) met als workshopbegeleiders Trudie Appermans, zorgclown, en Kasper Bormans, onderzoeker en auteur.
 - 'Als eten moeilijker wordt bij personen met dementie ...' (27/10/2016) met als sprekers Chantal Grauwels (ergotherapeut), Christiane Indesteege (diëtist) en Goele Hulsbosch (logopedist).

In samenwerking met ECD Vlaanderen werden daarnaast 4 vormingen/studiedagen aangeboden:

- 'Omgaan met personen met dementie in het ziekenhuis' met ECD Contact-medewerker Anneleen Janssens als één van de sprekers (01/03/2016 te Hasselt en 16/12/2016 te Leuven)
- 'Onderdompeling in de wereld van dementie' met ECD Contact-medewerker Katrien Moors als spreker (14/04/2016)
- Inspiratiedag, dag 10 Opleiding Referentiepersoon Dementie 2016: te Beveren op 21/4/2016 voor alle cursisten van 2016, met bijdrage van ECD Contact-medewerker Anneleen Janssens
- 'Atypische vormen van dementie en jongdementie' met Guy Lorent als spreker (02/12/2016).

- In het kader van de samenwerking met het vormingsfonds voor kinderopvang en thuiszorg 'Diverscity' deed het OCMW van Beringen beroep op ECD Contact voor de vorming '**Onderdompeling in de wereld van dementie**'. 20 Thuiszorgmedewerkers volgden deze vorming.
- We verzorgden vormingen en nabesprekingen van de film '**Still Alice**' voor vrijwilligers van Ziekenzorg-CM, Woonzorgcentra, Lokale dienstencentra en 'Anders Mobiel Limburg'.

- **Deelname aan symposium en/of vakbeurs:**
Op de werelddag dementie, in samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen en meerdere Limburgse organisaties (24/09/2016 – zie ook actie 5.6.), sprak een medewerker van ECD Contact over 'Vlaamse initiatieven voor mantelzorgers'.
- Twee referentiepersonen dementie engageerden zich in 2016 om **vrije vormingsmedewerker** van ECD

Contact te worden. Zij kregen hiervoor een introductie en alle nodige materialen. Eén van hen verzorgde in hetzelfde jaar reeds basisvormingen over dementie in naam van ECD Contact.

• **Overzicht vormingen 2016:**

Hieronder vindt u een overzicht van het aantal mensen (professionelen en niet-professionelen) dat ECD Contact bereikte met haar vormingen in 2016:

Aantal aanwezigen: 1312

Professionelen: 669

Niet-professionelen: 643

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

Ook in 2016 informeerden we ons bij ECD Vlaanderen over nationale en internationale deskundigen.

④ Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

De directeur informeerde zich als lid van de Raad van Bestuur van ECD Vlaanderen ook in 2016 over ondernomen acties t.a.v. bovenlokale beleidsmakers.

⑤ Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

- Ook in 2016 continueerde ECD Contact de **werking van het Limburgs Netwerk Dementie (LND) na het LSM-project** d.m.v.:
 - We organiseerden en realiseerden 4 'dementieLinken' (Noord-Oost-Zuid-West) in het voorjaar en in het najaar (april en oktober). Een 200-tal Limburgse zorg- en hulpverleners namen in 2016 deel aan deze regionale overlegplatforms dementie. Enkele thema's die aan bod kwamen: uitwerking van de Limburgse dementiematrix, bekendmaking vormingsaanbod, vroegtijdige zorgplanning bij mensen met dementie, aanbod voor mensen met jongdementie in Limburg, opstart regionaal casusoverleg.
 - De jaarlijkse Expertendag werd voorbereid. Uiteindelijk werd deze echter geannuleerd (zie actie 2.5.)
 - Vanuit de respectievelijke dementieLinken werden acties gepland en uitgevoerd ten aanzien van bepaalde doelgroepen op basis van de dementiematrix. Voorbeelden hiervan zijn onder meer het uitbreiden van het werkingsgebied van het ouderenteam CGG-LITP, de opstart van casusoverleg en intervisie op meerdere locaties in Limburg.
- We zorgden verder voor de **coördinatie en de ontwikkeling van een zorgpad dementie** met alle betrokkenen. Ook werd één stagiair binnen dit kader begeleid. In januari 2016 vond een vergadering plaats met de werkgroep samenwerking om de hulpmiddelen per fase aan te vullen voor de website van de zorgpaden en werd een planning opgemaakt om het zorgpad te implementeren binnen de regio HaZoDi. Wegens langdurige ziekte van de ECD-medewerker zorgpadbegeleider konden volgende acties niet doorgaan zoals eerder gepland:
 - voorstelling op het Kernteam van de wijze waarop de hulpmiddelen en afspraken binnen het eerste luik van het zorgpad (5 fasen) zullen worden uitgetest.
 - organiseren en geven van vormingen binnen de diverse groepen van zorg- en hulpverleners m.b.t. de toepassing van de hulpmiddelen en afspraken bin-

nen het eerste luik van het zorgpad, om deze in de praktijk adequaat te kunnen uittesten.

- uittesten van het eerste luik van het zorgpad dementie in zijn totaliteit (de 5 fasen) door de betrokken zorg- en hulpverleners.
- evaluatie en eventuele bijsturing eerste luik van het zorgpad dementie.
- ontwikkeling van het tweede luik van het zorgpad dementie: palliatieve zorg en nazorg, in afstemming met o.a. het Netwerk Palliatieve Zorg Limburg.

- In het kader van het **observatieonderzoek over het niet-pluis-gevoel** bij patiënten van de diensten gezinszorg en thuisverpleging in de regio HaZoDi verwerkte de inmiddels aangestelde vervangster de ingezamelde gegevens uit 2015 en maakte zij het rapport op van dit onderzoek. Het onderzoek beoogde de reacties van de huisartsen na ontvangst van signalen over een niet-pluis-gevoel.

Vervolgens werden alle afspraken en handelingen, die eerder in het proces uitgewerkt werden, gebundeld in een flowchart per fase. De ontwikkelde documenten en instrumenten werden verfijnd, bijgestuurd en gelayout om daarna in de flowchart gekoppeld te worden aan de bijhorende acties. Zo kregen onder andere de instrumenten 'Mijn belevingswijzer' en 'Leidraad voor psychosociale begeleiding van thuiswonende mensen met dementie' zijn finale afwerking.

De flowchart werd vervolgens omgezet in taakfiches per fase en per discipline om later op deze manier op de website zorgpaden te kunnen publiceren.

- Een nieuw **sensibiliseringsplan** werd uitgeschreven, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen het sensibiliseren van de brede bevolking rond het niet-pluis-gevoel en het sensibiliseren van de zorg- en hulpverleners van de regio rond de implementatie van het zorgpad. De uitvoering ervan is gepland voor 2017.
- We bleven ook in 2016 de **Limburgse praatcafés dementie** verder ondersteunen door de coördinatie van de halfjaarlijkse werkgroep dementie Limburg (voorjaar en najaar). Alle regionale organisatoren van de Limburgse praatcafés dementie participeren hieraan, versterkt door afvaardigingen van CM Limburg, Wit-Gele-Kruis en DAGG Maaseik-Lommel.
- Naar jaarlijkse traditie werd de samenwerking en de gedreven inzet van de verschillende collega's ook weer in de bloemetjes gezet door de organisatie van een team-buildingsdag vanuit ECD Contact waarbij we samen ondergedompeld werden in de wereld van de relaxatie

en de massagetechnieken. Deze workshop werkte absoluut inspirerend naar een aanbod voor de persoon met dementie samen met diens mantelzorger.

- In 2016 kwam de **'werkgroep Limburgse geheugen-klinieken'**, gecoördineerd door ECD Contact, opnieuw samen. Onderlinge afstemming en afstemming met ECD Contact bleef de focus.

- De Limburgse 'mantelzorghuizen jongdementie' kantelden in in de Alzheimer Liga Vlaanderen en werden zo **'Familiegroepen jongdementie'**. Via de halfjaarlijkse 'werkgroep jongdementie Limburg', waarin ook steeds de Alzheimer Liga Vlaanderen vertegenwoordigd is, wordt het aanbod afgestemd en worden uitbreidingsmogelijkheden bekeken. In 2016 startte naast de familiegroepen jongdementie in Hasselt en Overpelt een groep in Genk. Momenteel wordt ook de opstart van een groep in Zuid-Limburg bekeken. Drie Limburgse mutualiteiten engageerden zich in 2016 eveneens om een ondersteunende rol op te nemen in het kader van jongdementie. Dit initiatief en de voortgang worden toegelicht op de werkgroep jongdementie Vlaanderen onder het voorzitterschap van ECD Vlaanderen, waar steeds een medewerker van ECD Contact aan deelneemt.

We blijven verder samenwerken met de Alzheimerliga Vlaanderen (ALV), o.a. door te sensibiliseren voor de eventuele oprichting van bijkomende familiegroepen. Op 24 september organiseerden we samen met de Alzheimerliga Vlaanderen de Werelddag dementie 2016 met als thema 'Dementie beleef je niet alleen'. Op het programma stond ondermeer een uiteenzetting over het inloophuis dementie en een vorming rond nachtelijke onrust. Het namiddagprogramma was rijkelijk gevuld met tal van workshops. ECD Contact werkte actief mee aan de voorbereiding, stond in voor de organisatie van de infomarkt en stelde de Vlaamse initiatieven voor mantelzorgers voor die werden georganiseerd door de expertisecentra verspreid over heel Vlaanderen.

- In 2016 konden we niet participeren aan het lerend netwerk **'dementievriendelijke gemeenten'** van de VVSG omdat dit niet meer samengekomen is.
- In het kader van stages, bachelorproeven verpleging en ergotherapie en projecten m.b.t. dementie (o.a. project 'Woonwijzer') werkten we in 2016 verder samen met de hogescholen als externe deskundige. Ook via de stuurgroep van het Limburgs Netwerk Dementie (zie actie 5.1.) bestaat een **nauwe samenwerking met de Limburgse Hogescholen**.

- Onze deelname aan de stuurgroep ouderen van **SPIL** (Samenwerking Psychiatrische Initiatieven Limburg) bleef uit doordat deze stuurgroep inmiddels stopgezet werd.
- De directeur nam deel aan de Algemene Vergadering **Listel vzw** van 23 november, en participeerde ook aan het overleg rond geïntegreerde chronische zorg (o.a. pre-pilootproject Herkenrode), dat door Listel getrokken wordt. Daarnaast nam hij ook deel aan twee Vlaamse werkgroepen ter voorbereiding van de Eerstelijnsconferentie van 16 februari 2017.
- In het **project CaTalPa** – Care with talent and passion, gefinancierd vanuit SALK – werd een specialisatie domein 'dementie' voor zorgkundigen uitgewerkt. De Expertisecel Active Ageing van UCLLeuven-Limburg ontwierp samen met ECD Contact een competentieprofiel en opleidingscurriculum voor zorgkundigen die zich willen specialiseren in de zorg voor personen met dementie. Daarnaast ontwierpen we een assessment-procedure op basis waarvan eerder verworven competenties en kwalificaties erkend kunnen worden en waardoor een snellere zijinstroom en doorstroom in de zorg kan gerealiseerd worden.
- In 2016 maakte ECD Contact werk van een **nauwere samenwerking en afstemming met meerdere Limburgse zorgorganisaties/diensten**. Met name met Ouderen-team CGG-LITP, DAGG Noord-Limburg en meerdere Limburgse mutualiteiten werd een (half-)jaarlijks structureel overleg opgezet. Doelstelling is om de werking rond dementie van deze organisaties/diensten en ECD Contact zo goed mogelijk af te stemmen en steeds te bekijken wat we voor elkaar kunnen betekenen en hoe we (nog) meer kunnen samenwerken.
- In kader van de Limburgse dementiematrix, en in navolging van het reeds bestaande concept 'Regionaal Overleg Ouderen Maasland – Intervisie' werd, in samenwerking met DAGG Noord-Limburg, het ouderen-team CGG-LITP en VGGZ Tongeren, een extra aanbod **'casusoverleg en intervisie'** opgestart in Limburg (Maasmechelen, Maaseik, Houthalen-Helchteren, Hasselt en Sint-Truiden). Zorg- en hulpverleners komen op

regelmatige basis regionaal samen om anoniem casussen (dementie en/of psychiatrie) te bespreken en alzo te netwerken in het kader van doorverwijzing en samenwerking.

- In 2016 bood ECD Contact **ondersteuning aan het departement ouderenzorg van OCMW Hasselt** in verband met de uitbouw van een gestructureerde dementiezorg binnen de woonzorgcentra, en specifiek ten aanzien van het bijkomend dagzorgcentrum dat zich specialiseert in de opvang van personen met dementie.

⑥ Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

- De **vorming rond de docureeks 'Geprikkeld door dementie'** in samenwerking met Vorming Plus werd ingepland in februari in CC Maasmechelen in samenwerking met dienstencentrum De Bolster maar werd geannuleerd wegens te weinig inschrijvingen.
- Via het beheer van de website www.ecdcontact.be en de regelmatige publicatie van een elektronische nieuwsbrief blijft ECD Contact het publiek informeren. In 2016 werden 10 nieuwsbrieven verzonden aan een 1500-tal abonnees. Elke **nieuwsbrief** bevat steeds 3 grote rubrieken: 'nieuws vanuit ECD Contact', 'nieuws vanuit Limburg' en 'nieuws vanuit Vlaanderen'. Op deze manier wordt ook systematisch aandacht besteed aan Limburgse initiatieven en initiatieven van ECD Vlaanderen.
- Het **dementiekompas**, een handige tool of 'waaier' door ECD Contact ontwikkeld, die op een eenvoudige manier wegwijst maakt in de wereld van dementie, werd in 2016 voor de vierde maal geüpdatet en gedrukt. Zo werden in 2 jaar tijd reeds 4750 dementiekompassen in Limburg verspreid! In de digitale 'Verwijsgids dementie Limburg', die gekoppeld is aan het dementiekompas, zijn de contactgegevens van Limburgse diensten en

organisaties voor personen met dementie opgenomen. Dit instrument is inmiddels een zeer efficiënt hulpmiddel voor zowel hulpverleners als mantelzorgers gebleken in hun zoektocht in het zorgaanbod voor personen met dementie in Limburg. ECD Contact houdt deze Verwijsgids dementie Limburg steeds up-to-date.

- De medewerkers van ECD Contact werkten samen met meerdere Limburgse organisaties om vormingen, beurzen, nabesprekingen van theaterstukken en boekvoorstellingen aan 'het grote publiek' aan te bieden: standhouder op de dag van de mantelzorg i.s.m. CM Limburg; moderator bij de boekvoorstelling van Kathleen Aerts, 'Mijn mama en ik' i.s.m. de mantelzorgwerking van CM Limburg; organisatie en begeleiding van een dementievriendelijke wandeling te Hasselt i.s.m. de mantelzorgwerking van CM Limburg; vorming aan senioren(verenigingen) i.s.m. enkele gemeenten en dienstencentra; nabespreking van het theater 'Vergeten en Verzonken' i.s.m. OCMW Diepenbeek.
- We hebben een programma voorbereid n.a.v. het 15-jarig bestaan van ECD Contact. Dit werd verwerkt binnen de Expertendag, maar deze werd verdaagd naar 2017 (zie Actie 2.5.).
- In het voorjaar van 2016 realiseerde ECD Contact een digitale tevredenheidmeting (www.ecdcontact.be) voor alle gebruikers volgens de methodiek welke overeengekomen werd met alle regionale ECD's en ECD Vlaanderen. Enkel positieve reacties waren het resultaat.

boekvoorstelling van Kathleen Aerts

- **Sensibiliseringsactie Provinciale Bibliotheek Hasselt:** In 2017 zal de Erfgoeddag (23/4) in het teken van zorg staan. Ter voorbereiding van deze dag organiseerde de provinciale bibliotheek Limburg op 3 mei 2016 een workshop 'Erfgoed en dementie' gericht naar gemeentelijke toeristische diensten en zorgactoren die hier rond willen werken.
ECD Contact stelde hier haar werking voor. Op 3 oktober werd deze workshop herhaald in Overpelt. Hier stelde de referentiepersoon dementie, in opdracht van ECD Contact, de werking van Expertisecentrum Dementie Limburg voor.

7 Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
 - te innoveren en expertise verder uit te bouwen, en te delen.
- De directeur participeerde als lid aan de vergaderingen van de **Raad van Bestuur van ECD Vlaanderen vzw**, conform de bepalingen van Bijlage 2 van het Besl.VI. Regering van 9 mei 2014.
 - In functie van de **eigen deskundigheidsbevordering** volgde het gehele ECD Contactteam de 2-daagse vorming 'Introductie in intervisietechnieken voor intervisoren', ingericht door de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen. Van de opgedane informatie wordt dankbaar gebruik gemaakt in de intervisies die ECD Contact aanbiedt (o.a. 'Reflectiedagen voor Limburgse referentiepersonen dementie').
 - Het verdiepen van de expertise van de eigen medewerkers via praktijkervaring werd bekomen via actieve deelname aan de opstart van en aan de effectieve overlegmomenten 'Casusoverleg en intervisie' (zie actie 5.13.).

- In 2016 werden onderstaande vormen/opleidingen gevolgd door de medewerkers van ECD Contact:

Vorming	Organisatie
Train-the-Trainer Reflectietool 'Samen de mens zien'	ECD Vlaanderen ism UCLL
'Introductie in intervisiemethodieken'	Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
Opleiding Poweruser + Introductie in Office 365	ECD Vlaanderen
Avondseminarie + workshop 'Kijken door de ogen van de persoon met dementie'	UCLL
Vormingsnamiddag 'Het nieuwe beschermingsstatuut voor personen met dementie'	ECD Contact
Vroegtijdige Zorgplanning voor mensen met dementie	ECD Vlaanderen i.s.m. Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen
Vlaams Symposium Jongdementie	Alzheimer Liga Vlaanderen.
Betekenisvolle activiteiten voor thuiswonende mensen met dementie	ECD Vlaanderen
Familieopstellingen	CM Limburg
Zilverwijzer in woonzorgcentra	LOGO Limburg
3-daagse opleiding 'Vroegtijdige zorgplanning bij personen met dementie'	Netwerk Palliatieve Zorg Limburg
Regionaal casusoverleg en intervisie	ECD Contact i.s.m. CGG-LITP, DAGG Noord-Limburg, VGGZ Tongeren
Tweedaagse interne vorming Vlaamse expertisecentra dementie met thema's: Dementie in verschillende culturen, Farmaceutische zorg voor personen met dementie, Beeldvorming, Dementie en preventie.	ECD Vlaanderen
Werkconferentie tussen beide Limburgen 'Samen oud!' (dementievriendelijke initiatieven) te Echt-Susteren (Ned.).	Provinciale Werkplaats Dementie en Ouderenzorg, i.s.m. Zuyd Hogeschool en Alzheimer Nederland

- Eén medewerker van ECD Contact volgde de opleiding power user Office 365 (digitaal platform ECD Vlaanderen), en werd als zodanig het aanspreekpunt voor het eigen team. Deze medewerker heeft daarnaast een actieve inbreng in de werkgroep Power users Office 365.

⑧ Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

- De directeur draagt bij aan de **voorbereiding en participeert aan het coördinatieoverleg ECD-Vlaanderen** en brengt langs deze weg regionale ervaringen inzake optimalisatie van dementiezorg in ten voordele van ECD Vlaanderen. (jan-dec)
- De medewerkers nemen deel aan het **dementie-experten-overleg ECD-Vlaanderen** en dragen bij aan het verder uitkristalliseren van de opdracht en taken van de dementie-expert zoals omschreven in het transitieplan, en ondernemen hiervoor de nodige acties (o.a. op basis van casuïstiek, rolbeleving, ...) .(3x)
- We doen via **participatie aan het VTO-overleg ECD-Vlaanderen** een actieve inbreng qua thema's welke dienen aan bod te komen in de opleiding tot referentiepersoon dementie en in andere opleidingen in de schoot van ECD Vlaanderen.

Foton

expertisecentrum dementie provincie West-Vlaanderen zorgregio's Brugge en Oostende

Biskajersplein 2 – 8000 Brugge | t 050 44 67 93 | f 050 34 11 63 | fotondoc@dementie.be

Medewerkers

Claire Meire: coördinator expertisecentrum, projecten, vorming, consulent expertisecentrum, ontmoetingsgroep voor personen met beginnende dementie – 84%, tijdscrediet vanaf 16/11/2016

Hilde Delameillieure: dagelijks verantwoordelijke, coördinator thuisbegeleiding, consulent thuisbegeleiding en expertisecentrum, begeleiding vrijwilligers – 84%

Elke Poppe: consulent thuisbegeleiding – 63%

Clarice De Cloedt: consulent thuisbegeleiding en expertisecentrum, vorming, lid van de VTO-werkgroep van de expertisecentra – vanaf 01/05/2016, 80%

Lieve Vermeulen: beheer documentatiecentrum, onthaal en administratie - 84%

Sophie Tack: consulent thuisbegeleiding – vanaf 01/04/2016, 73%

Sofie De Waele: consulent thuisbegeleiding, vorming – ad interim tot 22/01, 50% – ad interim 02/05-30/06, 50%

Emma Delanoeye: consulent expertisecentrum, projecten, vorming ad interim vanaf 15/09/2016, 84%,

Marleen Desmet: vrijwillig medewerker coördinatie ontmoetingshuis, vorming

Vrijwilligers – activiteiten ontmoetingshuis

Bernard G., Marika V., Marie-Jeanne G., Agnes D., Kathy W., Paul K., Filip K., Rose V., Simone D.

Vrijwilligers – onthaal, documentatiecentrum

Kathy W., Dominique G.

Dienstverlening over alle doelgroepen heen

Laagdrempelig onthaal en aanspreekpunt

Het centrum is vrij toegankelijk – zonder afspraak elke werkdag tussen 9u en 12u30 en tussen 14u en 17u. Na afspraak kan het ook buiten de openingsuren. De onthaalmedewerker van het ECD of een vaste Fotonvrijwilliger verzekeren de permanentie, beluisteren de noden en vragen en verwijzen desgewenst door naar een medewerker ECD.

Documentatiecentrum

Het documentatiecentrum fungeert als een draaischijf van inkomende en uitgaande informatie met betrekking tot dementie ten dienste van alle eerdergenoemde doelgroepen. Het wil informatie met betrekking tot de zorg voor personen met dementie opsporen, ontsluiten en ter beschikking stellen. De materialen kunnen ontleend worden.

Beheer van de collectie

Het gaat om het opsporen, aanschaffen, invoeren in de catalogus. Afvoer van publicaties gebeurt in samenspraak met ECD-Vlaanderen zodat we een actuele collectie kunnen aanbieden, maar toch ook de historiek niet kwijtraken. Materiële documentatie: 1441 exemplaren (849 boeken, 136 dvd of gelijkaardig, 254 brochures, 108 afdruk artikels, 44 eindwerken, 38 spel-/vormingsmateriaal, 4 roll-up/posters, 3 losse tijdschriften) Daarvan zijn 191 aanwinsten in 2016 (89 boeken, 55 brochures, 19 afdruk artikels, 14 eindwerken, 11 spel-/vormingsmateriaal, 7 dvd of gelijkaardig, 1 posterset, 1 cursus). Daarnaast bezitten we elektronische documentatie waarvoor we dezelfde rubricering hanteren.

Informatiebemiddeling

Vragen van gebruikers komen binnen via diverse kanalen. Zo mogelijk wordt de vraag meer verkend zodat de meest passende informatie kan aangeboden worden. Indien de nodige informatie niet aanwezig is, speuren we ze op. Zo nodig worden lacunes in kennis geseind via de wetenschappelijk medewerker van ECD Vlaanderen aan het onderzoeksveld.

Er waren 118 actieve ontleeners, waarvan 76 nieuw. Het gaat om 57 hulpverleners, 9 lesgevers/vormingswerkers, 17 studenten, 7 vrijwilligers en 20 mantelzorgers en 2 cliënten. Zij ontleenden 828 exemplaren in 250 ontleenbeurten.

De informatieve interventies vanuit het documentatiecentrum zijn vervat in de algemene cijfers info-advies van ECD Foton

Vormingen – samenvatting

Doelgroep	Aantal	Uren	Aantal deelnemers
ALLE	103	322:30	2067
hulpverleners	57	206:30	1346
andere	46	116:00	721
• mantelzorgers	17	40:30	122
• publiek	11	19:30	381
• studenten	9	38:00	168
• vrijwilligers	5	11:00	35
• personen met dementie	4	7:00	15

Overleg – samenvatting

Context	Aantal	Uren overleg	Personeels-uren
Overleg binnen de expertisecentra	32	114:45	156:45
Overleg binnen Familiezorg	56	77:00	99:30
Overleg Vlaams-federaal	9	24:00	24:00
Overleg in de regio-provincie	70	119:15	154:45
Overleg fototeam (structureel)	27	61:00	298:30
Overleg fototeam (ad hoc)	43	64:30	128:00
Overleg stage	15	27:00	28:30

Interventies – samenvatting

	cliëntsituaties	interventies
thuisbegeleiding	213 unieke gezinnen	1132
info-advies	263 unieke aanmelders	373
ontleningen	118 unieke leners	250 ontleenbeurten
	594	1755

1 Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

• Thuisbegeleiding

Er waren 1132 interventies voor 213 cliëntsituaties. Dat komt neer op 1 tot 32 interventies per situatie, met een mediaan op 3 interventies. Het gaat om 203 consulten in het fotonhuis en 342 huisbezoeken. Daarnaast zijn er 30% telefonische contacten en 12% per mail. Verder gaat het om multidisciplinair overleg en coachend advies. De mediaan van de interventies ligt op 45 minuten. Iets meer dan de helft van de gezinnen (51.2%) zijn nieuw. 13,6% van de cliënten zijn bij aanvraag jonger dan 65 jaar. 22,1% van de cliënten woont alleen.

De aanvragers van thuisbegeleiding zijn (top 5): zoon/ dochter; geheugenrevalidatie; partner; thuiszorgverantwoordelijke; geheugenklinik. Bij 56% van de interventies zijn één of meerdere mantelzorgers betrokken (voornamelijk de partner; vaak ook een dochter, minder vaak een zoon). Bij 20% van de interventies is ook de persoon met dementie betrokken. De top 5 van thema's die ter sprake komen zijn: zorgbelasting; thuiszorg; communicatie en omgang; thuiszorg ondersteunende diensten; zinvolle activiteiten.

De gesprekken vinden plaats op het ritme en de vraag van de gezinnen zelf. Zij volgen geen uitgewerkt standaardtraject.

• Informatie- en adviesverstrekking

Naast de informatie en het advies onder de noemer thuisbegeleiding, beantwoordden we in 2016 : 373 info- en adviesvragen van 263 unieke personen. Daarvan zijn 32% mantelzorgers en 2% personen met dementie (zie ook informatie- en adviesverstrekking onder 'Zorgverleners' voor meer toelichting)

• Ontmoetingsmomenten

We organiseren maandelijks een aantal activiteiten voor thuiswonende personen met dementie en hun omgeving. De eerste woensdag van de maand is een muzikale namiddag (03/02, 02/03, 04/05, 01/06, 06/07, 07/09, 05/10). De derde vrijdag van de maand is een koornamiddag (15/01, 19/02, 18/03, 15/04, 20/05, 17/06, 16/09, 21/10, 25/11, 16/12).

We beleefden een geanimeerde namiddag met de **reminiscentiekoffers Souvenirs van de Brugse Erfgoedcel** op 07/12. Drie maal per jaar organiseren we een seizoensviering (06/04, 26/10, 21/12). Met al deze ontmoetingsmomenten faciliteren we ook het opbouwen van een informeel sociaal en dragend contact onder de mantelzorgers en het uitwisselen van informatie en ervaringen. Onze vrijwilligersploeg is daarbij een belangrijke schakel.

Ter gelegenheid van **5 jaar Fotonkoor**, trad het koor op voor eigen familie en kennissen op 23/04. We vinden het belangrijk om aan te sluiten bij het 'gewone' verenigingsleven en betrokken het koor Bryghia Cantat. Het koor trad op voor de NEF-EFID delegatie op 10/05. Op 07/10 palmde we de Brugse Stadsschouwburg in voor Zingen tot morgenvroeg. Dit gebeuren werd mee ondersteund door het koor De Wijze Wijsjes, het ensemble Onoir, Alexander Makay, onze muzikale vrijwilligers en Koor en Stem. We konden in ons talrijke publiek (320 personen) ook koorleden van andere koren, bezoekers van dagverzorgingscentra en woonzorgcentra verwelkomen. We sloten een actief koorjaar af met een kerstconcert in de Sint-Pieterskerk van Tielt op 22/12 met 350 toehoorders: een warm gebeuren ter gelegenheid van Music for Life.

- **Ontmoetingsgroep**

De ontmoetingsgroep voor mensen met beginnende dementie is in 2016 nog 3 maal samengekomen (26/01, 23/02, 22/03). Een ECD medewerker neemt de leiding van die groep en werkt daarbij samen met een relaxatietherapeut en gerontopsychiater. Voorlopig kregen we geen aanmeldingen voor een nieuwe reeks van 8 bijeenkomsten.

Bezoekers (mensen met jongdementie) van DVC Roze-marijn konden op 01/02, 14/03, 09/05, 12/09, 6/10 en 24/11 in gesprek gaan met een consulent.

- **Psycho-educatie**

Op 21/09 startte een nieuwe reeks psycho-educatie Dementie en nU met 7 deelnemers. Een fotonconsulent begeleidde de reeks. RDC Zonnewende nam de organisatie op zich. Door het aanbieden van die reeks faciliteren we eveneens onderlinge steun en uitwisseling van ervaringen onder de mantelzorgers.

- **Deelname familiegroep Alzheimerliga**

Op 2 momenten begeleidde we het gesprek van de familiegroep van Alzheimer Liga Brugge:

Zorg voor jezelf, isolement, schuldgevoelens (09/03 – 17 deelnemers); Loslaten en nabij blijven (13/07 – 24 deelnemers).

- **Praatcafé dementie**

Labyrint-Brugge – Een ECD-medewerker is aanwezig op de activiteiten van het praatcafé. We stellen informatie beschikbaar, en vormen een aanspreekpunt voor de aanwezigen. Foton is lid van de stuurgroep

We maken de werking van de andere praatcafé's uit de regio en de provincie bekend bij onze cliënten.

- **Begeleiden van een partnergroep van partners van mensen met jongdementie**

Zes-wekelijks begeleidt een ECD medewerker een ontmoetingsgroep van partners van mensen met jongdementie (18/01, 29/02, 18/04, 31/05, 26/07, 12/09, 31/10, 28/11). Deze groep heeft als doel onderlinge steun te genereren en ervaringen uit te wisselen. Tevens creëert deze bijeenkomst een informele verbinding tussen de mantelzorgers. Deze gespreksgroep neemt telkens 2 uur in beslag en is een open groep. Deze ondersteuning kadert eveneens binnen het zorgvernieuwingproject jongdementie. (zie punt 5: partners)

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

- **De opleiding referentiepersoon dementie** (26 deelnemers)

De opleiding ging door in het voorjaar van 2016 in het provinciehuis Boeverbos te Brugge. Er was steeds een medewerker van Foton aanwezig als lesgever of als procesbegeleider. Gedurende 4 dagen van de opleiding werkte de ECD-medewerker samen met een ECD-medewerker van Sophia aan de inhoudelijke inbreng. Op het einde van de opleiding werden de deelnemers geëvalueerd aan de hand van een examen.

- **Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie** (18 deelnemers)

De reeks ging door in het Fotonhuis in Brugge op 26/02, 22/04, 30/09, 9/12 (telkens 6u). Thema's zijn:

- op zoek naar mijn talent; intervisie gebruik van talent
- kritische families hebben (on)gelijk?! : hoe communiceren met assertieve families?
- je taak als referentiepersoon dementie: de wet en de realiteit
- creatief met methodiek! : kennismaking met verschillende vormingsmethodieken en de toepassing ervan.

- **Verdiepingsdagen voor referentiepersonen dementie** (18 deelnemers)

Dit is een vervolgaanbod op de terugkomdagen.

Deze dagen gingen door in het Fotonhuis te Brugge op 10/06 en op 02/12 (telkens 6u)

- over de wederkerigheid in de zorg voor mensen met dementie
- vroegtijdige zorgplanning en dementie

- **Studiedag jongdementie 'Over – samen – leven met jongdementie'** (11 deelnemers).

in samenwerking met ECD-Vlaanderen en het Integraal zorgaanbod jongdementie. Dit ging door op 02/06 (6u) in het provinciehuis Boeverbos Brugge

- **Vorming dementiekundige basiszorgverleners in de thuiszorg**

- 'zorg verlenen bij mensen met dementie thuis'. Module van drie dagen voor verzorgenden van Familiezorg West-Vlaanderen, (17/10, 17/11, 12/12-30 deelnemers)
- 'zorg verlenen bij mensen met dementie thuis' aan de cursisten van de opleiding tot polyvalent verzorgende van Familiezorg West-Vlaanderen. Dit pakket van drie dagen zal in de 2 opleidingen tot polyvalent verzorgende gegeven worden.

Vormingsmoment voor de verantwoordelijken van de vrijwillige oppasdienst Familiezorg WVL rond **gebruik dementiewijzer** bij nieuwe aanmeldingen oppasvrijwilligers (Brugge, 18/02 – 9 deelnemers).

Foton neemt deel aan de **uitwerking van het vormingspakket** voor zorgvrijwilligers dat gerealiseerd wordt i.s.m. ECD Vlaanderen.

- **Vorming op vraag**

Op vraag verzorgen we vorming binnen organisaties. De voornaamste thema's zijn: basisvorming dementie; beleving van de persoon met dementie en zijn familie; persoonsgerichte zorg. Zie ook: Samenvatting van de vorming

- **Informatie- en adviesverstrekking; coaching**

Naast de informatie en het advies onder de noemer thuisbegeleiding, beantwoordden we in 2016: 373 info- en adviesvragen van 263 unieke personen. Waarvan 44% hulpverleners, 11% studenten, 2% vormingswerkers, en 7% andere. De helft van deze vragen betreft een concrete cliëntsituatie. (zie ook informatie- en adviesverstrekking bij 'personen met dementie en hun omgeving')

40% van de interventies verloopt telefonisch, 34 % per e-mail, de overige zijn persoonlijke contacten of werkbesprekingen (multidisciplinair overleg)

De top 5 betreft: toelichting rond de werking van het ECD; communicatie en omgang; werkvormen zorgverleners (o.a. vorming); zinvolle activiteiten; zorgbelasting. Bij minstens 17% van de interventies werd verwezen naar andere organisaties.

Het documentatiecentrum is een belangrijk medium voor info-advies. (zie achteraan).

- **Intervisie** voor teams van DVC: De Vliedberg Brugge (28/11); De Regenboog Oostkamp (23/02, 21/11); DVC Rozemarijn-jongdementie (19/01, 09/06, 20/09, 25/10, 24/11).

Op de namiddagen van de eerder genoemde terugkomdagen voor referentiepersonen dementie hanteerden we eveneens de intervisie-methode.

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

- De aanleiding voor deze contacten is vaak onze expertise met '**dementievriendelijke gemeente**'. Wij benadrukken steeds dat het belangrijk is om gelijktijdig acties te doen voor een dementievriendelijke zorgsector (o.a. ontmoetingshuis, thuisbegeleidingsdienst dementie gespecialiseerde verzorgenden dementie aan huis...) en een dementievriendelijk stadsweefsel (o.a. vermissingsproject, dementievriendelijke lokale economie, dementievriendelijke musea ...) De verwevenheid tussen beide domeinen is essentieel om een dementievriendelijke gemeente te realiseren.
- **EFID** (European Foundations' Initiative on Dementia) – 'Samen voor een dementievriendelijk Brugge' was gastheer voor de (jaarlijkse) tweedaagse workshop van EFID winnaars op 10 en 11 mei 2016. Een bezoek aan ECD Foton met toelichting van onze werking stond op het programma. We beogen expertise-uitwisseling en afstemming tussen de verschillende deelnemende landen onder meer rond de inhoud van een 'dementievriendelijke stad/gemeente'.
- **Japan** – we ontvingen opnieuw bezoekers uit Japan op 02/09.
- **Duitsland** – Een team van de dementievriendelijke gemeente Arnsberg kwam op bezoek op 12/10 en maakte kennis met het Fototeam.
- **Frankrijk** – bezoek van een delegatie van Bistrot Mémoire op 12/05.

④ Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

- **Registratie**

Op vraag van de beleidsmakers zorgen we voor een adequate en zorgvuldige registratie van alle activiteiten en interventies vanuit Foton, door gebruik te maken van gedeelde parameters van alle RECD's. Op die manier kunnen ook noden van zorgverstrekkers kenbaar gemaakt worden.

In 2016 deden we een tevredenheidsmeting bij betrokken hulpverleners en andere gebruikers. Daaruit ont-houden we dat de sterkte van Foton vooral de visie is die in elke vorm van dienstverlening heel duidelijk aanwezig is. Ook de gerichtheid op de samenleving en de warme wijze waarop mensen zich beluisterd voelen en geholpen weten, scoorden hoog. De moeilijke bereikbaarheid van Foton door de parkeermoeilijkheden is een knelpunt.

- **Het overkoepelend overlegplatform dementie (OOPD)**

De RECD Foton en Sophia, de voorzitters van de overlegplatforms dementie (OPD), de SEL-coördinatoren en het diensthoofd van de dienst welzijn van de provincie West-Vlaanderen kwamen samen op 18/03 en 22/11. Het doel van dit forum is: de doelstellingen van de OPD's bewaken en gezamenlijk actie ondernemen. Het OOPD organiseerde het vormingsmoment voor OPD-leden: 'Een droom van een talent' op 17/06.

- **Vlaamse werkgroep jongdementie**

Een medewerker van Foton participeert aan de Vlaamse werkgroep jongdementie. Deze komt 2 keer samen onder het voorzitterschap van het expertisecentrum dementie Vlaanderen. De werkgroep volgt het tienpuntenplan jongdementie op en heeft een signaalfunctie naar de overheid.

- **Dementieplan**

We engageerden ons om via de geëigende kanalen constructief-kritisch mee te werken aan het Dementieplan van de Vlaamse overheid.

⑤ Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

- **Overleg met geheugenklinieken – diensten geriatrie**

Vanuit het oogpunt van wederzijdse kwalitatieve doorverwijzing van cliënten zaten we samen met een medewerker of met teams van AZ Sint-Rembert (Torhout) (21/03), AZ Alma, Sijsele-Eeklo (23/06), AZ Sint-Jan Brugge-Oostende AV (15/12). Tevens nemen we knelpunten in de zorg voor personen met dementie mee om te signaleren aan de overheid.

- **Project 'Integraal aanbod voor mensen met jongdementie regio Brugge'**

We bevorderen de onderlinge samenwerking, delen expertise en bevorderen deskundigheid door de verdere deelname aan het zorgvernieuwingsproject jongdementie. (Integraal aanbod voor mensen met jongdementie regio Brugge). Daartoe neemt een medewerker deel aan de stuurgroep van het project (13/04, 14/09). In de loop van het jaar vinden naargelang de noodzaak overlegmomenten plaats tussen de coördinator van het project en medewerkers van Foton. Daardoor helpen we inhoudelijk mee vorm geven aan het project. Via de thuisbegeleiding ondersteunen we de gezinnen die opgenomen zijn in het project.

We verkenden de mogelijkheden van een buddywerking jongdementie. Ondertussen startte in de regio een onafhankelijke buddywerking KoMee. We stelden onze expertise en mogelijkheid tot volgen van vorming of coaching ter beschikking.

- **Project 'Cognitieve revalidatie' i.s.m. AZ Sint-Jan en AZ Sint-Lucas**

Foton continueert de deelname aan het RIZIV zorgvernieuwingsproject Geheugenkliniek (cognitieve revalidatie). Personen die recent een diagnose dementie kregen, leren hun functionaliteit maximaal in te zetten. Er is veel aandacht voor psycho-educatie en ondersteuning van de mantelzorger. Foton levert hiervoor de locatie, sessies maatschappelijk werk, overdracht naar begeleiding door Foton (indien gewenst), en secretariaatsfunctie. In 2016 werden op basis van 1.2 VTE 626 sessies geregistreerd.

- **Project De Oesel**

Gezinnen die opgenomen worden in het RIZIV zorgvernieuwingsproject De Oesel kunnen gebruik maken van de dienstverlening van de thuisbegeleidingsdienst van Foton. Ook de hulpverleners verbonden aan dit project kunnen voor coaching en advies en vormingsvragen bij Foton terecht. Op 20/06 namen we deel aan de team-bijeenkomst ter voorbereiding van het geven van een vorming door Foton.

- **Praatcafé dementie Labyrint**

Een medewerker van het RECD neemt deel aan de stuurgroep van het praatcafé dementie het Labyrint. Samen met de 11 andere partners uit de thuiszorg en residentiële zorg bespreken en evalueren we de activiteiten van de werkgroep die de praatcafés organiseert en programmeert.

- **Overlegplatform dementie**

Het Overlegplatform Dementie (OPD) is een open en pluralistisch overlegforum dat openstaat voor alle zorgaanbieders – zelfstandigen, organisaties en intra- en extramurale voorzieningen – die werken met en voor personen met dementie en hun omgeving.

Het OPD maakt dementie kenbaar en bespreekbaar bij professionals, referentiepersonen dementie en mantelzorgers en in de maatschappij. Het OPD creëert een draagvlak, inventariseert bestaande noden en maakt deze bekend bij het beleid. Het OPD is een samenwerking tussen het SEL en het RECD.

In de zorgregio Noord West-Vlaanderen kwam het OPD samen op 18/01, 18/04, 12/09, 21/11

In de zorgregio Oostende – Veurne kwam het OPD samen op 15/03, 21/06, 20/09, 13/12

In 2016 stonden we in elk OPD stil bij de noden, voorstellen, ideeën van de deelnemers wat betreft de zorg voor mensen met dementie en hun omgeving. Deze worden geïnventariseerd en verwerkt. Dit vormt de rode draad op een symposium voor alle OPD-leden in West-Vlaanderen op 17/06: 'Een droom van een talent'.

- **West-Vlaamse werkgroep vermissingsproject**

De deelnemers van de werkgroep (SEL-coördinatoren, RECD Sophia, RECD Foton, politie VLAS, OCMW, diensten gezinszorg) komen driemaal per jaar samen. Het vermissingsproject beoogt zo efficiënt mogelijk om te gaan met onrustwekkende verdwijningen van mensen met dementie. De werkgroep bepaalt de verschillende acties rond vermissing en stemt af over de opmaak van de documenten.

In 2016 maakten we het project bekend bij zoveel mogelijk zorgactoren in de provincie West-Vlaanderen en bij de politie, met als doel om zoveel mogelijk zorgactoren te motiveren om het vermissingsproject te implementeren in hun organisatie. De bekendmaking gebeurt via alle thuiszorgplatforms in de provincie, alle overlegplatforms, de website van het SEL en de ECD's.

- **Klankbordgroep mantelzorgers**

We beschouwen onze cliënten-mantelzorgers als belangrijke partners. We luisterden naar hun ideeën over goede zorg, gingen in gesprek over hun verwachtingen en bezorgdheden in een bijeenkomst op 17/02.

- **Palliatief dagcentrum**

Op 24/05 vond een overleg plaats tussen Foton en het palliatief dagcentrum Het Heidehuis te Brugge. Dit om de wederzijdse werking te leren kennen.

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

- Het **informeren van alle woonzorgactoren** over ons aanbod gebeurt via
 - o verspreiding van folders en de Brugse en provinciale dementiewijzer
 - o infostands, onbemand (3) en bemand (3)
 - o de websites www.dementie.be/foton; www.dementie.be; www.familiezorg-wvl.be
- De introductie van een **nieuw beheerssysteem voor de website dementie.be** (ECD Vlaanderen), was de aanleiding om van www.dementie.be/foton een actievere website te maken. We startten met een halfjaarlijkse nieuwsbrief.

- **Dementievriendelijk Sint-Kruis**

We starten met het project dementievriendelijk Sint-Kruis. Hiermee willen we de integratie van mensen met dementie en mensen met een beperking in de lokale gemeenschap bevorderen en het taboe rond dementie doorbreken. We doen dit in samenwerking met het DVC en 't Huys, woonondersteuning voor volwassenen met een beperking, beide dienstverleningen van 't Veldzicht vzw, gelegen in Sint-Kruis. Het opzet is om de handelaars, socio-culturele verenigingen, onderwijs, buurtwerking en zorgsector te betrekken.

Op 15/03 startten we officieel met een vergadering van diverse actoren uit de buurt. Op 13/04 liep een sensibi-

liseringsactie bij de lokale economie. In de loop van het traject wordt de Bruggeling geïnformeerd over de acties via de stadskrant BruggelnSpraak.

In een bevraging geven 97% van de handelaars die deelnamen aan dat zij het belangrijk vinden om aandacht te besteden aan mensen met dementie in de lokale economie. Handelaars blijken zonder moeite drie of meer symptomen te herkennen die gelinkt worden aan dementie. Ze hebben oog voor 'ongewoon' gedrag van klanten. Als dat gedrag herkend wordt, kan er ook op ingespeeld worden. Het gaat dan om zaken als: de nodige tijd geven, extra uitleg geven, rustig blijven...

- **Memorabel : Dementievriendelijke musea Brugge**

We bouwen samen met musea Brugge een traject uit met als doel een pool te creëren van gidsen/museum-personeel die personen met dementie en hun omgeving kunnen begeleiden in een museum.

De projecten in het Museum of Modern Art (MOMA) in New York en in het Museum van Hedendaagse Kunst (M HKA) in Antwerpen vormden een inspiratiebron voor MEMORABEL.

In de loop van het voorbije jaar werden tien professionele gidsen opgeleid (31/05, 14/06, 21/06) tot demen-

Memorabel : Dementievriendelijke musea Brugge

tievriendelijke gids. Voor het museum personeel werden twee vormingsmomenten voorzien (28/06 en 30/06). De proefrondeleidingen gebeurden met een Fotonmedewerker en geïnteresseerde Fotoncliënten die hun ervaring terugkoppelden. Het project werd in de loop van 2016 verder gefinaliseerd en start officieel in januari 2017.

- **Aanwezigheid voorstellingen cultuurcentrum Brugge**

Op vraag van het cultuurcentrum Brugge waren we aanwezig met een informatiestand over dementie op de dansvoorstelling DMNT van Ugo Dehaes op 29/01 in de MaZ Brugge en de workshopavond in de Biekorf-theaterzaal op woensdag 27/01 in de Biekorf.

- **In beweging voor dementie – Move for dementia**

De bewustmakingscampagne werd opgezet door de 'menschvriendelijke gemeente' Enger in Duitsland. Enger is, net zoals Foton, een laureaat van EFID ('European Foundations' Initiative on Dementia). EFID ondersteunt 'Move for Dementia'. Foton is solidair en beweegt mee, want bewegen is belangrijk en brengt mensen samen. Op zondag 04/09 maakten een 40-tal mensen in Brugge een korte wandeling langs de vesten.

⑦ Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen, en te delen.

- **Fotonvrijwilligers**

Een team van 11 vrijwillige Fotonmedewerkers biedt ondersteuning bij de werking van Foton. 2 vrijwilligers verzorgen geregeld permanentie en onthaal in het onthaalcentrum en documentatiecentrum. De andere vrijwilligers zijn aanwezig op de activiteiten, bieden een luisterend oor en verzekeren het onthaal op die activiteiten. Ze signaleren aan het Fototeam knelpunten en bezorgdheden rond de zorg voor personen met dementie en hun familie.

- **Vorming Fotonvrijwilligers**

Vorming/intervisie : 15/01, 20/05, 25/11. Feestelijke bijeenkomst op 11/03

De vrijwilligers kunnen deelnemen aan de vormingsmomenten binnen de vrijwillige oppasdienst van Familiezorg West-Vlaanderen vzw: omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag bij personen met dementie (03/03); 'luister naar wat ik *niet* zeg'-empathisch luisteren (30/05); EHBO (13/10); diabetes (13/12).

⑧ Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

- **Teamoverleg**

Het maandelijks teamoverleg verzorgt de continuïteit en gedragenheid van de Foton-werking. Dit teamoverleg duurt 3u30. (11 bijeenkomsten). Op 15/09 herbronden we een hele dag als team.

- **Deskundigheidsbevordering Fototeam**

De consultants die verbonden zijn aan de thuisbegeleidingsdienst van Foton wisselen ervaringen en problemen uit rond gezinssituaties in het driewekelijks **thuisbegeleidingsteam** (14 bijeenkomsten). Dit overleg duurt 1u30-2uur.

Alle dementie-experten in het team nemen deel aan het **consultenteam** (2 bijeenkomsten). Thema's: de richtlijn vroegtijdige zorgplanning, omgaan met schuldgevoelens bij mantelzorgers Dit overleg duurt 3 uur.

Alle teamleden nemen deel aan volgende vormingen binnen Familiezorg West-Vl.:

- o overleg voor de interne 'deskundigen' (3 bijeenkomsten – elk 3u) – doelgroepenwerking, motiverende gespreksvoering, inlichtingen over het traject 'reorganisatie eerstelijnsgezondheidszorg'.
- o provinciale infovergaderingen voor begeleidende medewerkers (3 bijeenkomsten – elk 6 u) – o.a. ontwikkelingen in het zorglandschap, omgaan met culturele diversiteit, efficiënt tijdsbeheer.

Vorming op maat, gevolgd door één of meer Foton-medewerkers:

Vormingen ingericht door ECD Vlaanderen:

- o Vormingstweedaagse (kader van het dementieplan; onderwijs over dementie; beeldvormingscampagne; gezondheidsbevordering en preventie; medicatie; diversiteit) – Gebruik van sharepoint – Beheer van de website – Palliatieve zorg
- o Vroegtijdige zorgplanning voor personen met dementie – Begeleiding van personen van allochtone afkomst – Intervisie voor startende dagelijks verantwoordelijken; buurtzorg en buurtgerichte werking - Dag van de geriatrie.

- **Overleg beleidsverantwoordelijken Familiezorg**

- West-Vlaanderen vzw**

- Maandelijks vindt er overleg plaats tussen de coördinator van zowel het RECD als de thuisbegeleiding met de beleidsverantwoordelijke van Familiezorg WVI vzw.

- Daarmee beogen we de vlotte dagelijkse werking van Foton en opvolging van vragen aan Foton en bepalen we beleidskeuzes en stellen we prioriteiten in onze werking.

- **Overleg met ECD Sophia**

- Er waren 5 overlegmomenten met de provinciale collega's. We informeren elkaar wederzijds over onze werking, en stemmen af. Thema's waren onder andere: de verdiepende vorming voor referentiepersonen dementie, het provinciale vermissingsproject, vroegtijdige zorgplanning en uitbouw samenwerking palliatieve netwerken, afstemming jaaractieplan.

- **Overleg gecoördineerd door ECD Vlaanderen**

- We namen deel aan het **VTO-overleg** (07/03, 09/05, 27/06, 12/09, 21/11).

- De dementie-experten namen deel aan het **dementie-expertenoverleg** (18/10) evenals aan de **tweedaagse** georganiseerd door ECD Vlaanderen (26/05, 27/05).

- Een ECD medewerker neemt deel aan het **coördinatie-overleg** (22/02, 11/04, 06/06, 26/06, 05/12). Zij koppelt het verslag van dit forum voor projectmatige afstemming terug aan het Fototeam en de beleidsverantwoordelijke van Familiezorg-Wvl.

- We namen actief deel aan de **werkgroep** rond interne afstemming van de **documentatiecentra** binnen ECD Vlaanderen. (05/01, 07/04, 29/09).

- We werden betrokken bij het overleg m.b.t. de vernieuwing van de website (13/01), de opstart van een sharepoint (30/06), de werkgroep jongdementie (08/11).

Meander

expertisecentrum dementie provincie Oost-Vlaanderen
zorgregio's Sint-Niklaas en Aalst

Kerkstraat 115 | 9200 Dendermonde | t 052 26 28 23 | meander@dementie.be

Interne organisatie

Directie

Katrien Aerts: secretaris OCMW Dendermonde

Coördinator

Tanja Everaert: verpleegkundige, contextueel hulpverlener, DCM gebruiker

Werkt 4/5 als consulent in ECD Meander (van 01/01/16 tot 31/08/16)

Vanaf 01/09/16 als coördinator ECD Meander en directeur WZC Aymonshof

Consulenten en medewerkers

Leentje Vanderniepen: ergotherapeute, master in de gerontologie, ½ dementie-expert

Werkt voltijds bij ECD Meander

Charlotte Vermeir: psychologisch consulent

Werkt voltijds bij ECD Meander vanaf 01/08/16

Geert Baetens: Maatschappelijk werker, ½ dementie-expert

Werkt ½ bij ECD Meander vanaf 21/09/16

Jonathan Keppens: ½ administratief medewerker in kader van sociale tewerkstelling vanaf 1/04/15 tot en met 25/01/2016

Liesbet Adriaenssens: orthopedagoog, 1/5 administratief medewerker vanaf 1/08/15 tot en met 27/07/16

Vrijwilligers

André Pauwels: helpt bij administratieve taken, houdt het documentatiecentrum bij.

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

• Samenwerking geheugenrevalidatie

ECD Meander werkt nauw samen met de geheugenrevalidatie van het AZ St-Blasius. Ter versterking van het team van de geheugenrevalidatie waren er regelmatig casusbesprekingen. Er werd dan aan de hand van de sociale kaart en in aanwezigheid van de mantelzorger bekeken welke ondersteuning er verder nodig en mogelijk was.

Dit contact was ook een kans om in kader van het transitieplan mantelzorgers toe te leiden naar psycho-educatie.

• Ontmoetingsgroep

Het concept van de ontmoetingsgroep voor personen met beginnende dementie werd in 2016 verder opgenomen. Via de ontmoetingsgroep sensibiliseerden we de deelnemers en probeerden we hun veerkracht te erkennen en te versterken. De sterkte van deze groep zat vooral in de erkenning en ondersteuning die de deelnemers aan elkaar gaven. De ontmoetingsgroep is in 2016 10 x doorgestaan.

Als ECD gaan we vanaf 2016 enkel nog een ondersteunende rol aannemen. We willen vooral handvaten aanreiken waarmee een gemeente/werkgroep mee aan de slag kan.

• Dementievriendelijke gemeenten

Dendermonde kreeg van de Koning Boudewijnstichting in 2009 een erkenning voor het ingediende project: Dendermonde, dementievriendelijke stad. Dit project wou in de eerste plaats dementie bespreekbaar maken binnen de samenleving. Om op te vangen dat personen met dementie soms geruisloos uit het verenigingsleven stappen en onopvallend geïsoleerd raken, beoogde het project verschillende acties:

- Ondersteuning van de persoon met dementie door de buddywerking

- 2016: werken aan een dementievriendelijke wandeling doorheen de stad Dendermonde en in samenwerking met de plaatselijke horeca en stadsdiensten. Feestelijke inhuldiging op 1 april 2017.
- De scholenkoffer met objecten om dementie bespreekbaar te maken bij 12 jarigen blijft nog steeds ter beschikking om uitgeleend te worden aan lagere scholen.
- ECD Meander faciliteerde een contactkoor. Het koor repeteerde 2 x per maand en mocht rekenen op enthousiaste zangers, bewoners en familieleden van WZC Aymonshof, WZC Huize Mariatroot en enkele zangers die nog thuis woonden. Vanaf 1/04 begeleidde onze vrije vormingsmedewerker het koor. Het koor is vanaf 1/05 1x/maand doorgestaan.

Het project dementievriendelijke stad **Sint-Niklaas** liep nog steeds verder:

In 2016 werd er vooral opgevolgd wat er in 2015 werd gerealiseerd:

1. PR 'Dementie, je staat er niet alleen voor' en dementiewijzers
2. Drukken en verdelen van placemats als sensibiliserende actie.
3. Bibactie: ECD Meander onthaalt mensen met vragen in de bib van Sint-Niklaas

In de gemeente **Zeile** werd er gestart met een werkgroep 'dementievriendelijk Zeile'.

ECD Meander heeft advies gegeven aan OCMW, LDC's, huisartsenkring...Van daaruit werd een sensibiliseringscampagne opgestart adhv posters die in het straatbeeld te zien waren en de actie 'dementievriendelijke handelaars'

• Vermissingsproject

Binnen de zorgregio's van Meander zijn verschillende politiezones het Hekla vermissingsprotocol aan het integreren.

⇒ In regio Waasland

- De stad Sint-Niklaas voerde dit protocol reeds in voor de residentiële zorg, maar trachtte dit in 2016 door te trekken naar de thuiszorg. Een medewerker van Meander was spreker op een infomoment over het 'vermissingsproject' in het LDC t'Punt in Sint-Niklaas
- Ook in politiezone WaNo (Waasland-Noord) was er interesse voor het invoeren van het vermissingsprotocol. Hiervoor werden de eerste gesprekken met ECD Meander gestart.

⇒ In regio Dendermonde zijn een aantal politiezones reeds enkele jaren bezig met het protocol zoals politiezone Hamme/Waasmunster en Berlare/Zelee.

- In 2016 ging ook politiezone Dendermonde samen met de wzc's en het ziekenhuis aan de slag met het vermissingsprotocol. ECD Meander ondersteunde dit proces.

• **Zorgoverleg**

Op vraag van de zorgcoördinatoren van organisaties en voorzieningen was een medewerker van ECD Meander als dementie-expert regelmatig aanwezig op een zorgoverleg. Hierbij probeerden wij als externe expert een ander licht te laten werpen op bepaalde situaties om vanuit onze expertise adviezen te formuleren voor het zorgpersoneel.

• **Praatcafé dementie**

De Praatcafés Dementie zijn de plaats bij uitstek om de deskundigheid en de weerbaarheid van mantelzorgers te verhogen. Door deelname aan de stuurgroepen, faciliteerde ECD Meander de praatcafés van Geraardsbergen, Aalst, Dendermonde en Waasland. ECD Meander deed voorstellen betreffende thema's, bracht sprekers aan en trad ook zelf als spreker op.

ECD Meander coördineerde samen met ECD Paradox de verschillende praatcafés in Oost-Vlaanderen, waardoor de verschillende stuurgroepen uit elkaars ervaring leerde, hun werking stroomlijnden en in de mogelijkheid waren om praktische taken zoals drukwerk te groeperen. ECD Meander maakt ook mee promotie en doet gerichte doorverwijzing van mantelzorgers naar de praatcafés.

• **Individuele informatieverstrekking aan mantelzorgers op vraag**

Hoofdzakelijk via doorverwijzing kwamen mantelzorgers bij ons terecht. In kader van het transitieplan 'dementiekundige basiszorg in het natuurlijk thuismilieu' maakten we de zorgvrager duidelijk van welke kanalen hij gebruik kon maken voor verdere begeleiding. Ook de doorverwijzer brachten we op de hoogte van het getrapte systeem zoals beschreven in het transitieplan.

② **Zorgsector**

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

• **Mede organiseren van de opleiding tot referentiepersoon**

In 2016 ging de opleiding referentiepersoon dementie voor de provincie Oost-Vlaanderen, door in Gent. Samen met de collega's van ECD Paradox hebben wij de opleiding mee ondersteund. Een medewerker van ECD Meander was aanwezig op dag 1(kennismaking), dag 6 (omgaan met familie), dag 7(de functie van referentiepersoon waarmaken) en dag 11 (examen). Dag 6 werd ook door een collega van ECD Meander in andere regio's gegeven.

Een consulente nam via VTO overleg (8 x / jaar) deel aan de opmaak en organisatie van deze opleiding.

• **Vormingen op maat**

ECD Meander organiseerde op vraag vormingen op maat van verschillende organisaties en doelpubliek.

- VZW ZorgSaam – actieve partner in het samenstellen van een vormingspakket op maat.
- APZ St-Lucia – vorming op maat voor diensten psychiatrie
- CM – Vormingstraject voorafgaand aan psycho-educatiepakket.

• **Algemeen vormingsaanbod**

ECD Meander ontwikkelde algemene vormingspakketten rond volgende thema's:

- Wat is dementie?
- Communicatie: De juiste toon vinden in het omgaan met mensen met dementie.
- Omgaan met gedrag- en stemmingsstoornissen
- Stilstaan bij zinvolle activiteiten/zinvolle dagbesteding
- 'Samenwonen' met mensen met dementie
- Kiezen tussen residentiële zorg en thuiszorg
- Omgaan met familie vanuit het contextuele denkkader
- Dementie en palliatieve zorg
- Reminiscentie
- Dementie, een vlag die vele ladingen dekt

- Psychische en emotionele belasting in de zorg voor personen met dementie
- Haal meer uit je bezoek
- Kritische families hebben (on)gelijk!
- Onderdompeling in de wereld van dementie en 3 daagse training in het omgaan met mensen met dementie
- Werken volgens de principes van persoonsgerichte zorg.

• **Organiseren van dialogen**

Tussen maart en november organiseerden we 4 dialogen rond dementie. De dialogen zijn korte vormingsmomenten over de middag (2 uur) waarbij na een inleiding de deelnemers actief ideeën uitwisselen.

De thema's in 2016 waren:

- 10/03/2016: Werken met levensverhalen
- 16/06/2016: Het maaltijdgebeuren bij personen met dementie
- 22/09/2016: Het contactritueel bij personen met dementie
- 01/12/2016: Familie als bondgenoot

Er werd hierbij gebruik gemaakt van verschillende methodieken om de discussie te begeleiden.

Er waren maximaal 25 deelnemers toegelaten.

• **Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie**

In 2016 vervolgden we de terugkomdag die gestart waren in 2015 met de volgende thema's nog op de programmatie:

○ **Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie basis**

- DAG 3, 18/03/2016: 'Met de rug tegen de muur' – Omgaan met (on)macht
- DAG 4, 10/06/2016: Pluk de dag en andere methodieken

Ten gevolge van de grote belangstelling werd de groep in de namiddag voor supervisie opgesplitst

○ **Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie gevorderden**

- DAG 3, 15/04/2016: Met je team op weg
- DAG 4, 17/06/2016: Atypische vormen van dementie.

Ook in 2016 werden in het najaar opnieuw de terugkomdagen voor referentiepersonen dementie georganiseerd. Voor het eerst vond ook een 4^e reeks plaats.

○ **Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie basis**

- DAG 1, 13/09/2016: 'Waarheid durven of doen' – uitwisseling over het eigen functioneren als referentiepersoon dementie.

- DAG 2 22/11/2016: 'Kritische families hebben (on)gelijk!?' – Het communiceren met assertieve families

○ **Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie gevorderden I**

- DAG 1 20/09/2016: Architectuur en dementie: Hoe kan de omgeving effect hebben op het welbevinden van de bewoner.
- DAG 2 06/12/2016: Palliatieve zorg

○ **Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie gevorderden II**

- DAG 1 04/10/2016: communicatiestrategieën en overleg (tussen team/leidinggevend/artsen)
- DAG 2 13/12/2016: projectwerking/methodisch werken

○ **Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie gevorderden III**

- DAG 1: 21/10/2016: functie van de referentiepersoon dementie en inrichting en architectuur.
- DAG 2: 23/12/2016: vroegtijdige zorgplanning en palliatieve zorg

Op de terugkomdagen basis, gevorderden I en gevorderden II, werd in de voormiddag een theoretisch handvat aangereikt en bevatte de namiddag supervisie aan de hand van casuïstiek met betrekking tot het thema van die dag en de theorie die in de voormiddag werd aangereikt.

Op vraag van de referentiepersonen die alle reeksen doorlopen hadden, werd in het najaar 2016 ook gestart met een derde reeks. Het betreft een voormiddag waarin telkens 2 voorbereide thema's aan bod komen. Aan de hand van supervisie worden casussen uitgediept. Er is ook de kans tot uitwisseling van good practices. Deze formule loopt nog door in het voorjaar van 2017.

• **Persoonsgerichte zorg**

ECD Meander en Anahata vzw ontwierpen samen het concept van een tweedaagse vorming omtrent persoonsgerichte zorg. WZC Den Anker (Wichelen) en OCMW Antwerpen vroegen deze vorming aan in 2016.

• **Zorg voor het levenseinde**

Dementie is een degeneratieve ziekte waarbij de kans zeer groot is dat men in de loop van het ziekteproces in een palliatieve fase terechtkomt.

In dit stadium zijn zowel dementiezorg als palliatieve zorg vereist. Een efficiënte samenwerking tussen beide expertises biedt zorg op maat aan de persoon met dementie en zijn omgeving. Vanuit deze visie is een samenwerking ontstaan tussen het Netwerk Palliatieve Zorg en het Expertisecentrum Meander waarbij sensibi-

De huisarts als sleutelfiguur bij dementie
Medische en zorgdiagnostiek

17 september 2016

**Banketzaal
Het Provinciehuis
Gouvernementstraat 1
9000 Gent**
(parking Gent Zuid (P3))

Praktische informatie:	Programma:
Accreditatie wordt aangevraagd onder het luik 'Ethiek en economie'.	8u30 Onthaal
Doelpubliek: Artsen	9u00 "Tijds" diagnose! Hoe en waarom? Door Dr. Jos Tournay, Geriater, UZ Leuven.
Prijs: Gratis	10u15 Nieuwe biomerkers voor de ziekte van Alzheimer. Door Dr. Rose Bruffaerts, Neuroloog, Geheugenkliniek UZ Leuven.
Inschrijvers verplicht via paradox@dementie.be .	11u30 Wegwijs in ondersteuningsmogelijkheden voor personen met dementie en hun mantelzorgers. Door een ECD medewerker.
	12u00 Netwerkreceptie met broodjes.
	Moderator: Dr. Goethgebuer

lisatie en deskundigheidsbevordering belangrijke pijlers zijn.

Op 8 maart zal worden deelgenomen aan een studienamiddag georganiseerd door het EDV en de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen. De expertise van RECD Meander wordt meegenomen in het programma.

• Symposium huisartsen

Op 17 september organiseerden we in samenwerking met ECD Paradox en met het provinciebestuur voor de vijfde maal een symposium voor huisartsen. Het thema was: 'De huisarts als sleutelfiguur bij dementie'. In confrontatie met dementie krijgen huisartsen te maken met een zeer brede problematiek. Diagnosestelling en correcte doorverwijzing is daarbij van groot belang voor de verdere opvolging in het ziekteproces.

• Gebruik maken van de DCM methodiek

Een medewerker is advanced user DCM. Binnen de eigen voorziening van het OCMW Dendermonde loopt nog steeds het project DCM. Op vraag van verschillende organisaties mapte een medewerker mee met Hilde Vermeiren van DCM Vlaanderen. Dit met de bedoeling om ook na de mapping organisaties verder te begeleiden in kwaliteitsvolle zorg. Een project in WZC De Winde (Laakdal) werd opgestart in 2016.

• Ontwikkelen van een documentatiestrategie

- o Aankoop van recente literatuur (vb omtrent nieuwe wetgeving juridische bescherming kwetsbaren)
- o Aankoop en download van beeldmateriaal
- o Aanmaak van PowerPointpresentaties omtrent verschillende thema's (zie ook de vormingspakketten in actie 3)
- o Ordenen van de verworven materialen zodat deze eenvoudig te raadplegen zijn en toegankelijk worden gemaakt voor alle gebruikers. Van vele nieuwe boeken werd ook een samenvatting gemaakt door onze vrijwilliger. Deze samenvattingen werden op vraag ook ter beschikking gesteld.
- o Professionelen en mantelzorgers werden op een vlotte manier via de website www.dementie.be en de BIDOC catalogus toe geleid naar relevante documentatie.

• Versturen van een nieuwsbrief

We engageerden ons om 2 x in 2016 een nieuwsbrief te versturen naar alle formele en informele hulpverleners in de brede zorgsector. Indien van toepassing werd ook een nieuwsflash verstuurd om de zorgsector op de hoogte te brengen van belangrijke aankomende initiatieven vanuit ECD Meander, zoals bijvoorbeeld de methodiektraining 'bouwstenen in de zorg voor personen met dementie'.

• Kennisversterking van professionele hulpverleners

Meander engageerde zich om casussen te bespreken in het kader van de werking als dementie-expert met de bedoeling professionele hulpverleners te versterken. De dementie expert was aanwezig op verschillende zorgoverleg momenten op vraag van diverse organisaties.

• Verspreiding van eigen tool voor professionelen in communicatie met de mantelzorger

De tool die in 2014 door ECD Meander werd ontwikkeld werd in 2016 verder verspreid onder professione-

len. Na een bevraging bij de gebruikers, kwam er aan het licht dat een handleiding, een gewenste volgende stap zou zijn. ECD Meander publiceerde daarom in 2016 ook een handleiding. De druk van de handleiding voor het in gesprek treden met de mantelzorger werd samen gelanceerd met een methodiektraining. Vanaf deze training werden de handleiding samen met de tool te koop aangeboden bij ECD Meander.

- **Discussieforum referentiepersonen met RIZIV mandaat is helaas niet kunnen doorgaan wegens tanende interesse vanuit het werkveld.**

- **Discussieforum referentiepersonen in de thuiszorg**

In samenwerking met ECD Paradox hebben we ook een forum aangeboden voor de referentiepersonen in de thuiszorg. Dit forum heeft in 2016 één keer plaatsgevonden.

- **Vormingstraject WZC Zorg-saam**

In 2016 begeleidden we onder coördinatie van ECD Vlaanderen een begeleidingstraject voor alle zorgkundigen verbonden aan de WZC's van Zorg-saam.

Er werden in 2016 verschillende vormingsnamiddagen georganiseerd waar wij de workshop omgaan met familie opnemen en het plenaire gedeelte: 'wat is dementie' hebben toegelicht.

Als vervolg van de vormingssessies voor de bachelors verbonden aan de WZC Zorg-saam begeleidden we in 2016 supervisie van de referentiepersonen dementie.

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

- ECD Meander wil blijvend beroep kunnen doen op nationale en internationale deskundigen om zo de kwaliteit van het gegeven advies en de algemene werking te kunnen waarborgen. Hiervoor werken wij nauw samen met het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale ECD's.

- **Documentatiecentrum**

We bouwden een beperkt documentatie centrum uit. Verder verwijzen we door naar de reguliere bibliotheken of naar collega ECD's via het BIDOOC – systeem.

④ Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

- **Signaleren en aanbrengen van onderzoeksthema's**

Vanuit de werking van ECD Meander werden thema's ter onderzoek of uitdieping doorgegeven aan ECD Vlaanderen.

⑤ Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

- **Hogescholen**

Regelmatig waren we als gastdocent spreker in verschillende opleidingen: ASO (St. Jozef College Aalst), TSO (VHTI Dendermonde) en hogescholen (HUB, KAHO)

Begin 2016 gaf één van de medewerkers van Meander ook een workshop rond de tool 'Bouwstenen in de zorg voor personen met dementie' in Artevelde.

- **Samenwerking Palliatief Netwerk**

De samenwerking met het palliatief netwerk zoals reeds beschreven, had ook een sensibiliserend effect. Via studienamiddagen voor CRA artsen, directies van WZC en referenten palliatief en dementie werd ook deze doelgroep gesensibiliseerd voor de specifieke problematiek van palliatie en dementie.

• OPD

ECD Meander ondersteunde binnen SEL Waasland en binnen SEL Aalst het OPD.

In SEL Waasland werd er 3x per jaar een stuurgroep vergadering georganiseerd.

In het voorjaar lanceerde ze de herdruk van de brochure 'Dementie, je staat er niet alleen voor'. Naar aanleiding en ter promotie van deze herdruk, ontwikkelde OPD Waasland samen met verteltheater 'ARTO' het toneelstuk 'Dementie je staat er niet alleen voor'.

Binnen SEL Aalst werkte het OPD met regionale thema's:

- Zorgpad en inspiratiegids voor referentiepersonen dementie in de regio Dendermonde
- brochure 'Dementie, je staat er niet alleen voor' in de regio Aalst
- brochure 'Dementie je staat er niet alleen voor' in de regio Geraardsbergen/Ninove.

In het voorjaar 2016 vond er ook een studienamiddag 'Zorgpad dementie' plaats met als doelstelling de lancering van het zorgpad dat het OPD van Dendermonde uitgestippeld had kenbaar te maken. Via de ontwikkeling en uitrol van dit zorgpad, waar ECD Meander nauw bij betrokken was, is het de bedoeling meer gerichte opvolging en frequentie van vroegdiagnose te verhogen. Ook extramurale samenwerking wordt door dit zorgpad versterkt.

ECD Meander participeerde in alle werkgroepen van de OPD's en deelOPD's.

• Partnerschap met patiëntenorganisaties

Een medewerker van ECD Meander nam deel aan de stuurgroep van de Alzheimer Liga regio Dendermonde. Er was een gepaste toeleiding van hulpvragen die binnenkamen bij ECD Meander naar de familiegroepen in de betreffende regio

Er werd in 2016 nauw samengewerkt met de Alzheimerliga voor de organisatie van de werelddag jongdementie die dit jaar doorging in onze regio (Odisee - Sint-Niklaas).

• Deelname stuurgroep OCMW St-Niklaas

ECD Meander had een adviserende rol en gaf advies in de stuurgroep dementie van het OCMW van Sint-Niklaas. Deze stuurgroep omvat zowel de hulpverlening residentieel als de thuiszorg. In 2016 werd er vooral ingezoomd op het toepassen van de eerder opgemaakte dementievriendelijke visie.

Tevredenheidsmeting

We realiseerden een digitale tevredenheidsmeting voor alle gebruikers volgens de methodiek welke overeengekomen werd met alle regionale ECD's en ECD Vlaanderen (via het coördinatieoverleg). De resultaten hiervan waren zeer positief.

⑥ Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

• Versturen van een nieuwsbrief

We engageerden ons om 2 x in 2016 een nieuwsbrief te versturen naar alle formele en informele hulpverleners in de brede zorgsector. Indien van toepassing werd ook een nieuwsflash verstuurd om de zorgsector op de hoogte te brengen van belangrijke aankomende initiatieven vanuit ECD Meander.

• Facebook-pagina

Wekelijks postten we een 'wistje-datje' op de Facebook-pagina. Dit platform wordt ook gebruikt om mensen op de hoogte te houden van nieuwe initiatieven en vormingen. Op deze manier konden we het voorbije jaar onze werking extra in de kijker zetten en zo laagdrempelig informatie verspreiden.

• Website

Onze website is voor het grote publiek een bron van informatie. Hierop staat onze werking uitgebreid toegelicht alsook ons vormingsaanbod en andere initiatieven. Aangezien deze website nog maar recent in gebruik genomen werd is er nog ruimte voor verbetering. In 2016 trachtten we de website up to date te houden, zodat informatie steeds correct werd weergegeven.

⑦ Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen, en te delen.

De consultants van ECD Meander namen deel aan volgende studiedagen of congressen:

- Opleiding coachen – supervisie – Balans/VSPW Gent (Tanja)
- Expertenoverleg – ECD Vlaanderen (Tanja/Leentje)
- Opleiding reflectietool aangeboden door ECD Vlaanderen (Leentje)
- 2-daagse intervisietechnieken Walter Rombouts (Leentje)
- Opleiding Office 365 (power user) georganiseerd door ECD Vlaanderen (Leentje)
- Studiedag Artevelde 'In de kijker' – 2 jarig bestaan Kronkels (Tanja)
- Opleiding NLP – Balans VSPW Gent (Tanja)
- Studiedag vroegtijdige zorgplanning georganiseerd door ECD Vlaanderen en Palliatief Netwerk (Tanja en Leentje)
- Studiedag 'Toerisme met een zilveren randje' – VVSG (Leentje)
- Studiedag 'Uit de band' – fixatie (Leentje)
- 2-daagse ECD Vlaanderen (Tanja en Leentje)
- TTT 'Als eten een zorg wordt' – ECD Paradox (Leentje)
- Opleiding gebruik nieuwe website – ECD Vlaanderen (Leentje)
- Intervisie – Supervisie 4-daagse VSPW/Balans – (Leentje)
- Expertenoverleg – ECD Vlaanderen (Leentje, Geert, Charlotte)
- Studiedag Basale stimulatie – ECD Vlaanderen (Geert)
- Studiedag Vroegtijdige Zorgplanning 'App: voor ik het vergeet' (Geert)
- Studiedag 'Gebruik van je stem' – ECD Vlaanderen (Geert & Charlotte)
- Train de trainer dementiekundige basiszorgverlener (Charlotte)
- Forum zorgcircuit GGZ Ouderen 'Als hulpverlener zorg dragen voor jezelf' (Charlotte)

- Informatiesessie Office 365 – ECD Vlaanderen (Geert & Charlotte)

• Breed verkennen van ontwikkelingen via het opvolgen van nationale en internationale literatuur

ECD Meander is geabonneerd op verschillende tijdschriften en nieuwsbrieven van partnerorganisaties. Alle nationale en internationale vakliteratuur die ons bereikt werd door ECD Vlaanderen, werd doorgenomen.

⑧ Regionale expertisecentrum dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

- ECD Meander beoogt een complementaire samenwerking tussen alle ECD's. Wij willen hierbij onze **kennis en expertise delen** en gebruik maken van een beschikbaar aanbod aan expertise en ervaringen van de collega's. Zo kunnen wij onze eigen werking versterken in functie van de persoon met dementie en zijn omgeving.

• Deelname aan Raad van Bestuur

De Raad van bestuur werd opgevolgd door beleidsverantwoordelijke Katrien Aerts, secretaris OCMW Dendermonde.

• Deelname aan Coördinatieoverleg

Het coördinatieoverleg werd opgevolgd door Tanja Everaert.

• Deelname aan VTO overleg

Het vto overleg werd opgevolgd door Leentje Vanderwiepen.

• Deelname aan Expertenoverleg

De alle medewerkers namen deel aan het expertenoverleg

• Ontwikkeling van een dementienetwerk in Oost-Vlaanderen samen met ECD Paradox

Driemaandelijks planden we een overleg met de col-

lega's van ECD Paradox om de werking op provinciaal niveau af te stemmen.

Met steun van het provinciebestuur organiseerden we samen met ECD Paradox in september 2016 een symposium voor huisartsen. Het thema was 'De huisarts als sleutelfiguur bij dementie'..

- **Deelname aan een 2-daagse bijscholing voor alle ECD medewerkers**
- **Overschakeling naar Office 365**

Memo

**expertisecentrum dementie provincie Vlaams-Brabant
zorgregio's Brussel en Leuven**

Wingerdstraat 14 – 3000 Leuven | t 016 50 29 06 – f 016 20 44 45

Molenhofstraat 31 – 1670 Heikruis | t 02 398 00 18

memo@dementie.be

Directie

Griet Robberechts en Mark Hautekiet

Medewerkers

Annemie Janssens, consulente, psychologe 48%

Stien Claus, consulente, maatschappelijk werker 50%

Karen Louwet, consulente, psychologe 50%

Katja Van Goethem, consulente, communicatiewetenschapper 70% tot 09 mei, vanaf dan 60%

Jasmijn Driegelinck, consulente, psychologe 80%

Sophie Vermeersch, consulente, neuropsychologe, 60% (sinds juli 2016)

Jaarthema 2016: Zorgcirkels jongdementie regio Leuven

Het onderzoek dat recent werd uitgevoerd door KU Leuven i.s.m. Woonzorgnet Dijleland en in opdracht van de provincie Vlaams-Brabant stelt dat er in Vlaams-Brabant momenteel minstens 80 tot 200 personen tussen de leeftijd van 45 en 64 jaar de diagnose jongdementie hebben gekregen. Er werden bij dit cijfer echter een aantal kanttekeningen gemaakt waardoor er besloten werd dat deze prevalentiecijfers waarschijnlijk nog een onderschatting zijn van het aantal personen met jongdementie in Vlaams-Brabant. Internationale studies komen immers uit op een aantal van 300 tot 1200 personen voor de provincie Vlaams-Brabant.

De noden en knelpunten voor hen en hun familie zijn groot en verschillen aanzienlijk van de zorgvraag bij oudere personen met dementie. Daarom breidde Memo samen met lokale partners het huidige zorgaanbod voor hen uit en faciliteerde 8 nieuwe zorgcirkels: (1) sterke eerstelijnszorg, (2) zorgbegeleiding, (3) ontmoetingshuis, (4) dagcentrum, (5) woonunit, (6) buddywerking, (7) vorming en (8) ontmoeting.

① Op vraag aan **personen met jongdementie en hun omgeving** een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Memo wil voor personen met jongdementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

- We faciliteerden de opening van een ontmoetingshuis jongdementie. Jonge mensen met dementie en mantelzorgers kunnen hier vrij inlopen voor individuele gesprekken of deelnemen aan het activiteiten aanbod. Momenteel zijn we geopend op maandag en donderdag, maar in 2017 willen we uitbreiden met 2 extra openingsdagen. Het Ontmoetingshuis biedt een veilige thuisbasis waar lotgenoten kracht vinden bij mekaar en op hun niveau geprikkeld worden om deel te nemen aan aangepaste activiteiten en samen met een team vrijwilligers/buddies deel te nemen aan het maatschappelijk leven.
- Faciliteren van een ontmoetingscirkel voor personen met beginnende (jong)dementie. Het dagcentrum De Bezelaer, CM, LDC Wijnveld en Memo organiseren bijeenkomsten voor mensen met beginnende

(jong) dementie. In deze ontmoetingsgroep kan men ervaringen uitwisselen met lotgenoten. Elke bijeenkomst begint met enkele ontspannende oefeningen. Dan is er een gesprek in groep.

- Naast deze ontmoetingscirkel organiseerden we 5x per jaar een praatcafé jongdementie i.s.m. Alzheimer Liga Vlaanderen. Jonge personen met dementie en hun familie krijgen de kans om rond een bepaald thema kennis en ervaring op te doen en uit te wisselen, onder begeleiding van een deskundig spreker of gespreksbegeleider. Deze praatcafés jongdementie gingen door op 26 januari, 26 april, 18 juni, 27 september en 29 november.
 - Faciliteren van zorgbegeleiding jongdementie. We zetten in op emotionele en praktische zorgbegeleiding van de persoon en zijn omgeving met aandacht voor de specifieke aspecten van jongdementie. De zorgbegeleider wordt een vaste aanspreekfiguur voor de persoon en zijn omgeving. De begeleider helpt bij integratie en afstemming tussen de verschillende partners in diagnostiek, ondersteuning en zorg. Zo kunnen we zorg en begeleiding op maat realiseren, zowel thuis als in een aangepaste zorgomgeving.
 - Faciliteren van buddywerking jongdementie. Buddy's zijn vrijwilligers met kennis van zaken die activiteiten organiseren voor en met jonge personen met dementie. Het zijn echte maatjes die op vaste tijdstippen ervoor zorgen dat de jonge persoon met dementie terug of meer naar buiten komt en samen met hen prettige activiteiten ondernemen.
- ② Deskundigheid rond jongdementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de **zorgsector** om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beoogt Memo dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.
- Via coaching, trainingen, intervisie, studiebezoeken, enz. willen we competenties aanscherpen bij hulpverleners die werken met jonge personen met dementie. Wij voorzien voor mantelzorgers, studenten, vrijwilligers en buddy's een aangepast vormingsaanbod. Memo is tevens lid van de Zorgcirkel Vorming (Zorgcirkels Jongdementie) en organiseert ook hier vormingen rond het thema jongdementie. In 2016 plaatsten we de film 'Still Alice' in de kijker. Via een train-de-trainersessie gaven we tips om een professionele voor- of nabespreking te begeleiden.
- ③ Alle relevante **beleidsmakers** (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin opdat zij gepaste acties

en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

- Memo vraagt overleg met lokale beleidsmakers, zoals de Stad Leuven, om hen te informeren over de problematiek van dementie op jonge leeftijd en ondersteuning te vragen bij de zorgcirkels jongdementie.
 - Memo vraagt binnen de Vlaamse werkgroep jongdementie om samen bij de supraregionale overheden de problematiek van jongdementie aan te kaarten.
 - Memo is lid van Bestuur en Adviesraad van Kenniscentrum Dementie op Jonge leeftijd in Nederland en brengt op die manier Vlaamse expertise in op niveau van Nederlandse besluitvorming.
- ④ **Gelijkaardige organisaties en initiatieven** in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.
- Versterken van eerstelijnszorg: we brengen alle partners uit de eerstelijnszorg samen om zorg en begeleiding af te stemmen op de behoeften van de jonge persoon met dementie en zijn of haar omgeving. Deze eerstelijnszorg bezit al een stevige basis en samenwerking opent de deur naar kwaliteitsverhoging.
 - Memo werkt voor de realisatie van de zorgcirkels samen met andere organisaties en initiatieven via een officiële samenwerking, bekrachtigd door een samenwerkingsovereenkomst.
- ⑤ De **bevolking** informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de persoon met dementie en hun omgeving kan rekenen op een begripvolle accepterende houding.
- Ter gelegenheid van de opening van Hét ontmoetingshuis jongdementie, en bij elke andere opportuniteit, zal Memo samenwerken met de pers om de problematiek van dementie op jonge leeftijd bekend te maken en het zorgaanbod zorgcirkels jongdementie regio Leuven onder de aandacht te brengen. Hierbij wordt ook samengewerkt met het EDV en de provincie Vlaams-Brabant.
 - Memo werkte mee aan het Vlaams Symposium Jongdementie op 18 maart in Turnhout en verzorgde de lezing met titel 'De omgang met personen met jongdementie'. Naast het inhoudelijk luik van deze lezing werden tevens de Zorgcirkels Jongdementie voorgesteld.

Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

- Memo zorgt voor een **telefonische en digitale bereikbaarheid** van min. 32 uur/week verspreid over de werkdagen. Op uitzonderlijke momenten wordt er gebruik gemaakt van het antwoordapparaat. Verder is er ook een digitale permanentie verzekerd d.m.v. een algemene mailbox, die elke dag door een medewerker van Memo wordt opgevolgd.
- In 2016 beantwoordde Memo in totaal 519 vragen naar **informatie, advies en ondersteuning** over diverse aspecten van dementie. 101 vragen waren afkomstig van personen met dementie, familieleden, burens en kennissen.
- Up to date houden van de **Memo-website** www.dementie.be/memo. Memo heeft een eigen regionale pagina op de website www.dementie.be. Daar kan elke bezoeker meer informatie terugvinden over de lokale vormingen, de praatcafés dementie, het documentatiecentrum, de eigen regionale activiteiten, ... Door middel van een slider op de startpagina worden actuele thema's en gebeurtenissen in de kijker geplaatst.
- Aanbieden en up to date houden van de **website** www.jongdementie.info ism met 3 andere partners. Memo is permanent verantwoordelijk voor het updaten van het luik 'sociale kaart' en neemt daarnaast gedurende 3 maanden per jaar het volledige beheer van de website op zich. In 2016 deed Memo dit tijdens de maanden april, mei en juni. Overlegmomenten vonden plaats in maart, mei en in september.
- In 2016 verzond Memo 4 elektronische **nieuwsbrieven**: in januari, maart, juni en augustus. Op die manier informeren we alle professionals en geïnteresseerden in de provincie blijvend over onze activiteiten.
- Memo werkte verder aan de **uitbouw van het documentatiecentrum** door regelmatig nieuwe literatuur aan te schaffen en ter beschikking te stellen. Er was extra aandacht voor nieuwe kinderboeken en lectuur voor mensen met dementie. Het volledige aanbod is online te raadplegen op www.dementie.be/memo. Er wordt ook verwezen naar de andere documentatiecentra van de regionale ECD's en EDV. Je kan nu 386 boeken, 71 dvd's, 17 muziek- of spelmaterialen en 2 banners ontlend. In 2016 waren er in totaal 87 bezoekers (60 professionele hulpverleners, 14 docenten/studenten en 13 mantelzorgers) die volgende items ontleenden: 232 boeken, 19 dvd's, 5 keer de banner en 3 spelmaterialen. In 2016 kon Memo rekenen op een vrijwilligster die een halve dag per week aanwezig was en administratieve ondersteuning bood in het documentatiecentrum.
- **Memo adviseerde** op vraag bij scharniermomenten in het zorg- en begeleidingsproces en bij specifieke situaties in het dementieproces. Regelmatig werden er gesprekken met familieleden gepland in de kantoren van Memo.
- Memo faciliteerde volgende **initiatieven**, i.s.m. verschillende partners:
 - Ontmoetingscirkel voor mensen met beginnende dementie in Leuven (okt 2015 - maart 2016), er startte een nieuwe groep in het najaar 2016 (nov 2016 - april 2017). Memo is, samen met WZC De Wingerd en de Zorgcirkels Jongdementie partner bij de heropstart van de ontmoetingscirkel voor personen met beginnende dementie in Leuven. Memo nam deel aan voorbereidende overlegmomenten, zorgde mee voor de bekendmaking van dit initiatief en bracht kandidaat-deelnemers aan. In 10 bijeenkomsten, die parallel lopen met de psycho-educatiesessies voor mantelzorgers, komen personen met beginnende dementie samen om ervaringen uit te wisselen met lotgenoten. Er namen 5 personen met dementie deel aan de eerste reeks (tot maart 2016) en 7 personen aan de tweede reeks (vanaf nov 2016).
 - Psycho-educatie voor mantelzorgers in Leuven (okt 2015 - maart 2016), er startten 2 nieuwe groepen in najaar 2016 (nov 2016 - april 2017). Memo is samen met CM, WZC De Wingerd en de Zorgcirkels Jong-

dementie partner bij het aanbieden van een psycho-educatiepakket 'Dementie en nu' voor mantelzorgers in Leuven. Memo nam deel aan voorbereidende overlegmomenten, zorgde mee voor de bekendmaking van dit initiatief en bracht kandidaat-deelnemers aan. In de 10 bijeenkomsten van 'Dementie en nu' doen mantelzorgers kennis en vaardigheden op en krijgen ze de ruimte om met lotgenoten in contact te komen. In elke groep namen telkens 10 à 12 mantelzorgers van personen met (jong)dementie deel. Aangezien 1 groep van 'Dementie en nu' in Leuven bijna uitsluitend bestaat uit mantelzorgers van jonge personen met dementie coachte Memo de begeleider van deze groep in het aanpassen van dit pakket naar een jongere doelgroep.

- o Psycho-educatie 'Dementie en nu' voor mantelzorgers in Liedekerke (okt 2015 - maart 2016). Dit aanbod kwam tot stand vanuit de samenwerking van de drie regionale dienstencentra van Halle-Vilvoorde, met ondersteuning van Memo. Op 2 februari ging er een overlegmoment door in Liedekerke om het initiatief te evalueren en om een nieuwe reeks voor te bereiden.
- o Psycho-educatie 'Dementie en nu' voor mantelzorgers in Heikruis (sept 2016 – feb 2017): Dit aanbod kwam tot stand vanuit de samenwerking van de drie regionale dienstencentra van Halle-Vilvoorde, met ondersteuning van Memo en is een bijkomend aanbod na de reeks in Liedekerke. Memo hielp mee met de bekendmaking van dit aanbod (juli 2016) en ondersteunde de DEN-coach ook inhoudelijk.
- Ter beschikking stellen van de **algemene sociale kaart** op de website www.vlaamsbrabant.be: Samen met het ontwikkelen en ter beschikking stellen van de infobrochure 'Dementie, u staat er niet alleen voor', werd een digitale sociale kaart met alle organisaties en diensten voor personen met dementie uitgewerkt en online gepresenteerd. Het webadres is www.vlaamsbrabant.be/wegwijsdementie.
- Ter beschikking stellen van de **brochure 'Dementie, u staat er niet alleen voor'** ism de provincie. In het jaar 2016 werd deze brochure vernieuwd en herdrukt. In september gaf Memo de nodige aanpassingen hiervoor door aan de provincie.
- Ondersteunen en faciliteren van **praatcafés** dementie in Vlaams-Brabant: In 2016 werden op 18 verschillende locaties in onze provincie praatcafés dementie georganiseerd, namelijk in Aarschot, Asse, Bierbeek, Diest/Scherpenheuvel, Dilbeek, Druivenstreek, Grimbergen/

Kapelle-op-den-Bos/Londerzeel/Wolvertem/Meise, Haacht, Heikruis, Herent, Holsbeek, Kampenhout, Leuven, Roosdaal, Sint-Pieters-Leeuw, Tielt-Winge, Tienen en Zaventem. Op deze manier vonden er in 2016 in totaal 80 praatcafés dementie plaats, die door Memo werden ondersteund. Memo organiseert jaarlijks een startvergadering praatcafés dementie. Tijdens deze startvergadering wordt het huidige werkjaar geëvalueerd en wordt een start gemaakt met de planning van het volgende jaarprogramma. De startvergadering wordt voor elk arrondissement afzonderlijk georganiseerd, nl. op 4 oktober in Leuven en op 6 oktober in Heikruis. Jaarlijks bieden we de organisatoren van de praatcafés enkele train-de-trainers aan rond een bepaald onderwerp. In 2016 was dat:

- o 'Still Alice' op 19 januari in Lennik
- o 'Heeft het nog zin dat ik langsga? Op bezoek bij personen met dementie' op 23 september in Leuven. We bereikten hiermee in totaal 26 deelnemers.

Memo organiseert ook jaarlijks het praatcafé jongdementie samen met de Alzheimer Liga Vlaanderen. Zie jaarthema Zorgcirkels jongdementie.

- Ondersteunen en faciliteren van de **familiegroepen Alzheimerliga Vlaanderen** in: Aarschot, Tienen, Pajottenland, Dilbeek en Steenokkerzeel/Melsbroek/Perk. Memo werkte mee aan de bekendmaking van deze familiegroepen via de elektronische nieuwsbrief. De familiegroep regio Pajottenland wordt ook inhoudelijk ondersteund door Memo. Een medewerker van Memo is namelijk lid van de kerngroep en is steeds aanwezig op de bijeenkomsten van de familiegroep. Deze familiegroep komt jaarlijks 6 keer samen in Heikruis, telkens om een ander aspect van dementie te bespreken. In 2016 gingen deze bijeenkomsten door op 26 januari, 19 april, 24 mei, 7 juli, 27 september en 29 november. We bereikten 79 familieleden en mantelzorgers. Op 19 april werd het 10-jarig bestaan van de familiegroep gevierd.
- Memo ontwikkelde in 2016 de **dementiewijzer** in samenwerking met de provincie Vlaams-Brabant, SEL Goal en SEL Zorgnetwerk Zenneland. Dit is een compact hulpmiddel dat op een laagdrempelige manier mantelzorgers van mensen met dementie en professionals in de dementiezorg op weg zet naar de gepaste zorg of ondersteuning. De dementiewijzer is gebaseerd op vragen en antwoorden waar mensen mee zitten, is bondig en concreet en bevat heel wat communicatie-tips. De dementiewijzer is geïnspireerd op de dementiewijzer van dementievriendelijk Brugge. De dementiewijzer wordt gelanceerd via een persmoment op 18

januari 2017 in Heikruis. Vanaf dan kan de dementiewijzer besteld worden via www.dementie.be/memo.

- Memo nam zich in 2015 voor om, in samenwerking met WZC De Wingerd, een **spelmethode** te ontwikkelen en uit te testen om vroegtijdige zorgplanning makkelijker bespreekbaar te maken. Op 8 maart 2016 organiseerde EDV, de regionale ECD's en de netwerken palliatieve zorg een gezamenlijk vormings- en netwerkbijeenkomst in Antwerpen waarop de richtlijn vroegtijdige zorgplanning bij dementie werd voorgesteld en besproken. Op 6 oktober werd een nieuwe app 'voor ik het vergeet'

voorgesteld in WZC De Ruyschaert in Marke. Met deze nieuwe ontwikkelingen was het niet meer opportuun om binnen ECD Memo nog een nieuwe spelmethodiek te ontwikkelen, maar werd gekozen om de nieuwe app volop te promoten.

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

- Memo informeerde, adviseerde en ondersteunde referentiepersonen dementie en dementiekundige basiszorgverleners m.b.t. individuele cliëntsituaties. Memo zorgt hierbij voor een **telefonische en digitale bereikbaarheid** van min. 32 uur verspreid over de werkdagen. Op uitzonderlijke momenten wordt er gebruik gemaakt van het antwoordapparaat.
- **Registreren van contacten** (telefonisch, e-mail, persoonlijk gesprek en overleg) a.d.h.v. een uniform registratiedocument. In 2016 beantwoordde Memo 250 vragen van referentiepersonen dementie en dementiekundige basiszorgverleners.
- In 2016 verzond Memo 4 elektronische **nieuwsbrieven**. Zie actie 1.5.
- Memo breidde de kennis inzake dementie verder uit door de **wetenschappelijke artikels** die vanuit EDV worden ter beschikking gesteld op te volgen.

- **Verder uitbouwen van een overlegplatform dementie** (OPD) in beide arrondissementen van de provincie ism SEL GOAL en SEL Zorgnetwerk Zenneland. In het arrondissement Halle-Vilvoorde wordt er 3 keer per jaar een OPD georganiseerd. Deze OPD's gingen door op volgende momenten:

- 16 februari in Dilbeek (thema jongdementie), 30 aanwezigen.
- 7 juni in Asse (casusbespreking adhv de reflectietool 'Samen de mens zien'), 17 aanwezigen.
- 11 oktober in het AZ Sint Maria ziekenhuis in Halle (voorstelling van de werking dagziekenhuis geriatrie), 25 aanwezigen

Daarnaast werden een aantal overlegmomenten georganiseerd met SEL Zorgnetwerk Zenneland om de OPD's voor te bereiden, te evalueren en de planning voor 2017 op te maken. Deze voorbereidende vergaderingen gingen door op 7 januari, 10 mei en 8 november in Heikruis.

In het arrondissement Leuven worden 3 OPD's georganiseerd, namelijk in regio Diest/Aarschot, regio Groot-Leuven en regio Tienen/Zuid-Oost Hageland, volgens de structuur van de bestaande platformen. Deze OPD's komen 1 keer per jaar samen. In het arrondissement Leuven gingen de OPD's door op volgende momenten:

- 2 juni in regio Tienen/Zuid-Oost Hageland (28 aanwezigen)
- 22 september in regio Groot-Leuven (41 aanwezigen)
- 15 november in regio Diest/Aarschot (30 aanwezigen)

- Memo maakte het eigen **vormingsaanbod** en dat van EDV bekend naar alle woonzorgactoren in de provincie Vlaams-Brabant via de elektronische nieuwsbrief en de website www.dementie.be/memo
- Realisatie van de **opleiding referentiepersoon dementie 2016** in Brussel onder vaste begeleiding van Memo ism ECD BrOes. De medewerkers van Memo en BrOes maakten onderling afspraken rond de praktische en inhoudelijke begeleiding van de opleidingsdagen. De opleiding ging door in het gebouw van Kind en Gezin te Brussel op volgende dagen: 15, 22 en 29 januari, 5, 19 en 26 februari, 4, 11 en 18 maart en 10 juni. Er waren 26 deelnemers. Memo was lesgever op de volgende dagen in Brussel: 15 januari, 19 en 26 februari, 4 maart en 10 juni. Memo investeerde tevens veel tijd en energie in de organisatie van de gezamenlijke 'Inspiratiedag' op 21 april (dag 10 van deze opleiding) en was er één van de sprekers. Op 25 februari was een medewerker van Memo tevens lesgever op dag 5 (omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag) van de opleiding referentiepersoon dementie te Brugge.

- Aanbod van **reflectiemomenten** voor referentiepersoon dementie en deelnemers uit de Overlegplatforms Dementie. Om tegemoet te komen aan de nood aan ontmoetingen en het uitwisselen van ervaringen, organiseerde Memo vanaf het najaar 2016 reflectiemomenten. De reflectiemomenten zijn een lerend netwerk onder gelijken in de zorg voor personen met dementie. In kleine groepjes wordt er op een interactieve manier rond casuïstiek gewerkt op basis van vastgelegde thema's. Deze reflectiemomenten werden afwisselend georganiseerd in de regio Halle/Vilvoorde en de regio Leuven. In 2016 vonden deze bijeenkomsten plaats op 13 oktober, 27 oktober en 15 december van 9u30 tot 12u. Er waren gemiddeld een 10-tal aanwezigen. De reflectiemomenten lopen nog door tot mei 2017.

- Informeren en ondersteunen van de **vrije vormingswerkers** en andere freelance vormingswerkers Memo door het organiseren van een vorming op 11 maart in Leuven.

- Realisatie van de **opleiding 'terugkomdagen referentiepersoon dementie'** voor referentiepersoon dementie uit de provincie Vlaams-Brabant. Meer dan 200 professionelen in Vlaams-Brabant zijn reeds opgeleid tot referentiepersoon dementie. Memo vindt het belangrijk om hen te blijven inspireren. Deze reeks van terugkomdagen bestaat uit 4 volle dagen. In de voormiddag wordt telkens een inhoudelijk thema behandeld, in de namiddag wordt gewerkt aan casuïstiek en methodiek. Er ging reeds 1 dag door in 2015. In 2016 gingen dag 2, dag 3 en dag 4 door op 19 februari, 15 april en 17 juni. Deze opleiding ging afwisselend door in WZC De Wingerd te Leuven en de jeugdherberg van Leuven. Er waren 11 deelnemers.

- Aanbieden van **vorming op maat**, op vraag van de organisatie. Memo heeft een actieve rol in het faciliteren en opneemen van vormen en opleidingen in de regio van EDV:
 - Het uitvoeren van de opleiding tot referentiepersoon dementie in Brussel.
 - Het aanbieden van vormen op vraag van het sociaal fonds (Febi). In 2016 heeft Memo 6 basisvormingen 'inzicht in dementie' gegeven (1 dag) en 6 trainingen 'omgaan met dementie' (3.5 dagen). Zo kregen een 75-tal professionelen de basisvorming en werden een 75-tal professionele medewerkers opgeleid met de training 'omgaan met dementie'.
 - Verder gaf Memo op 8 en 13 september een vorming over dementie aan de groep Cario (zelfstandig thuisverpleegkundigen) in Dilbeek, op vraag van EDV.

- Op 21 oktober gaf Memo les op de studiedag 'Vorming geven over dementie' van EDV in Mechelen.
- In totaal werden er 240 u vormingen gegeven door Memo, in de regie van EDV
- Memo biedt ook regionaal vorming op maat aan:
- Op vraag van de organisatie: In 2016 heeft Memo in totaal 113 uur vorming gegeven rond allerlei aspecten van dementie. Zo werden in totaal 1386 mensen bereikt.

Vormingen op maat op vraag van de organisatie	Aantal uren gegeven vorming	Aantal bereikte personen
Voor professionele hulpverleners	54	549
Voor mantelzorgers	21	235
Voor breed publiek/vrijwilligers	38	602

Eigen aanbod van Memo: De terugkomdagen voor referentiepersonen dementie (18 u, 11 deelnemers), de reflectiemomenten voor referentiepersonen dementie en deelnemers van de OPD's (7.5 u, 24, deelnemers), de train de trainer-sessies (5u, 26 deelnemers).

- Organisatie van train de trainers voor professionele medewerkers** rond bepaalde methodieken:
 - Filmbespreking 'Still Alice' op 19 januari. Er waren 19 deelnemers.
 - 'Heeft het nog zin dat ik langsga?' op 23 september. Er waren 7 deelnemers.

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

- Memo is lid van de **Nederlandse Adviesraad Dementie op jonge leeftijd** en het **Kenniscentrum Dementie op jonge leeftijd** en neemt 3 tot 4 keer per jaar deel

aan deze overlegmomenten. Samen werd de Scholing Dementie op jonge leeftijd uitgewerkt. Deze 6-daagse, professionele opleiding ging in november 2016 van start met 2 pilotgroepen.

- Op 14 april organiseerde InnovAGE (www.InnovAGE.be) een gebruikerscommissie met als thema '**Verbeteren van levenskwaliteit van personen met dementie**'. Dit event werd georganiseerd in WZC De Wingerd. Memo is partner. Memo maakte de resultaten van InnovAge mee bekend via Nieuwsbrief en OPD's

④ Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

- Ondersteunen van de dementievriendelijke gemeenten in de provincie.** Verdere samenwerking met het VVSG en we zetten het thema op de agenda's van de OPD's.
 - Memo zorgde mee voor de bekendmaking en verspreiding van de activiteiten in het kader van 'dementievriendelijk Herent'. Memo plaatste dit thema op de agenda van het OPD Groot-Leuven dat plaatsvond op 22 september. De initiatiefnemers stelden hier gedurende 15 min. de werking en de activiteiten van 'dementievriendelijke gemeente Herent' voor aan de aanwezigen.
 - Memo is partner bij de opstart en verdere uitbouw van dementievriendelijk Londerzeel. Memo werkte mee aan de visietekst, gaf inhoudelijke ondersteuning aan het project EHBD-tas (ism de bibliotheek van Londerzeel en Malderen, het OCMW, het Zorgloket en het WZC Herfstvreugde), zal vorming geven aan het gemeentepersoneel op 30 januari 2017 en Memo was ook aanwezig op de startvergadering en persconferentie van dementievriendelijk Londerzeel op 13 december.
- Opmaken van jaarverslag 2015, dat door en in samenwerking met het EDV in een geconsolideerde versie wordt opgeleverd.

⑤ Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

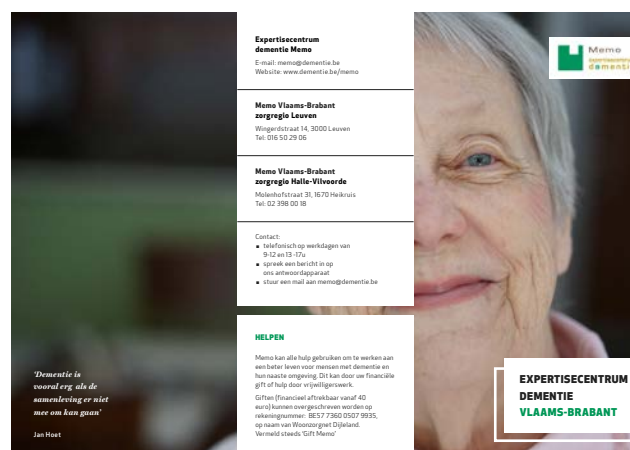
- Verder **uitbouwen van een overlegplatform dementie** (OPD) in beide arrondissementen van de provincie ism SEL GOAL en SEL Zorgnetwerk Zenneland.
- Realiseren van een **tevredenheidsmeting** bij alle gebruikers en partners van Memo, via de elektronische nieuwsbrief van maart 2016.

⑥ Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

- Memo zorgt voor een **telefonische en digitale bereikbaarheid** van min. 32 uur verspreid over de werkdagen. Op uitzonderlijke momenten wordt er gebruik gemaakt van het antwoordapparaat.
- **Registreren van contacten** (telefonisch, e-mail, persoonlijk gesprek en overleg) a.d.h.v. een uniform registratiedocument
- Ondersteunen en faciliteren van **praatcafés dementie** in Vlaams-Brabant samen met partners via jaarlijkse startvergadering in elk arrondissement.
- Organiseren van het **praatcafé jongdementie** samen met de Alzheimerliga Vlaanderen. Zie jaarthema Zorgcirkels jongdementie.

- Aanwezigheid met **infostands op beurzen**:
Ondersteunen van verschillende initiatieven ikv de werelddag dementie op 21 september:
 - Opsturen van documentatie en banner voor infostands.
 - Uitwerken van een infostand en presentatie met wistje-datjes over dementie voor het WZC Mater Dei in Heikruis in de week van 19 september.
 - Meewerken aan infostand en opsturen van banner voor de bibliotheek van Ternat van 21 tot 28 september.
 - Seniorenbeurs van Roosdaal op 25 september.
Deelname aan infobeurs 'Langer zelfstandig thuis wonen' voor senioren van Stad Leuven op 25 november. Er waren 130 bezoekers.
- Het beschikbaar stellen en up to date houden van de **website** www.dementie.be/memo.
- Het beschikbaar stellen en up to date houden van het **documentatiecentrum**.
- Inhoudelijke bijdrage leveren aan de **Wingerdkrant en huiskrant WZC Mater Dei**. Memo zorgt voor een aankondiging van het praatcafé dementie in de huiskrant van het WZC Mater Dei.
- Opmaak **nieuwe informatiefolder Memo**. In het voorjaar 2016 werd een gemeenschappelijk ontwerp voor alle ECD's aangeleverd door EDV. Memo koos ervoor om naast deze algemene brochure ook een folder te ontwikkelen met onze eigen werking en specifieke accenten. In september 2016 werd hiervoor een samenwerking aangegaan met een grafisch ontwerpster en tevens ook dochter van iemand met (jong)dementie. In oktober 2016 werd een eerste voorstel van folder opgesteld. Tijdens de maanden oktober en november vonden verschillende overleg- en feedbackmomenten

plaats. In december 2016 werd de folder gefinaliseerd waarna hij in januari 2017 gedrukt werd. De bekendmaking van de nieuwe folder gebeurde via de website (www.dementie.be/memo) en de nieuwsbrief van Memo.

- Memo werkte mee aan de actie van het WZC Zonnig Huis te Halle i.k.v. **Music for Life**. Op 9 december was een medewerker van Memo aanwezig op het event en gaf een interview over dementie voor de plaatselijke lokale radiozender.
- Memo is partner bij de opstart en uitbouw van een aantal initiatieven i.k.v. de **Erfgoeddag 'Zorg'** die zal doorgaan op 23 april 2017. Op 15 september ging een eerste inspiratiesessie door te Halle. Een medewerker van Memo stelde de werking van het expertisecentrum dementie voor. Op 20 december ging een eerste overleg door in Dilbeek waarbij Memo ook aanwezig was. Verschillende partners zullen samenwerken om een mooi programma rond deze dag voor te stellen.
- Memo is partner bij de opstart van het **project 'Ik zie u zitten'** van het LOGO Zenneland rond taboedoorbreking in de geestelijke gezondheidszorg. Dit project wordt officieel voorgesteld op 21 maart 2017. Memo zorgt voor een aanbod (filmvoorstelling, vorming) waarop lokale besturen kunnen intekenen en zal ook een creatieve stoel over dementie ontwerpen voor de rondreizende tentoonstelling. Een eerste overleg over dit project ging door op 8 december in Ternat.
- Memo herwerkte de bijdrage over het expertisecentrum dementie voor de **Plusgids** van Leuven (september) en de **seniorengids** van Pepingen (december).

⑦ Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
 - te innoveren en expertise verder uit te bouwen, en te delen.
- Volgen van **literatuur/wetenschappelijke artikels** verkregen o.a. vanuit EDV.

- **Bijzondere aandacht voor de thuiszorg:** In onze dagdagelijkse werking zijn we beschikbaar voor mantelzorgers (telefonisch of op afspraak). Af en toe zijn er huisbezoeken en nemen we deel aan overlegmomenten thuis, op aanvraag.
- Memo voorziet regelmatig **overlegmomenten met alle medewerkers:** tweewekelijks gaat er een teamoverleg door via skype en er werden ook een aantal vergaderingen gepland i.k.v. de jaarplanning. Deze vergaderingen gingen door op 22 januari, 21 juni, 22 november (met externe begeleiding van Bie Schoeters) en 5 december.
- Er gaan 5 **overlegmomenten met Memo en de directie** door per jaar. Deze vergaderingen gingen door op 21 januari, 24 maart, 15 juni, 27 september en 24 november. Deze vergaderingen gaan afwisselend door in Heikruis en Leuven.
- Het plannen van een **inleef- of stagedag** op een zorgboerderij in Nederland voor de medewerkers van Memo. Memo had voorzien dit te doen tijdens de zomer van 2016. Door teamveranderingen en verschuivingen in het takenpakket is dit niet gelukt tijdens 2016. Memo plaatst dit opnieuw op de planning voor werkingsjaar 2017.
- Volgen/faciliteren van **studiedagen** georganiseerd door EDV (in eigen regio):
 - Dementie en mentale beperking op 16 februari en 10 maart in Leuven
 - Basale stimulatie op 23 februari in Leuven
 - Vroegtijdige zorgplanning op 08 maart in Antwerpen
 - Vorming geven over dementie op 21 oktober in Mechelen
 - Comfortzorg op 17 november in Leuven
 - Dementie in het ziekenhuis op 16 december in Leuven
- Deelname aan de **werkgroep 'palliatief support team'** in WZC De Wingerd
- Deelname aan de **werkgroep 'dementie'** in WZC Mater Dei Heikruis. Deze vergaderingen gingen door op 26 januari, 19 april en 15 november. Op 14 juli en 7 oktober gingen er 2 overlegmomenten door om een project rond communicatietips uit te werken. Memo is telkens aanwezig en geeft inhoudelijke ondersteuning.
- Deelnemen aan **vormings- en opleidingsprogramma's**. In 2016 volgden de medewerkers van Memo volgende vormingen/opleidingen:

- 3 februari: Deelname aan workshop DMNT, STUK, Leuven
 - 23 februari: basale stimulatie in Leuven
 - 21 april: Inspiratiedag (dag 10) Opleiding Referentiepersoon Dementie
 - 27 juni: toneelvoorstelling 'Met de mantel der liefde' in Scherpenheuvel
 - 15 september: voorstelling 'Het spel van de verbeelding' in Leuven
 - 19 september: toneelvoorstelling Toukoer in Leuven
 - 24 september: werelddag dementie 2016
 - 28 september: deelname aan het toetsingsmoment ter voorbereiding van de gezondheidsconferentie Preventie, Dirk Boutsgebouw in Leuven
 - 10 oktober: lezing 'Grijze cellen' in Leuven
 - 13 oktober: symposium jongdementie in Leuven
 - 27 oktober: symposium frontotemporale dementie in Amsterdam
 - 8 november: Hét dementiecongres in Ede, Nederland
 - 25 november: deelname netwerkplatform Palliatieve zorg in Sint-Pieters-Leeuw
 - 29 november: symposium Armoede en dementie in Wilrijk
 - 16 december: dementie in het ziekenhuis in Leuven
- Memo begeleidde het **eindwerk van een studente 'bachelor in de Psychosociale gerontologie'** aan het HIG in Brussel. Er vonden overlegmomenten plaats op 14 april en 28 juni. Een medewerker van Memo las het eindwerk na in mei en augustus en was aanwezig tijdens de verdediging van het eindwerk op 6 september te Schaarbeek.
 - In het voorjaar van 2016 startte een **aanwervingsprocedure** voor een nieuwe medewerker van Memo in Heikruis. Sollicitatiegesprekken gingen door in maart en april. De nieuwe collega startte op 11 juli.
 - Op 6 december was Memo aanwezig op de **werkgroep dementie** van het WZC Zoniën te Tervuren als externe deskundige rond het thema opendeurenbeleid.

⑧ Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

- Deelname aan **dementie-expertenoverleg** georganiseerd door EDV (3 x per jaar). Deze overlegmomenten gingen door in het voorjaar en op 18 oktober.
- Deelname aan de interne **vormingstweedaagse** voor medewerkers van de regionale ECD's op 26 en 27 mei 2016 in Gent.
- **Studiedag 'Een brug bouwen tussen expertisecentra dementie en netwerken palliatieve zorg'** op 8 maart in Antwerpen. Organisatie van EDV, FPZV en provincie Antwerpen.
- Deelname aan de **VTO-werkgroep van EDV**. Deze vergaderingen gingen door op 1 februari, 7 maart, 9 mei, 27 juni, 12 september en 21 november.
- Deelname aan de werkgroep **'Vlaamse werkgroep jongdementie'** van EDV. Deze vergaderingen gingen door op 25 februari en 8 november.
- Deelname aan de werkgroep **'coördinatie-overleg'** van EDV. Deze vergaderingen gingen door op 22 februari, 11 april, 6 juni, 26 september en 5 december.
- Aansluiting bij Office 365 en het volgen van de Power User opleiding. Memo was aanwezig op de **opleiding tot Power User** die plaatsvond op 12 en 22 april in Antwerpen. Vanaf midden 2016 werd de Sharepoint van Office 365 gebruikt als belangrijk communicatiemiddel tussen de regionale ecd's en EDV. Op 22 december waren enkele medewerkers van Memo aanwezig op een infomoment over sharepoint in Antwerpen.
- Overleg met EDV nav de toetsingsmomenten ter voorbereiding van de **gezondheidsconferentie Preventie in Gent**. Aandacht voor preventie en dementie.

Orion ism PGN

zorgregio's Antwerpen en Mechelen provincie Antwerpen

ECD Orion

Markgravelei 133 | 2018 Antwerpen | t 03 820 73 22 | orion@dementie.be

PGN, Antennepunt Expertisecentrum Dementie Orion

Lange Ridderstraat 20 | 2800 Mechelen | t 0476 93 49 56 | pgn@dementie.be

Medewerkers

Nadia Hainaut: dementie-expert vanaf 31/8/2015

Riet Pauwels: coördinator Orion/dementie-expert

Herman Wauters (in dienst bij CGG De Pont vzw): dementie-expert

Raf De Bruyn: projectmedewerker tot 1/8/2016

Ken Daems: projectmedewerker juli 2016

Het voelschilderij (p.81)

Gerealiseerde activiteiten

- We bieden een trainer aan voor het psycho-educatiepakket

1 Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

tiepakket 'Dementie en nu' voor voorzieningen die zelf niet de mogelijkheid hebben een eigen trainer aan te stellen.

Het nieuwe (tweede) dienstencentrum Kruisbos, in Kalmthout opgericht in 2015 door het Woonzorgcentrum Sint-Vincentius en OCMW Kalmthout, organiseert het psycho-educatiepakket 'Dementie en nu' met de hulp van ECD Orion ism PGN.

Er zijn 9 deelnemers ingeschreven waarvan er 8 regelmatig komen. De deelnemers geven een gemiddelde tevredenheidsscore van 8,8 (op max 10) en geven zichzelf een score 9 wat betreft hun verhoogde draagkracht na de sessies.

De data van de sessies:

2/09/2016	14/10/2016
9/09/2016	21/10/2016
16/09/2016	28/10/2016
23/09/2016	18/11/2016
7/10/2016	25/11/2016

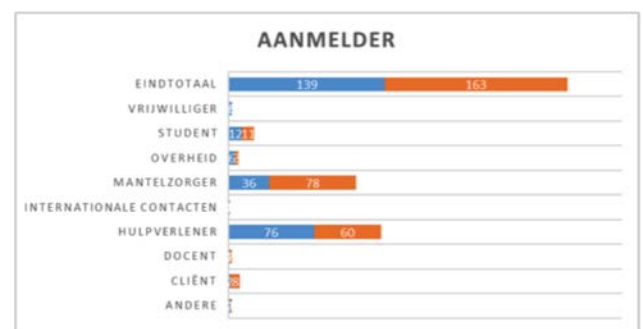
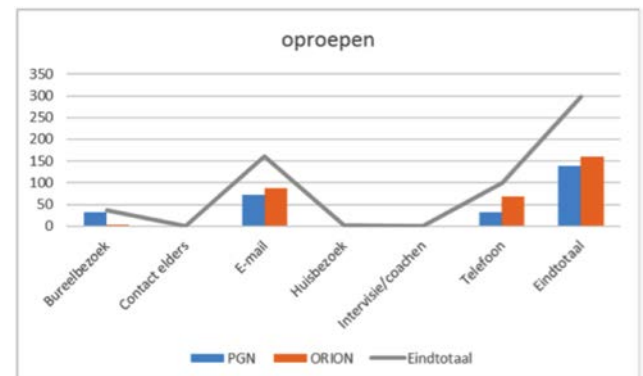
- **Consultaanbod aan personen met dementie en hun mantelzorgers**

ECD Orion ism PGN is telefonisch bereikbaar tijdens de werkdagen van 9.00 tot 17.00u. Bij afwezigheid is er een regeling opgemaakt met ECD Tandem (uitgezonderd overmacht met antwoordapparaat).

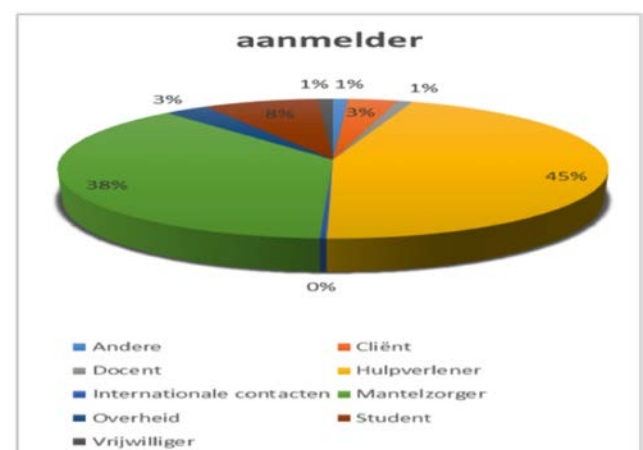
Vragen per mail of facebook beantwoorden we uiterlijk binnen 2 werkdagen. De medewerker informeert en adviseert en verwijst door indien nodig. Er worden ook gesprekken op afspraak aangeboden indien de nood daartoe is. Dit aanbod werkt vraag-gestuurd.

Elke oproep en gesprek met een informatie- of ondersteuningsvraag aangaande concrete zorg voor personen met dementie, wordt geregistreerd in een daarvoor specifiek ontwikkeld elektronisch formulier.

ECD Orion ism PGN registreert 302 vragen in 2016 waarvan er 139 voor de zorgregio Mechelen zijn en 163 voor de zorgregio Antwerpen. Het mailverkeer overweegt in beide zorgregio's. 42% van deze communicatie gebeurt in zorgregio Antwerpen nog altijd telefonisch, terwijl dit in Mechelen beperkt blijft tot 22%.

We zien ook een verschil in aanmelding in beide zorgregio's. In de zorgregio Antwerpen nemen mantelzorgers veel meer zelf rechtstreeks contact op met het ECD, terwijl de hulpverlener dan weer meer beroep doet op het Antennepunt PGN. Algemeen kunnen we stellen dat met 7% verschil het ECD voor zowel de mantelzorgers als de professional bijna evenveel betekent.

Meestal gaat de vraag over meer dan een thema. Er worden 563 thema's aangeraakt.

De vragen over dementie algemeen zijn de meest voorkomende. Bij de meer specifieke vragen valt op dat jongdementie het hoogste scoort.

Dementie algemeen	188
Dementie bij jonge personen	37
Zorgbelasting	32
Werking ECD	30
Gedrags- en stemmingsproblemen	22
Zinnvolle activiteiten	18
Werkvormen zorgverleners	17
Thuiszorg-ondersteunende diensten	16
Residentiële zorg	14
Communicatie en omgang	12
Dementie specifieke diagnose	12
Zorgplanning	12
Thuiszorg	12
Beslissingsproces opname WZC	11
Zorgbeleid, zorgvisie	11
Sociale problemen (isolement, vereenzaming, buurtproblemen)	10

- **Orion ism PGN verkoopt boeken**, zoals boeken van EDV en eigen ontwikkeld materiaal ten behoeve van mantelzorgers én professionals. ECD Orion registreert 11 facturen en het Antennepunt PGN registreert 34 facturen.

- Andere zaken zoals **specifieke brochures, methodieken en dvd's worden voor eigen gebruik sporadisch ontleend aan professionals**. Bij het antennepunt PGN wordt er 16 maal gebruik van gemaakt.

- **Ondersteunen van praatcafés dementie, familie-groepen en andere praatgroepen**

ECD Orion ism PGN ondersteunt praatcafés in de keuze van thema's en de toepassing van de geëigende methodiek. ECD Orion ism PGN is lid van elke plaatselijke stuurgroep praatcafé dementie in de zorgregio Antwerpen en Mechelen. In de opstart en de doorstart van een nieuw initiatief of een groep in nood bieden we ondersteuning op maat.

In het bijzonder biedt Orion ism PGN in 2016 extra ondersteuning aan:

- Praatcafé Lichtstraal in Wommelgem-Borsbeek (opstart)

- Praatcafé In-Licht in Hoboken (opstart na projectfase in het project armoede en dementie)
- Familiegroep Waasland Oost (doorstart)
- Familiegroep Wilrijk (opstart)

Het praatcafé Lichtstraal is in 2015 opgericht voor de regio Borsbeek-Wommelgem. Uiteindelijk haken de partners van Borsbeek af maar het praatcafé Lichtstraal gaat verder en vindt een locatie op bijna op de grens met Borsbeek. Zo blijft het praatcafé ook meer toegankelijk voor inwoners van beide gemeenten. ECD Orion ism PGN neemt de coördinatie van dit praatcafé op tot oktober 2016. De werkgroep en stuurgroep worden vanaf dan verenigd in één stuurgroep. Het samenwerkingsverband is ondertussen voldoende sterk om met een eigen coördinator verder te werken.

Overzicht:

19/02/2016	Interview voorbereiding praatcafé dementie Lichtstraal
24/02/2016	Stuurgroep praatcafé dementie Lichtstraal
21/03/2016	Praatcafé Lichtstraal: communicatie met de persoon met dementie
20/04/2016	Werkgroep praatcafé dementie Lichtstraal
3/06/2016	Werkgroep praatcafé dementie Lichtstraal
20/06/2016	Praatcafé Lichtstraal: verliesverwerking
22/06/2016	Werkgroep praatcafé dementie Lichtstraal
22/08/2016	Werkgroep praatcafé dementie Lichtstraal
14/09/2016	Stuurgroep praatcafé Lichtstraal
19/09/2016	Praatcafé Lichtstraal: zelfzorg
27/09/2016	Werkgroep praatcafé dementie Lichtstraal
21/09/2016	Voorstelling: 'Va is Koning' door Willy De Jaeghere

Het praatcafé In-Licht is ontstaan naar aanleiding van het project armoede en dementie. Het is een try-out om na te gaan of een praatcafé ook toegankelijk kan zijn voor personen met dementie. Het is een praatcafé

dat ook welzijnspartners opneemt in de stuurgroep. In 2016 is er veel voorbereidend overleg en wordt er 1 praatcafé georganiseerd in de welzijnsschakel van Hoboken. Dit initiatief wordt verdergezet in 2017

Overzicht:

15/02/2016	Vorbereidend overleg praatcafé armoede
6/06/2016	Stuurgroep praatcafé In-Licht
14/07/2016	Stuurgroep praatcafé In-Licht
1/09/2016	Stuurgroep praatcafé In-Licht
20/10/2016	Praatcafé In-Licht: de draagkracht van de mantelzorger
27/10/2016	Stuurgroep praatcafé In-Licht

ECD Orion ism PGN ondersteunt de Familiegroepen Waasland Oost en Wilrijk met advies en ook als moderator. Voor beide groepen wordt dit voorzichtig afgebouwd. De groep in Wilrijk kan zelfstadig verder in 2017. De groep Waasland Oost heeft ondertussen een eigen moderator gevonden en de inwerking zal in 2017 nog samen met ECD Orion ism PGN gebeuren.

ECD Orion ism PGN ondersteunt vraag-gestuurd ook de andere praatcafés uit de regio door een bijdrage tot de jaarplanning of een rol tijdens een praatcafé (spreker, cafébaas, interviewer).

De dementie-expert van het antennepunt PGN is in 2016 aanwezig op 8 bijeenkomsten van diverse stuurgroepen van praatcafés in de zorgregio Mechelen (zie overzicht). Hij ondersteunt actief de ontwikkeling van een routeplanner dementie voor de streek Klein Brabant/ Vaartland, een initiatief van de stuurgroep praatcafé Klein Brabant/Vaartland.

Om de doorstart naar een vaste moderator mogelijk te maken neemt hij voor de laatste maal de rol van interviewer op tijdens het praatcafé te Willebroek op 4 maart 2016.

Overzicht:

24/01/2016	Werkgroep praatcafé Mechelen
22/02/2016	Werkgroep praatcafé Mechelen
4/03/2016	Praatcafé Klein Brabant/Vaartland: moderator/interviewer
21/03/2016	Voordracht op praatcafé Heist-op-den-Berg : omgaan met verlies
19/04/2016	Werkgroep praatcafé Mechelen
10/05/2016	Stuurgroep praatcafé Heist-op-den-Berg
24/05/2016	Praatcafé Noorderlicht: cafébaas

24/05/2016	Voordracht op praatcafé Rupelstreek-Aartselaar: Pluk de dag-dialoog
30/05/2016	Voordracht op praatcafé Mechelen: omgaan met verlies
14/06/2016	Stuurgroep praatcafé Rupelstreek
19/09/2016	Voordracht op praatcafé Lier: wat is dementie
21/09/2016	Praatcafé Dementie Antwerpen: cafébaas
27/09/2016	Voordracht op praatcafé Klein Brabant/Vaartland- Sint Amands: omgaan met verlies
27/09/2016	Stuurgroep praatcafé Rupelstreek
14/11/2016	Stuurgroep praatcafé Lichtpunt
22/11/2016	Stuurgroep praatcafé Lier
23/11/2016	Praatcafé Dementie Antwerpen: cafébaas
6/12/2016	Stuurgroep praatcafé Rupelstreek

CGG De Pont stelt het onderzoek naar de nood van een praatgroep voor personen met beginnende dementie in Mechelen uit wegens andere prioriteiten die zicht opdringen zoals de outreach-werking. De intentie om een praatgroep op te starten blijft bestaan en zal in 2017 opnieuw verkend worden.

De dementie-expert van het antennepunt PGN ondersteunt de werking jongdementie van WZC Den Olm. PGN neemt deel aan de voorbereidende overlegmomenten van 13 september en 9 november. In het najaar 2016 wordt een tijdelijke familiegroep en praatgroep voor personen met dementie opgestart. Om de doorstart waar te maken van de familiegroep jongdementie begeleidt de dementie-expert van PGN de groep op Samen met de co-begeleider houdt hij driemaal een evaluatie- en voorbereidende vergaderingen. Bovendien wijdt de dementie-expert de co-begeleider in in de methodiek van 'een steen in je hand'. (cfr. Foton-familiegroepen).

Overzicht:

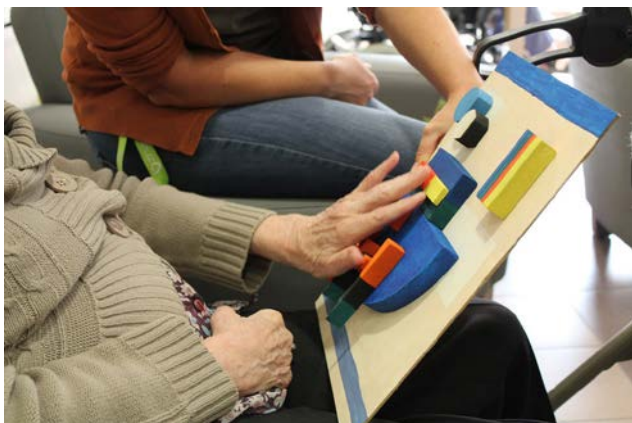
13/09/2016	Verkennde vergadering jongdementie Den Olm
09/11/2016	Vorbereidende vergadering jongdementie Den Olm
25/11/2016	Praatgroep familieleden van personen met jongdementie Den Olm
28/11/2016	Evaluatie- en vorbereidende vergadering jongdementie Den Olm
02/12/2016	Praatgroep familieleden van personen met jongdementie Den Olm
06/12/2016	Evaluatie- en vorbereidende vergadering jongdementie Den Olm
16/12/2016	Praatgroep familieleden van personen met jongdementie Den Olm
21/12/2016	Evaluatievergadering jongdementie Den Olm

- **Voordrachten, inleidingen en nabespreking van film of andere cultuurevenementen**

Overzicht:

27/01/2016	Litteraire avond: Voor ik het vergeet! In de academie voor woord, dans en muziek te Mortsel
17/03/2016	Inleiding tot de Stern van ons geheugen te Mortsel
14/04/2016	Inleiding tot de film 'Feel my love' te Mortsel
28/04/2016	Vorming voor vrijwilligers van het Palliatief Netwerk Mechelen over 'Wat is dementie'
24/05/2016	inleiding voor de beleavingswandeling ingericht door de stad Mortsel
25/07/2016	Vorming aan stadgidsen over 'omgaan met dementie'
21/09/2016	Nabespreking bij de film 'vergeet me niet' in WZC Vinck-Heymans te Antwerpen
21/09/2016	Bijdrage Infosessie Erfgoeddag voor 2017 'Zorg' Dienstencentrum, Mortsel
11/10/2016	Voordracht over 'wat is dementie' in het Lokaal dienstencentrum het Lijsternest te Putte
17/11/2016	Nabespreking bij het toneelstuk 'Va is Koning' in WZC Zonneweelde te Aartselaar
18/11/2016	Vorming voor vrijwilligers van het Palliatief Netwerk Mechelen over 'Hoe omgaan met dementie'
29/11/2016	Nabespreking bij de film 'Vergeet me niet' in praatcafé Rupelstreek te Aartselaar

Orion ism PGN begeleidt in 2016 de student Audrey Govaerts van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen, bij het uitwerken van een kunst-educatief project met de steun van de Cera Arts in Society Award. Het project beoogt de relatie tussen de persoon met dementie en de mantelzorger te verbeteren door middel van kunst. Er zijn verschillende thema's uitgewerkt: dadaïsme, het Dada-gedicht, expressionisme en **voelschilderijen**. Deze methodieken zijn

gebundeld in een kunstkoffer en aangeboden aan een WZC. De koffer kan gratis ontleend worden door de mantelzorger om samen met de persoon met dementie aan laagdrempelige kunstbeleving te doen. De voelschilderijen hangen in de wandelgangen van het WZC om personen met dementie zintuiglijk te prikkelen.

- **Opmaak 'DOE- brochure' met tips voor personen met beginnende dementie**

In samenwerking met het ouderenteam van CGG De Pont werken we een brochure uit die prangende vragen van personen met beginnende dementie beantwoordt. Hiervoor wordt er een ad-hoc werkgroep opgericht met het oog op de bundeling van ervaringen en deskundigheid. Nadien wordt het materiaal voorgelegd aan de doelgroep en geëvalueerd. Op advies van ECD Vlaanderen zal Orion ism PGN deze actie eveneens toetsen aan de ervaringen van ECD Foton die een gelijkaardig product ontwikkelden. De publicatie is gepland voor eind 2016.

Op 24 februari en 30 juni vergadert het ouderenteam ism antennepunt PGN en ontwerpt een eerste structuur voor de ontwikkeling van de brochure. Door eerder aangegeven andere prioriteiten van het wordt de publicatie uitgesteld tot 2017. De dementie-expert van het antennepunt PGN neemt hierin enkel een ondersteunende rol op.

Verkenning mogelijke publicatie over ervaringen van personen met beginnende dementie

We nemen deel aan verkennende gesprekken met een geïnteresseerde uitgever over een boek waarin verhalen door personen met beginnende dementie worden gebundeld en aangevuld met tips van die personen met dementie voor lotgenoten. Indien de gesprekken positief evolueren zal er nog in 2016 een publicatie volgen. De verkennende gesprekken vinden plaats op 11 februari en 26 februari 2016 met de uitgever en de kandidaat auteur. De medewerking van PGN bestaat erin om de teksten na te lezen en praktische tips te formuleren in het omgaan met de beschreven situaties. De tips worden mee opgenomen in het boek. De regie is in handen van de uitgever. Omwille van andere projecten van de auteur wordt het schrijven uitgesteld naar het najaar van 2017.

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

• Geven en ondersteunen opleidingen EDV

Het antennepunt PGN organiseert de opleiding referentiepersoon dementie 2016 te Mechelen.

Overzicht data:

19/01/2016	23/02/2016
26/01/2016	1/03/2016
2/02/2016	22/03/2016
9/02/2016	21/04/2016
16/02/2016	7/06/2016

ECD Orion ism PGN verzorgt ook in 2016 vormingsdagen in het kader van Fe-Bi.

Overzicht:

6/09/2016	WZC De regenboog te Zwijndrecht
20/09/2016	WZC De Vlietoever te Bornem
13/10/2016	WZC Sint Mathildis te Boechout
1/12/2016	WZC Sint Bavo te Wilrijk

Het antennepunt PGN start eind 2015 de opleiding 'Dementiekundige basiszorgverlener werkzaam in de thuiszorg' voor het Sociaal Centrum te Lier en geeft dag 2 op 14 januari en dag 3 op 21 januari 2016.

ECD Orion ism PGN werkt ook mee aan vorming aan de groep Zorg-Saam vzw met telkens de workshop 'moeilijk hanteerbaar gedrag' en eenmalig de workshop 'zinvolle activiteiten'.

Overzicht:

28/01/2016	28/06/2016	27/10/2016
3/03/2016	15/09/2016	8/12/2016

• Bijdragen tot het VTO-aanbod van ECD Vlaanderen via de VTO-werkgroep

De dementie-expert van het antennepunt PGN neemt

een actieve rol op in de werkgroep VTO en in de inwerking van de nieuwe VTO-medewerker van ECD Vlaanderen. Hij helpt de nieuwe VTO-medewerker bij de inwerking en voorbereiding van de VTO-werkgroep. Hij neemt bovendien eenmalig het co-voorzitterschap op van de werkgroep.

Alle medewerkers van ECD Orion ism PGN geven feedback op de vragen van de kennismonitor. ECD Vlaanderen neemt de resultaten verwerkt door de VTO-werkgroep naar de bespreking met de koepelorganisaties mee met het oog op mogelijk gebruik voor woonzorgcentra.

Tegen einde juni stuurt de VTO-werkgroep de opleiding 'Referentiepersoon dementie' bij. De dementie-expert van het antennepunt PGN vertegenwoordigt ECD Orion ism PGN op volgende VTO-vergaderingen van EDV.

Overzicht:

1/02/2016	9/05/2016	12/09/2016
7/03/2016	27/6/2016	21/11/2016
14/04/2016		

ECD Orion ism PGN biedt intervisie aan voor trainers 'Dementiekundige Zorgverlener in de thuissituatie'.

Overzicht:

27/10/2016	PGN te Mechelen
13/12/2016	ECD Orion ts Antwerpen

ECD Orion en het Antennepunt PGN nemen ook deel aan de klankbordgroep opleidingspakket voor aanvullende diensten gezinszorg en zorgvrijwilligers.

Overzicht:

3/03/2016	3/05/2016	13/6/2016	14/09/2016
-----------	-----------	-----------	------------

• Terugkomdagen Referentiepersoon Dementie (TKD RP)

ECD Orion ism PGN en ECD Tandem organiseren gezamenlijk één cyclus terugkomdagen voor referentiepersoon dementie. Een cyclus omvat vier dagen gespreid over het jaar, met in de voormiddag een theoretisch luik en in de namiddag een intervisiemoment.

Overzicht:

10/03/2016	Omgaan met verlies
2/06/2016	Basale stimulatie
15/09/2016	Intimiteit bij dementie
1/12/2016	leren, leren inleven

• Regionaal vormingsaanbod (brochure)

ECD Orion ism PGN werkt in 2016 vier nieuwe vormingsmomenten uit:

- Dementie en armoede (vormingspakket gericht naar verzorgenden)
- Dementie en verliesverwerking (n.a.v. het magazine 'omgaan met verlies')
- Dementie en basale stimulatie
- Workshop voelschorten

Dit nieuwe aanbod wordt verwerkt in de gezamenlijke vormingsbrochure. De brochure is een weergave van het basisaanbod van vormingsmomenten aan professionals en het basisaanbod van voordrachten aan mantelzorgers.

De vernieuwde vormingsbrochure is beschikbaar via onze website op www.dementie.be/orionenpgn/vormingen.

Overzicht vormingsmomenten aan professionals uit het basisaanbod:

datum	voorziening	thema
12/01/2016	Nottebohm WZC	Zinnvolle activiteiten
15/01/2016	Residentie Borsbeekhof	Belevingsgericht werken
19/01/2016	Residentie Borsbeekhof	Belevingsgericht werken
18/02/2016	WZC Huyze de Pauw, OLV Waver	Communicatie met personen met dementie
19/02/2016	Thomas More te Lier	Moeilijk hanteerbaar gedrag bij personen met dementie
23/02/2016	WZC De Veldekens	inleiding familiegroep
25/02/2016	WZC Huyze de Pauw, OLV Waver	Communicatie met personen met dementie
10/03/2016	WZC Huyze de Pauw, OLV Waver	Communicatie met personen met dementie
17/03/2016	WZC ten Weldenbroec, Willebroek	Moeilijk hanteerbaar gedrag bij personen met dementie
15/04/2016	Residentie Borsbeekhof	Zinnvolle activiteiten
19/04/2016	Residentie Borsbeekhof	Zinnvolle activiteiten
19/04/2016	Zorgbedrijf Antwerpen	Pluk-de-dag-dialoog
28/04/2016	Armonea	moeilijk hanteerbaar gedrag
09/05/2016	Heropbeuring De Mick	omgaan met verlies
23/05/2016	WZC Mayershof	Pluk-de-dag-dialoog
24/05/2016	Heropbeuring De Mick	omgaan met verlies

datum	voorziening	thema
24/05/2016	Karel de Grote-Hogeschool	Omgaan met agressie bij personen met dementie
26/05/2016	vzw ECD Tandem	Vorming stadsgidsen
25/07/2016	In eigen beheer	Workshop voelschorten
13/09/2016	WZC De Regenboog	Zinnvolle activiteiten
14/09/2016	WZC Residentie Moretus	Workshop voelschorten
14/09/2016	In eigen beheer	Workshop voelschorten
14/09/2016	In eigen beheer	Workshop voelschorten
14/09/2016	WZC Het Gouden Anker	Pluk-de-dag-dialoog
21/09/2016	Zorgbedrijf Antwerpen	Hoe blijf ik in contact met de persoon met dementie
27/09/2016	WZC De Regenboog	samenwerken met familie
28/09/2016	Zorgbedrijf Antwerpen	nabespreking film
05/10/2016	In eigen beheer	Workshop voelschorten
10/10/2016	Dienstencentrum Wijkhuis	Omgaan met dementie thuis
11/10/2016	OZ	infosessie: dementie en communicatie
20/10/2016	WZC Immaculata te Edegem	infosessie: belevingsgerichte zorg
25/10/2016	WZC De Lisdodde, Mechelen	Onderdompeling in de wereld van dementie
27/10/2016	Huize Vincent	Workshop voelschorten
10/11/2016	WZC De Lisdodde, Mechelen	Dementie en hoe ermee omgaan
15/11/2016	WZC Sint - Michaël	onderdompeling in dementie
24/11/2016	In eigen beheer	Workshop voelschorten
24/11/2016	WZC St. Mathildis	familiegesprek: zelfzorg voor de mantelzorger
24/11/2016	WZC Christine	In contact blijven met PMD
17/11/2016	WZC De Dennen vzw	Basale stimulatie
08/12/2016	WZC De Lisdodde, Mechelen	Dementie en hoe ermee omgaan

• Vorming en opleiding op maat

ECD Orion ism PGN geeft vorming op vraag en op maat van de voorziening. Voorafgaand is er steeds minimum één overlegmoment met de vormingsverantwoordelijke van de voorziening of organisatie om de beginsituatie en de doelstellingen vast te leggen.

Zo organiseert Orion ism PGN:

- Omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag voor niet-

zorg-medewerkers van de GZA Woonzorggroep op:

05/01/2016	11/01/2016	14/01/2016
18/01/2016	22/01/2016	27/01/2016

- Intervisie voor de referentiepersonen dementie van de GZA Woonzorggroep op:

18/03/2016	1/07/2016	4/10/2016
------------	-----------	-----------

- Coaching: Dementie en verstandelijke beperking voor vzw De Lier te Lier op:

28/06/2016

- Intervisie voor stuurgroepleden van het praatcafé dementie Rupelstreek op:

27/09/2016

- Twee lezingen voor IMSIR Boom voor zorgprofessionelen op:

04/10/2016	Inleving en communicatie met net gediagnosticeerde mensen met dementie
04/10/2016	Inleving en communicatie met mensen met zware dementie

- Trajectbegeleiding persoonsgerichte zorg voor leidinggevenden van WZC De Eeckhof op:

15/06/2016	19/10/2016	30/11/2016
------------	------------	------------

Studiedagen organiseren of meewerken aan studiedagen, congressen, symposia en infobeuren

Op 29/11/2016 organiseert ECD Orion ism PGN in samenwerking met de verenigingen waar armen het woord nemen, centrum Kauwenberg en PSC Open huis, een symposium over de wederzijdse beïnvloeding tussen armoede en dementie met als titel: 'Armoede en Dementie, dubbel pech?' (zie affiche).

Antennepunt PGN leent in 2016 de eigen infostand uit aan AZ Sint Maarten te Mechelen, het Imeldaziekenhuis en WZC Den Olm te Bonheiden, WZC Sauvegarde te Ruisbroek tijdens de week van dementie en aan de lokale politie Heist-op-den-Berg tijdens de plaatselijke mantelzorgbeurs. Daarnaast verzorgt PGN een infostand op de opening van het inloophuis 't MoNUment te Mechelen.

ECD Orion ism PGN is op 22 november 2016 vertegenwoordigd op de mantelzorgbeurs van het Zorgbedrijf Antwerpen in LDC De Zeelbaan te Merksem.

Vormingsaanbod 'vroegtijdige zorgplanning' in samenwerking met PHA en PNM

EDV werkt samen met de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen aan de richtlijn vroegtijdige zorgplanning. Het doel is een goed afgestemd en bruikbaar vormingspakket rond deze richtlijn. Alle medewerkers van ECD Orion ism PGN zijn aanwezig op de bijeenkomst van de regionale expertisecentra dementie en de netwerken palliatieve zorg van 8 maart over de nieuwe richtlijnen voor deze doelgroep.

In het najaar start een klankbordgroep in voorbereiding van een aangepast vormingspakket. ECD Orion ism PGN engageert zich voor deze groep maar kan door omstandigheden pas aansluiten bij de 2^e bijeenkomst in 2017. De klankbordgroep heeft een richtinggevende, adviserende en inhoudelijke opdracht.

Als voorbereiding op het vormingspakket en om de samenwerking tussen de referentiepersonen palliatieve zorg en referentiepersonen dementie te bevorderen brengen PNM en PGN deze twee groepen bij elkaar in een eerste uitwisselingsmoment voor de zorgregio Mechelen op 20 december. Voor de zorgregio Antwerpen is er voorbereidend overleg tussen ECD Orion en PHA maar de eerste bijeenkomst van de referentiepersonen wordt gepland in 2017.

- **Consultaanbod aan referentiepersonen dementie en andere professionele zorgverleners of zorgverleners in opleiding**

ECD Orion ism PGN is telefonisch bereikbaar tijdens de werkdagen van 9:00 tot 17:00 (uitgezonderd overmacht met antwoordapparaat). Vragen per mail of facebook beantwoorden we uiterlijk binnen 2 werkdagen. De medewerker informeert en adviseert en verwijst door indien nodig. Dit kan resulteren in case-besprekingen of coachende gesprekken. Dit aanbod werkt vraag gestuurd. Elke oproep wordt geregistreerd in een daarvoor specifiek ontwikkeld elektronisch formulier (zie actie 2).

- **Ontwikkeling van beeldgetuigenissen over armoede en dementie**

We ontwikkelen een documentaire over armoede en dementie a.d.h.v. getuigenissen om aandacht te vragen voor deze dubbele problematiek.

Deze documentairefilm duurt 40 minuten en toont pakkende getuigenissen van personen met dementie, mantelzorgers en professionelen die met dementie en armoede geconfronteerd worden. De film wordt getoond op het symposium van 29 november 2016 en wordt ook ingezet in het vormingspakket voor verzorgenden over het omgaan met deze doelgroep.

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

- **De academische wereld wordt geïnformeerd en bevraagd over onze bevindingen over armoede en dementie.**

Naar aanleiding van de themawerking armoede en dementie organiseert ECD Orion ism PGN op 16 april 2016 een rondetafelgesprek met deskundigen om het thema armoede en dementie wetenschappelijk te toetsen. Ook op het symposium van 29 november werken deskundigen mee om ons verhaal kracht bij te zetten. We kregen de medewerking van Tinne Van Regenmortel (HIVA, KU Leuven), Sara Willems (Huisartsge-

neeskunde UGent en Eerstelijnsgezondheidszorg), Jan De Leppeire (Academisch Centrum voor Huisartsgerneeskunde en huisarts), Tom Jacobs (huisarts), Jeroen Knaeps (Thomas More) en Johan Van der Heyden (Wetenschappelijk Instituut).

④ Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

- **Ondersteuning Dementievriendelijk projecten in verschillende gemeenten**

ECD Orion ism PGN werkt nog steeds actief mee aan de sensibiliseringsacties van de Stad Mortsel i.s.m. WZC Meerminnehof, WZC Mayerhof, LDC De Populier en Meerminne, Sel Amberes, Geriatrich dagziekenhuis Sint Jozef en de geriatrie afdeling van PZ Sint Amadeus. ECD Orion ism PGN stelt samen met de partners het jaarprogramma op en leverde een bijdrage op:

17/03/2016	Inleiding tot de Stem van ons geheugen in WZC Meerminnehof
14/04/2016	inleiding tot de film 'Feel my love' in LDC Meerminne
24/05/2016	inleiding Belevingswandeling
7/06/2016	Jongdementie - info en ontmoeting (geannuleerd wegens te weinig inschrijvingen)
17/11/2016	Opening Tentoonstelling: omdat dementie te belangrijk is om te vergeten. Na een succesvolle oproep naar kunstwerken over dementie organiseert de stad Mortsel van zaterdag 19 tot en met zondag 27 november 2016 een even succesvolle tentoonstelling. De catalogus verschijnt in 2017.

Naar aanleiding van het project over armoede en dementie werkt ECD Orion ism PGN, samen met de projectpartners, aan een verbeterd draaiboek praatcafé dementie. Op die manier hopen we dat de praatcafés dementie toegankelijker worden voor mensen die in armoede leven. Het geactualiseerde draaiboek vind je op www.dementie.be/wp-content/uploads/2016/11/hier-1.pdf

ECD Orion ism PGN ondersteunt de bibliotheken van Wilrijk, Zoersel en Hoboken bij het implementeren van een Eerste Hulp Bij Dementie koffer. Deze bibliotheken hebben in 2016 een EHBD koffer in hun aanbod opgenomen. Onze ondersteuning kadert in het project 'dementievriendelijke bib' dat zich richt op toegankelijke informatie over dementie met dementievriendelijke interacties vanwege de bibliotheken. Dit project start in 2016 als een project van ECD Orion ism PGN, maar wordt in 2017 verder uitgerold in samenwerking met ECD Tandem en de Provincie Antwerpen.

Vanuit het pilootproject 'dEMPOWERMENT' van het Sociaal Huis van Mechelen wordt op 28/01/2016 de stuurgroep Dementievriendelijk Mechelen opgericht. Verschillende lokale partners tekenen in 2016 de engagementsverklaring 'dementievriendelijk Mechelen'. Wegens langdurige ziekte van de stafmedewerker neemt de dementie-expert van het antennepunt PGN het voorzitterschap van de vergaderingen van september en oktober tijdelijk op zich.

Overzicht:

28/01/2016	Oprichting stuurgroep dementievriendelijk Mechelen
25/03/2016	Stuurgroepvergadering dementievriendelijk Mechelen
14/06/2016	Stuurgroepvergadering dementievriendelijk Mechelen
16/09/2016	Stuurgroepvergadering dementievriendelijk Mechelen
28/10/2016	Stuurgroepvergadering dementievriendelijk Mechelen

Dementievriendelijk Mechelen ontwikkelt in 2016 een stadsplan van Mechelen met dementievriendelijke punten zoals 'dementievriendelijk zwemmen in De Nekker i.s.m. verschillende WZC, de opstartende familiegroep voor mantelzorgers van personen met (jong)dementie en het **Inloophuis Dementie 't MoNument**.

'T 19'

wil een ontmoetingsplek zijn voor personen met dementie en hun mantelzorgers. Het antennepunt PGN neemt een prominente en ondersteunende rol op bij de opstart van 't MoNument. Op 29 augustus is hiervoor onder meer een voorbereidend contact met de stafmedewerkster van het Sociaal Huis Mechelen en Koen Anciaux, schepen van sociale zaken Mechelen en voorzitter van het Sociaal Huis.

De opening van 't MoNument' vindt plaats op **21 september 2016** en wordt bijgewoond door minister Jo Vandeuren, schepen van Sociale Zaken Koen Anciaux en directeur EDV Vlaanderen Jurn Verschraegen. De dementie-expert van het antennepunt PGN neemt deel aan het debat over de noodzaak van mantelzorgondersteuning bij dementie. Hij sluit de avond af met een woord van dank en hoop.

Het antennepunt PGN werkt mee aan het Zorgpad Dementie te Bonheiden:

- o via afstemming rond een gepland project voor zorg voor personen met jongdementie (zie actie 3)
- o via visie-afstemming voor het meldpunt dementie, in samenwerking met het Imeldaziekenhuis, en kaderend in het zorgpad dementie (Bonheiden) en in de voorstellen binnen OPD.

't MoNument

Het overlegmoment van 5 februari resulteert onder meer in duidelijkheid van de rol van WZC Den Olm in de zorg voor personen met dementie voor de regio Bonheiden, het betrekken van WZC Den Olm in de stuurgroep van het OPD en de actieve deelname aan het forum van het OPD.

5 Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

• Beleidsdossier armoede en dementie

Voor de themawerking armoede en dementie werken we samen met de verenigingen waar armen het woord nemen Open Huis en Centrum Kauwenberg. We stellen op het symposium van 29 november het beleidsdossier 'Armoede en Dementie, Dubbel Pech?' voor met de ontdekte knelpunten om op verschillende beleidsniveaus mee aan de slag te gaan. Alle informatie is toegankelijk vanaf www.dementie.be/orionpgn/symposium.

• Dementieplan Vlaanderen

EDV participeert aan de redactieraad van de update van het Dementieplan Vlaanderen en draagt actief bij tot de verwezenlijking hiervan, samen met het kabinet. ECD Orion ism PGN geeft via het coördinatie-overleg en de Raad van Bestuur suggesties en feedback om bij te dragen tot een gedragen tekst. Alle medewerkers van ECD Orion ism PGN zijn ook aanwezig op de tweedaagse van EDV in mei 2016 en dragen bij tot de bespreking van de inhoud en de eventuele implicaties ervan op de globale werking van de expertisecentra.

• Expertgroep van het Provinciebestuur Antwerpen

Ria Caers vertegenwoordigt ECD Tandem en ECD Orion ism PGN op de expertgroep van het Provinciebestuur Antwerpen. Zij koppelt de agendapunten terug en vraagt feedback via het medewerkersoverleg van het DPA. De inbreng is afhankelijk van de weerhouden agendapunten. Bij wijziging van de bevoegdheden van de Provincie wordt de groep ontbonden in 2017.

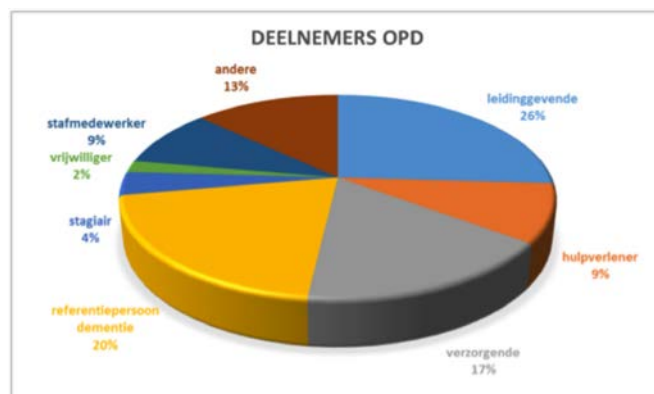
• Bijdragen tot het geconsolideerd jaarverslag van EDV

We rapporteren over het werkjaar 2016 volgens het sjabloon van het actieplan zodat EDV een geconsolideerd jaarverslag kan opmaken.

• OverlegPlatform Dementie

Zowel in de zorgregio Antwerpen als Mechelen is er een OPD opgericht. In beide regio's is er één dementie-expert mee opgenomen in de Raad van Bestuur van het SEL.

Zorgregio Antwerpen investeert verder in de uitbouw van het digitale OPD en organiseert 1 trefdag op 22 september 2016. Het thema van dit jaar is 'hulpmiddelen voor personen met dementie', zowel voor de ambulante als residentiële zorg. Jef Pelgrims, directeur van verpleeghuis Tante Louise uit Bergen-op-Zoom toont de mogelijkheden van domotica in de residentiële zorg voor personen met dementie. Annelies Huykens, ergotherapeut, geeft een presentatie over de mogelijkheden van hulpmiddelen, specifiek gericht naar personen met dementie in de thuiszorg. Na de uiteenzettingen is er tijd voor uitwisseling van goede praktijken en enkele demonstraties van hulpmiddelen in vijf verschillende werkwinkels. De 54 deelnemers krijgen ook allemaal een linnen shopper mee als aandenken.

Zorgregio Mechelen kiest ook voor een themagericht werking. Het thema van het OPD zorgregio Mechelen wordt bepaald door de stuurgroep, samengesteld met leden van SEL TOM en Antennepunt PGN. In 2016 werkt het Mechels OPD met het thema 'ondersteuning en communicatie met mantelzorgers in de verschillende fasen van dementie gekoppeld aan tijdige diagnosestelling. In samenwerking met SEL/TOM vzw ontwikkelt ECD Orion ism PGN een sociale kaart dementie voor de zorgregio Mechelen.

Als voorbereiding voor de OPD's Mechelen, de opvolging voor de realisatie van een sociale kaart dementie

voor de zorgregio Mechelen en de ontwikkeling van een nieuw product (zie verderop) komt het Antennepunt PGN met SEL/Tom vzw vijf keer samen. Voor elk OPD wordt een gedetailleerd draaiboek samengesteld. Het finaliseren van de sociale kaart wordt voorzien voor einde 2017.

Overzicht:

22/01/2016	Overleg met stafmedewerkster SEL Mechelen ifv het OPD
18/03/2016	Overleg met stafmedewerkster SEL Mechelen ifv het OPD
04/05/2016	Overleg met stafmedewerkster SEL Mechelen ifv het OPD
23/09/2016	Overleg met stafmedewerkster SEL Mechelen ifv het OPD
21/12/2016	Overleg met stafmedewerkster SEL Mechelen ifv het OPD

De stuurgroep OPD Mechelen vergadert op 18 mei en 23 november. Ze bepaalt het onderwerp en de strategie en evalueert de verschillende OPD's. De verkregen adviezen worden door de dementie-expert meegenomen en besproken op de Raad van bestuur van het SEL.

Het OPD Mechelen op zorgregio niveau vergadert twee maal, met name op 18 april en 17 november. Thema voor 2016 was de mantelzorgondersteuning van personen met dementie. Tijdens het eerste OPD gaf de dementie-expert van het antennepunt PGN een presentatie over hoe een goede communicatie met mantelzorgers van personen met dementie uit te bouwen en te organiseren. Hierop werken de werkgroepen verder om mogelijkheden en knelpunten op te lijsten. Tijdens het tweede OPD komt het nieuwe Mantelzorgplan van minister Jo Vandeuren aan bod. Stefaan Berteloot, kabinetsmedewerker van minister Jo Vandeuren, licht dit toe. Het OPD sluit steeds af met voorbeelden van 'good practices' en nieuwe initiatieven in de zorgregio Mechelen.

Het OPD Mechelen op kleinstedelijk niveau (streekplatform) vindt driemaal plaats in 2016. Het antennepunt PGN werkt mee aan het streekplatform van Mechelen op 30 mei en het streekplatform van Lier op 16 juni te Kessel. Het onderwerp is telkens: 'De niet-pluis fase dementie' met als uitgangspunt de presentatie die het antennepunt PGN hield op het OPD Mechelen van 18 april.

Met de bevindingen van de bovenstaande OPD's als leidraad ontwikkelt het antennepunt PGN samen met het SEL TOM een gesprekswaaier 'Wijzer in gesprek met mantelzorgers over dementie'. Elke deelnemer aan het OPD en elk bestuurslid van het SEL krijgt een

exemplaar ter kennismaking en promotie. De waaier wordt te koop aangeboden via de nieuwsbrief van EDV en de website van ECD Orion ism PGN.

De raad van bestuur van SEL/Tom vzw beslist in het na-jaar 2016 om de OPD's op kleinstedelijk niveau in 2017 volledig af te bouwen en de stuurgroep-vergadering OPD te herleiden tot een jaarlijkse bijeenkomst. De half-jaarlijkse frequentie van het OPD op zorgregio-niveau blijft behouden.

• Samenwerking met de partners van praatcafés dementie en familiegroepen

Zie ook actie 3

Orion ism PGN nodigt de coördinatoren en voorzitters van de praatcafés dementie uit de zorgregio's Antwerpen en Mechelen uit om het aanbod en de werking op elkaar af te stemmen. Na een positieve evaluatie van de opstart in 2015 zetten we dit verder in 2016.

Het antennepunt PGN brengt de coördinatoren en de voorzitters van de praatcafés dementie uit de zorgregio's Antwerpen en Mechelen samen op 18 maart en 30 september 2016. De vergadering wenst tweemaal per jaar samen te komen. Naast uitwisseling van manier van aanpak en knelpunten wordt er een eerste aanzet gegeven tot het realiseren van een gezamenlijke folder en het faciliteren van ervaringsuitwisseling via Share-Point. Het digitaal platform is aangemaakt in 2016 en wordt verder uitgewerkt in 2017.

• Stuurgroep Nachtzorg

Via het geregeld bijwonen van de stuurgroep Nachtzorg Mechelen/Kempen door de dementie-expert van de antennepost PGN wordt expertise gedeeld en doorgegeven. ECD Orion is ook lid van de stuurgroep te Antwerpen.

Overzicht aanwezigheden:

16/6/2016	Stuurgroep Nachtzorg Antwerpen
10/10/2016	Stuurgroep Nachtzorg Antwerpen
14/10/2016	Stuurgroep Nachtzorg Mechelen

• Samendrie

ECD Orion ism PGN werkt mee aan het buddyproject Samendrie via de stuurgroep. Dit project, geïnspireerd door het Ventiel, is een initiatief van het Thuiszorgcentrum Antwerpen, ondersteund met projectmiddelen van de Provincie Antwerpen. Vanuit het project is gezocht naar partnerorganisaties met relevante expertise: Alzheimer Liga Vlaanderen, DVC De Toren, Zorgproject voor jonge personen met dementie, Kom op tegen kanker (invalshoek bereik van allochtonen) en ECD Tandem

en ECD Orion ism PGN. We participeren aan dit project met het oog op een toegankelijk aanbod voor alle personen met jongdementie uit de regio.

Overzicht aanwezigheid stuurgroep

27/01/2016	27/04/2016	5/10/2016
------------	------------	-----------

- **Samenwerking met de partners van het aanbod 'dementie en nu'**

Orion ism PGN nodigt de verantwoordelijken van het aanbod 'dementie en nu' uit de zorgregio Antwerpen uit om het aanbod en de werking op elkaar af te stemmen. Na een positieve evaluatie van de opstart in 2015 zetten we dit verder in 2016 op 29 februari en 6 oktober 2016. Op de bespreking van 6 oktober is er een eerste aanzet gemaakt voor een gezamenlijk aanbod ten aanzien van mantelzorgers van personen met jongdementie. Dit wordt in 2017 verder uitgewerkt.

- **Samenwerking met het ouderenteam CGG De Pont**

Via het geregeld bijwonen van de wekelijkse teamvergaderingen van het Ouderenteam van het CGG De Pont wordt er informatie en advies gegeven bij casusbesprekingen en met de collega's afgestemd inzake opvolging van te geven coachingstrajecten en vormings-, trainings- en opleidingsmomenten. Het antenepunt PGN volgt 22 vergaderingen van de wekelijkse ouderenteambijeenkomsten in 2016.

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

- **Bekendmaking van het eigen aanbod via een nieuwe folder.**

ECD Orion ism PGN heeft de afgelopen jaren dankzij de onderlinge samenwerking en het Transitieplan 'Dementiekundige basiszorg in het natuurlijk thuismilieu' andere accenten gelegd. De oude folder is aan vernieuwing toe

qua huisstijl (afgestemd met EDV) én inhoud. De folder biedt kort en laagdrempelig informatie over de werking en richt zich daarom zowel tot professionals als mantelzorgers. De basisfolder voor alle ECD's is door EDV beschikbaar gemaakt in het voorjaar van 2016. ECD Orion ism PGN heeft uiteindelijk beslist om geen eigen afgeleide te maken. De kost van een eigen kleurenfolder is te hoog in verhouding tot de nood.

- **Lezingen, inleiding en nabespreking cultuurevenementen zoals film, theater, tentoonstelling...**

We ondersteunen op vraag socio-culturele projecten in het kader van dementie. We doen dit door het thema in te leiden en/of na te bespreken om de beeldvorming rond dementie te nuanceren en bij te sturen. We maken het ECD bekend bij het brede publiek door tijdens deze evenementen onszelf en onze werking voor te stellen.

We zetten tijdens de 'dag van de zorg' onze expertise in voor lokale centra. Op 20 maart 2016, werkt ECD Orion ism PGN mee aan de begeleiding van een workshop over leefgroepwerking met personen met dementie in WZC De Regenboog.

Zie meer onder actie 4.

- **Ondersteuning van actie naar aanleiding van de werelddag dementie**

We ondersteunen initiatieven die genomen worden in het kader van de werelddag dementie door te adviseren en te informeren. Deze acties worden bekend gemaakt op onze website.

Op 17 september geeft ECD Orion ism PGN een inleidende speech in de bibliotheek van Wilrijk, waar ook de EHBD-koffer geïntroduceerd wordt naar aanleiding van de werelddag.

Antennepunt PGN neemt een belangrijke rol op in de opening van 't MoNument te Mechelen op 21 september (zie actie 17).

ECD Orion ism PGN levert ook een bijdrage tot de presentatie van de collega's van ECD Contact voor het evenement van de Alzheimerliga Vlaanderen te Genk naar aanleiding van de werelddag dementie. ECD Orion ism PGN is ook aanwezig op dit evenement van 24/09/2016.

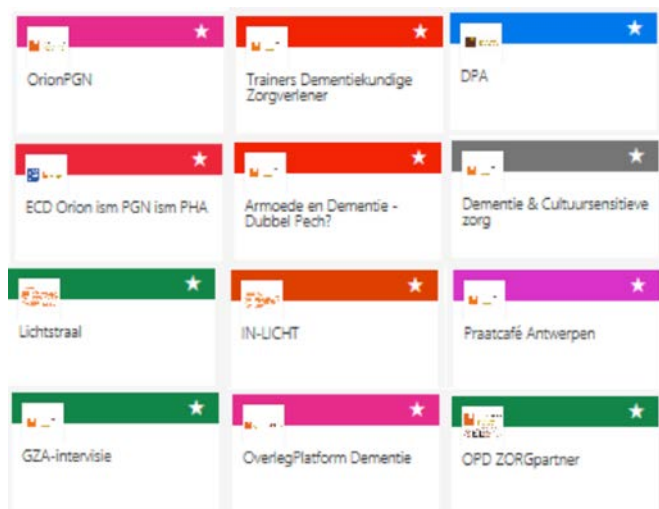
- **Beheren van webpagina, sociale media en online platformen**

We beheren de nieuwe website www.dementie.be/orionpgn, Facebook en beveiligde platformen voor de partners zoals aanbieders van 'Dementie en (n)u', OPD en praatcafés.

- Op de website bieden we een toegankelijk en up-to-date-informatieaanbod met relevante aspecten

van de zorgregio's Antwerpen en Mechelen voor de diverse doelgroepen uit het actieplan: personen met dementie en hun omgeving, de zorgsector, (inter) nationale deskundigen, beleidsmakers en het brede publiek.

- o ECD Orion ism PGN onderhoudt een eigen Facebookpagina, vooral om mensen te leiden naar de eigen website.
- o Beveiligde platformen zorgen ervoor dat partners sneller met elkaar communiceren en informatie delen. Orion ism PGN post regelmatig nieuws om de dialoog uit te lokken.

- **Bekendmaking van alle gekende lokale activiteiten in onze kalender op de website www.dementie.be/orionpgn**

We bieden op onze website een forum waarop alle activiteiten in het kader van dementie aangekondigd worden. De website wordt maandelijks aangepast en up-to-date gehouden.

- **Bekendmaking Documagazine als product om het brede publiek te sensibiliseren over de verlieservaringen bij dementie.**

We introduceren het Documagazine bij onze partners in het werkveld via onder meer de stuurgroepen praatcafés dementie en bij de mantelzorgers via de webstek van Orion ism PGN, de webshop van ECD Vlaanderen, praatcafés dementie en infobeurzen.

Wegens het succes herdrukken we het documagazine en via vorming stimuleren we professionals er mee aan de slag te gaan.

7 Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen, en te delen.

- **Actie 34: De medewerkers van ECD Orion ism PGN volgen relevante opleidingen voor hun functie, minstens 10 u per jaar per medewerker.**

Overzicht:

07/01/2016	Tdt reflectietool 'Samen de mens zien'	Herman Wauters
19/01/2016	Opleidingsdag referentiepersoon dementie	Nadia Hainaut
26/01/2016	Opleidingsdag referentiepersoon dementie	Nadia Hainaut
02/02/2016	Opleidingsdag referentiepersoon dementie	Nadia Hainaut
9/02/2016	Opleidingsdag referentiepersoon dementie	Nadia Hainaut
16/02/2016	Opleidingsdag referentiepersoon dementie	Nadia Hainaut
23/02/2016	Opleidingsdag referentiepersoon dementie	Nadia Hainaut
01/03/2016	Opleidingsdag referentiepersoon dementie	Nadia Hainaut
08/03/2016	Een brug (bouwen) tussen expertisecentra dementie en netwerken palliatieve zorg	Riet Pauwels Herman Wauters Nadia Hainaut
17/03/2016	Studiedag 'Collectieve hulpverlening' in CGG (enkel voormiddag)	Herman Wauters
22/03/2016	Opleidingsdag referentiepersoon dementie	Nadia Hainaut
12/04/2016	Opleiding 'Power User' Office 365	Riet Pauwels Herman Wauters
21/04/2016	Opleidingsdag referentiepersoon dementie	Nadia Hainaut
26 en 27 mei 2016	Tweedaagse demXpert	Riet Pauwels Herman Wauters Nadia Hainaut
07/06/2016	Opleidingsdag referentiepersoon dementie	Nadia Hainaut

28/06/2016	studienamiddag over concrete tips en tools voor de cultuur sensitieve ouderenzorg	Nadia Hainaut
05/07/2016	train de trainer 'als eten een zorg wordt'	Riet Pauwels Herman Wauters Nadia Hainaut
18/10/2016	DemXpert	Riet Pauwels Herman Wauters Nadia Hainaut
06/07/2016 - 09/07/2016	Summer Course: 'Ethics in Dementia Care' (driedaagse)	Herman Wauters
27/10/2016	netwerkdag OMB	Nadia Hainaut
08/11/2016	studiedag ethiek in de zorg	Nadia Hainaut
09/11/2016	dementie bij personen met een verstandelijke beperking, dag 1	Nadia Hainaut
23/11/2016	vorming dementie bij personen met een verstandelijke beperking, dag 2	Nadia Hainaut
29/11/2016	Armoede en dementie	Herman Wauters
15/12/2016	webinar dementie en agressie	Nadia Hainaut
19/12/2016	infosessie 0365	Nadia Hainaut

• Voeling met het werkveld

Elke medewerker neemt gedurende het werkjaar minstens één dag deel aan een praktijkstage of een ervaringsdag naar keuze. Dit maakt deel uit van het interne vormingsbeleid en van de optie die we nemen om voeling te behouden met het brede werkveld. In 2016 wordt de ervaringsdag zowel voor beide medewerkers van zorgregio Antwerpen georganiseerd in het daghospitaal geriatrie van het Sint Jozef ziekenhuis te Morsel op 7/1/2016.

De dementie-expert van het antennepunt PGN houdt voeling met het werkveld door het bijwonen van de vergaderingen van het Ouderenteam CGG De Pont, van praatcafés dementie en de interactieve momenten tijdens de opleiding Referentiepersoon dementie en andere vormingsmomenten.

• Participatie aan het coördinatie-overleg

ECD Orion ism PGN participeert aan het coördinatie-overleg (COO). Het EDV zit het COO van de regionale expertisecentra dementie voor en zorgt voor verslag. ECD Orion ism PGN participeert aan alle COO.

Overzicht:

22/02/2016	06/06/2016	26/09/2016	05/12/2016
------------	------------	------------	------------

⑧ Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

• DPA: kennis en ervaringsdeling via structurele vergaderingen

Om de specifieke afstemming binnen de provincie Antwerpen te behouden, wordt het

Dementienetwerk Provincie Antwerpen voortgezet. Het dementienetwerk Provincie Antwerpen bestaat sinds 2005 uit de toenmalige drie regionale partners: ECD Orion (Antwerpen), PGN (Mechelen) en ECD Tandem (Turnhout). Het netwerk heeft als doel:

- Kennisdeling
- Rapportering aan elkaar van regiospecifieke evoluties
- Ondersteuning van elkaar op grotere activiteiten en/of projecten
- Organisatie terugkomdagen van Referentiepersonen Dementie
- Organisatie provinciale studiedagen of opleidingen
- Ontwikkeling van vormingen en train-de-trainersdagen.
- Opvolging provinciale projecten en/of vernieuwende initiatieven

DPA werkt in 2016 ook voor het eerst samen via een eigen online platform. Verder blijft het DPA dit aanvullen met medewerkersoverleg en beleidscl. Voor de beleidscl beslist het DPA se samenkomst te beperken tot 1 bijeenkomst per jaar.

Overzicht:

Datum	Overleg	Locatie
4/02/2016	DPA-medewerkersoverleg	ECD Orion
17/02/2016	beleidscl DPA	Antennepunt PGN
2/05/2016	DPA-medewerkersoverleg	Antennepunt PGN
18/05/2016	beleidscl DPA	ECD Tandem
14/09/2016	beleidscl DPA	ECD Orion

• DemXpert

ECD Orion ism PGN maakt de functie van dementie-expert verder waar in de basiswerking. Alle medewer-

kers van ECD Orion ism PGN participeren aan de overlegmomenten met de dementie-experten tijdens de tweedaagse verrijking in mei en op 26/9/2016.

- **VTO**

De medewerker van de antennepost PGN rapporteert de stand van zaken en beslissingen van de VTO-cel naar de medewerkers van ECD Orion.

Deze rapporteringen gebeuren tijdens de teamvergaderingen van ECD Orion ism PGN op 28 januari, 3 mei en 30 augustus.

- **COO**

De coördinator van ECD Orion zorgt voor de terugkoppeling van informatie van het coördinatieoverleg naar de medewerkers van ECD Orion ism PGN tijdens de teamvergaderingen.

- **Raad van Bestuur ECD Vlaanderen**

De vertegenwoordiger van ECD Orion organiseert de doorstroming van besluiten van de Raad van Bestuur van ECD Vlaanderen naar de medewerkers van ECD Orion en PGN.

- Dementie.be

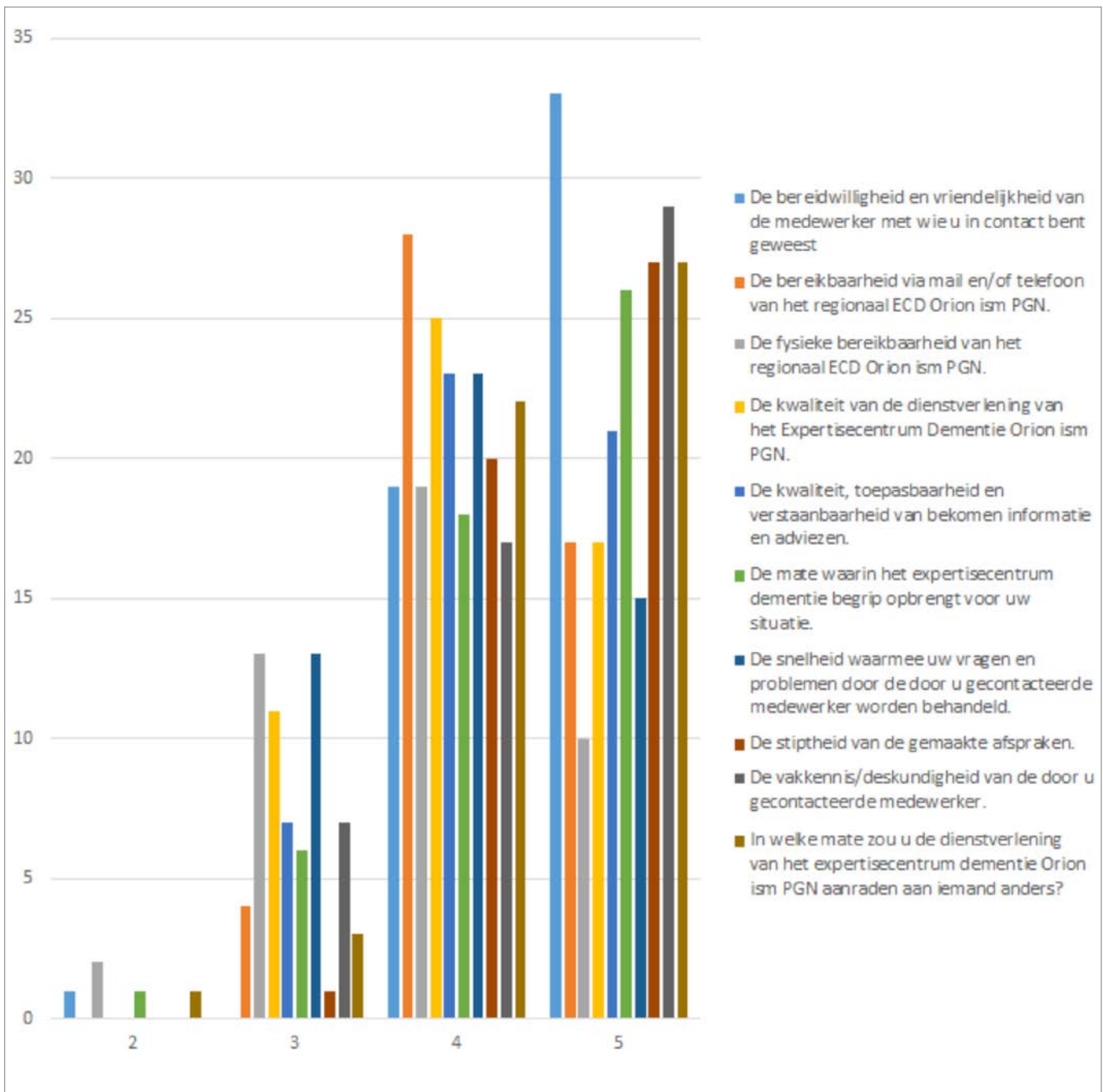
De coördinator van ECD Orion volgt de vergaderingen over de vernieuwde webstek van ECD Vlaanderen en zorgt, na afstemming, voor de inhoudelijke invulling van de regionale pagina's

- **Office 365**

Opstart van nieuw gedeeld platform binnen 0365 waarbij informatie- en kennisdeling mogelijk wordt op efficiënte wijze. Deze overgang dient afgerond te zijn tegen 31 maart en afgestemd binnen het COO. ECD Orion ism PGN neemt een voorname rol op in dit proces en zorgt met concreet advies voor de vertaalslag naar de collega van de regionale ECD 's en EDV. ECD Orion heeft in 2016 de basis aangemaakt van alle subsites van EDV die op het overleg van de powerusers bepaald zijn.

- **Tevredenheidsmeting**

ECD Orion ism PGN verstuurt de afgestemde digitale tevredenheidsenquête uit naar alle mensen en voorzieningen die ooit beroep deden op het ECD en waarvan het mailadres bekend is. De gebruiker kan kiezen voor een tevredenheidsscore tussen 1 en 5, variërend van 1 (zeer negatief) tot 5 (zeer positief). Van de meer dan 500 mensen die uitgenodigd zijn, hebben er slechts 53 de enquête ingevuld. De grootste groep was tevreden tot zeer tevreden over het contact met het ECD. De personen die minder dan 3 scoorden zijn gecontacteerd om hen verder te helpen. (zie grafiek hiernaast)

Paradox

expertisecentrum dementie provincie Oost-Vlaanderen

zorgregio Gent

Molenaarsstraat 34, 9000 Gent | t 09 233 14 38 | f 09 233 95 65 | paradox@dementie.be

Directie

Dirk Dhondt, algemeen directeur

Medewerkers

Christian Verelst: coördinator en dementie-expert, ergotherapeut/maatschappelijk assistent, voltijds

Sabine Boerjan: projectverantwoordelijke, logopediste, 34u.

Ann Kestens: administratief medewerkster, grafisch vormgeefster, halftijds

Veerle De Bou: verantwoordelijke informatie en documentatie, verpleegkundige, 16u.

Nelle Frederix: vormingsverantwoordelijke en dementie-expert, ergotherapeut en seksuologe, halftijds

Intern overleg:

Stuurgroep ECD Paradox

Dirk Dhondt: algemeen directeur

Wouter Sonnevile: algemeen directeur vanaf 1/12/2016

Dr. Thierry Goetghebuer: huisarts en CRA WZC Sint-Jozef vzw

Christian Verelst: coördinator ECD Paradox

evt. onderschrijf?

Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

- Het documentatiecentrum dementie van ECD Paradox wordt up-to-date gehouden, nieuwe aanwinsten worden bekend gemaakt bij het ruimere publiek.

Realisaties:

- Periodiek werd een selectie van nieuwe werken aangekocht. Deze aanwinsten werden bekendgemaakt via onze nieuwsbrieven en extra in de kijker gezet in het documentatiecentrum op display.
- Bovenop de aankopen kregen ECD Paradox een schenking van medische boeken dewelke ook allemaal integraal werden opgenomen in het documentatiecentrum.
- ECD Paradox zorgt samen met collega's van ECD Meander dat de 10 Praatcafés in de Provincie Oost-Vlaanderen gecoördineerd zijn binnen hetzelfde concept. Continuïteit is daarbij een hoofddoel.
ECD Paradox en ECD Meander gaan actief op zoek naar middelen om de publiciteit van de Praatcafés Dementie te kunnen waarborgen.

Realisaties:

- Op 9/6/2016 organiseerden de Oost-Vlaamse Expertisecentra Dementie een provinciaal overleg voor de afgevaardigden van de verschillende Praatcafés Dementie. Op de agenda stonden ondermeer de afstemming van sponsoring, bekendmaking, inhoudelijke afstemmingen sociale media.
- Daarnaast zochten en vonden de Expertisecentra onafhankelijke sponsors om de publiciteit van de Praatcafés Dementie te ondersteunen. Op deze manier wordt de continuïteit en samenhang van de 10 Praatcafés Dementie in Oost-Vlaanderen voor de volgende drie jaar gewaarborgd.

- De ontmoetingsgroep voor familieleden van jonge personen met dementie in samenwerking met de Alzheimer Liga regio Gent wordt gecontinueerd. ECD Paradox vervult in de samenwerking en organisatie een ondersteunende en adviserende rol in zowel voorbereiding als uitvoering. Er worden in 2016 vier bijeenkomsten voorzien.

Realisaties:

- De vier geplande bijeenkomsten zijn zoals voorzien kunnen doorgaan. De bijeenkomsten werden voorbereid in afstemming met Alzheimer Liga regio Gent. ECD Paradox vervult hierbij een inhoudelijk ondersteunende rol. Er was een gemiddelde opkomst van 10 personen.

- Afspraken worden gemaakt met personen met dementie en hun omgeving die met hun vraag bij ECD Paradox terechtkomen. Er wordt hierbij ruim de tijd genomen om hen met de nodige kennis en informatie te ondersteunen.

Realisaties:

- Aanvragen tot gesprekken werden nauwgezet gepland en opgevolgd. Deze werden geregistreerd in het daarvoor voorziene registratiedocument.
- De expertise die werd opgedaan met het Huis van Alijn om gidsen te ondersteunen en rondleidingen op te zetten in het museum met aandacht voor personen met dementie en hun mantelzorgers worden ten dienste gesteld van andere Gentse musea. Deze worden gesensibiliseerd om ook in hun museum een aanbod/ondersteuning te voorzien.

Realisaties:

- De gidsen van Guislain museum kregen een opleiding rond dementie.
- Een opleiding voor gidsen en aanbod voor personen met dementie is gepland voor 2017 voor het Museum voor Schone Kunsten Gent.
- Ook het Gentse museum MIAT werd benaderd en enthousiast bevonden. Deze plannen werden echter voorlopig on hold gezet door het museum.

Aanvullende realisaties:

- In het voorjaar 2016 werd het boek 'maestro Strooma' voorgesteld, een boek afgestemd op de noden van personen met dementie onder de noemer 'simplified stories'. Het is realisatie van DDB, Alzheimer Liga, Stefaan Engelborgs (UA) en ECD Paradox. ECD paradox zorgde voor inhoudelijke ondersteuning bij het schrijven van het boek.

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

- Het regionale aanbod vanuit het ECD Paradox met betrekking tot verschillende aspecten van dementie, maar ook van relevante partners, wordt periodieke bekendgemaakt aan de hand van minimaal twee nieuwsbrieven per jaar. Extra nieuwsflashes zijn mogelijk waarde actualiteit hierom vraagt.

Realisaties:

- In 2016 werden 3 nieuwsbrieven verstuurd met daarin een overzicht van de activiteiten van ECD Paradox, maar ook van andere partners die initiatieven hadden met betrekking tot dementie. De nieuwsbrieven werden verstuurd naar zo'n 2500 contactpersonen.
- Verschillende opleidingen worden voorzien voor de professionele zorgsector, aangepast aan noden en behoeften. Er bestaat zowel een vormingsaanbod in open en gesloten vorm dat kenbaar wordt gemaakt via verschillende kanalen, zowel digitaal als niet-digitaal.

Realisaties:

Open aanbod:

- ECD Paradox organiseerde drie verschillende studie(namid)dagen rond volgende thema's:
- Farmaca bij dementie: do's and don'ts. Tijdens deze namiddag bereikten we 110 mensen.
- Hulpmiddelen bij personen met dementie – deze studienamiddag werd een tweede keer herhaald wegens grote vraag. Telkens mochten we het maximum aantal deelnemers ontvangen van 30.
- Dementie in andere culturen. Voor dit thema mochten we 50 mensen verwelkomen.

Gesloten aanbod

- Op vraag van verschillende organisaties gaven we opleiding doorheen de ganse zorgregio (en met betrekking tot het expertiseveld van ECD Paradox ook daarbuiten). Voor 2016 betrof het 104 sessie waarmee we 2411 mensen bereikten. Daarvan waren er 10 sessies specifiek gericht naar niet-professionelen.

- Het aanbod van de initiatieven werd voornamelijk kenbaar gemaakt via mailings. Ook op allerhande bijeenkomsten werden initiatieven in de kijker gezet.

- Goedlopende initiatieven worden verder gezet en bestendig:
 - Dialogen rond dementie
 - Diepgaande vierdaagse rond dementie
 - Vormingen op maat

Realisaties:

- De dialogen rond dementie gingen driemaal door in 2016; Eenmaal werd deze afgelast wegens te weinig inschrijvingen. Voor de andere bijeenkomsten was er een gemiddelde opkomst van 18 personen.
- De opleiding 'diepgaande vierdaagse rond dementie' werd eenmaal in het najaar georganiseerd. De opleiding werd bijzonder goed geëvalueerd door de aanwezigen.
- De opleiding tot referentiepersoon dementie wordt in 2016 in Gent georganiseerd door ECD Paradox in nauwe afstemming met ECD Vlaanderen. Samenwerking met de collega's van ECD Meander is essentieel om het draagvlak van de opleiding in de provincie te ondersteunen.

Realisaties:

- De opleiding vond plaats in samenwerking met ECD Meander en ECD Vlaanderen. De voorbereidingen en afstemming hiervoor gebeurde voornamelijk in het Vlaams overkoepelende VTO-overleg met alle andere Expertisecentra Dementie.
- Referentiepersonen dementie worden ondersteund door het organiseren van 2x/jaar een specifiek forum/inspiratienamiddag met relevante thema's. Er zijn twee momenten voor referentiepersonen dementie, waarbij een gefocust is op de thuiszorg, de andere op residentiële zorg. Deze organisatie loopt in samenwerking met ECD Meander.

Realisaties:

- Referentiepersonen dementie konden terecht bij de collega's van ECD Meander voor terugkomdagen, een initiatief om referentiepersonen dementie te blijven ondersteunen. ECD Paradox koos ervoor om geen extra eigen initiatief te organiseren, maar aan te sluiten bij het bestaande in de provincie.
- Het forum gericht naar hulpverleners vanuit de thuiszorg is niet doorggegaan. Ook in 2017 wordt er voor geopteerd om dit gecoördineerd te laten verlopen

in afstemming met de andere initiatieven ter ondersteuning van referentiepersonen dementie over gans Vlaanderen.

- Een specifiek project ter ondersteuning van zorgverleners met betrekking tot seksualiteit en intimiteit in de zorg voor personen met dementie wordt opgezet. In een eerste fase wordt er informatie verzameld met betrekking tot het thema en noden, behoeften en mogelijkheden in kaart gebracht. Eerste concrete vormgeving om in te spelen op de geïnventariseerde noden en behoeften worden nog in 2016 voorop gesteld.

Realisaties:

- Er werd in 2016 heel wat literatuuronderzoek gedaan met betrekking tot seksualiteit en intimiteit bij personen met dementie ter voorbereiding van een publicatie rond dit thema.
 - Met uitgeverij Acco werd een overeenkomst gesloten voor een publicatie in 2017. Eerste teksten werden voorzien van feedback.
 - Een titel en een cover voor het boek werd reeds gefinaliseerd: 'Als Amor de draad kwijtraakt – over seksualiteit en intimiteit bij personen met dementie'.
- In de regio Vlaamse Ardennen, Oudenaarde wordt op vraag een specifieke intervisie georganiseerd voor referentiepersonen van verschillende regionale organisaties. ECD Paradox begeleidt deze sessies.

Realisaties:

- De intervisie met referentiepersonen uit de regio ging tweemaal door. Vanwege de positieve reacties werd een vraag naar verlenging van 2017 gesteld en positief beantwoord.

Aanvullende realisaties:

- Een nieuwe opleiding 'maaltijdcoach bij personen met dementie' werd georganiseerd. Het betreft een 3,5 daagse opleiding. Maaltijdcoaches dementie zijn personen die binnen de organisatie als aanspreekpunt kunnen fungeren, om na te denken over en het implementeren van een kwaliteitsvol beleid rond maaltijdzorg, samen met een deskundig team. Vanuit de opgebouwde expertise in ECD Paradox leidden we mensen op om deze functie waar te kunnen maken. Door de grote interesse werd er onmiddellijk een tweede opleiding voorzien in 2016.
- ECD Paradox startte in 2016 met het verspreiden van een tweemaandelijks regionale dementiekalender. Het betreft een beknopt overzicht van alle initiatie-

ven met betrekking tot dementie in de werkingsregio waar we als organisatie van op de hoogte zijn. Deze werd 5 keer verspreid aan alle contactpersonen.

- Expertisecentrum Dementie Paradox had een nauwe inhoudelijke samenwerking met Familiezorg Oost-Vlaanderen bij de realisatie van het dagverzorgingscentrum 'Ter Motte' in Nevele. Het betreft een ondersteuningsinitiatief specifiek voor jonge personen met dementie. ECD Paradox gaf er inhoudelijke ondersteuning voor directie, maar ook praktische tips en vorming voor de toekomstige medewerkers. Het DVC opende in het voorjaar 2016. ECD Paradox blijft periodieke ondersteuning bieden.

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

- In het najaar wordt er een symposium georganiseerd, specifiek voor artsen. Hiervoor werken we samen met ECD Meander en de Provincie Oost-Vlaanderen en wordt er gezocht naar experts vanuit medische hoek om het symposium mee vorm te geven.

Realisaties:

- Op 17 september vond het symposium 'De huisarts als sleutelfiguur bij dementie - medische en zorgdiagnostiek'. Dit werd georganiseerd in samenwerking met ECD Meander en de provincie Oost-Vlaanderen. Op het symposium waren 35 artsen aanwezig.
- De ondersteuning van de zorgsector rond het thema palliatieve zorgen en dementie wordt verder gestalte te geven door een intensieve samenwerking met de experts vanuit het palliatief Netwerk Gent-Eeklo en Netwerk Levenseinde.

Realisaties:

- In navolging van een eerder georganiseerde studienamiddag met betrekking tot pijn en palliatieve zorg bij personen met dementie (2015), werd in een woonzorgcentrum tweemaal een intensieve oplei-

ding voorzien. De organisatie verliep in nauwe samenwerking met palliatief netwerk Gent-Eeklo.

- Palliatief netwerk Gent-Eeklo organiseert periodiek een werkgroep 'wzc'. Deze werkgroep werd in 2016 eenmaal georganiseerd rond het thema dementie en werd inhoudelijk uitgewerkt met ECD Paradox.
- Er worden twee studiedagen georganiseerd rond relevante en actuele thema's.

Realisaties:

- Er werden twee studiedagen georganiseerd met zowel binnenlandse als buitenlandse sprekers. Thema's waren farmaca bij personen met dementie en dementie in andere culturen (zie ook actie 2.2)
- In het kader van het uit te werken project met betrekking tot seksualiteit en intimiteit bij personen met dementie (zie doelstelling 2, actie 5) worden contacten gelegd met betreffende deskundigen.

Realisaties:

- Verschillende gesprekken vonden plaats met andere specialisten met betrekking tot seksualiteit. Ok studiedagen rond dit thema werden bijgewoond in functie van expertise-opbouw en netwerking.

4 Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

- ECD Paradox participeert actief aan het opzetten van het initiatief 'Dementievriendelijk Gent'.

Realisaties:

- Expertisecentrum Dementie Paradox was intensief betrokken in de voorbereiding van de engagementsverklaring van het project.
- De uitwerking van het verdere traject 'dementievriendelijk Gent' werd intensief mee ondersteund. ECD Paradox is actief lid van de projectgroep.
- Er werden twee werkgroepen gevormd rond thema 's 'toegankelijk maken van informatie' en 'zorgpad

dementie'. Deze twee thema's zullen hun verder uitwerking krijgen in 2017. ECD Paradox participeert aan beide werkgroepen alsook blijvend aan de projectgroep.

- In het najaar ondertekenen verschillende partners aan het project 'Dementievriendelijk Gent' een engagementsverklaring. Deze ondertekening gaat gepaard met het in de kijker zetten van het initiatief op een zo breed mogelijk draagvlak.

Realisaties:

- In 2016 werd op de werelddag dementie (21/9/2016) een engagementsverklaring getekend door verschillende partners in Gent die samen hun schouders zetten onder het project 'dementievriendelijk stad'.
- De ondertekening ging gepaard met een persvoorstelling alsook een stadwandeling waarop meer dan 200 mensen met dementie en hun mantelzorgers aanwezig waren.

- Het project 'Dementievriendelijk Zottegem' dat officieel van start ging in 2015, wordt verder actief opgevolgd en begeleid. Stuurgroepenvergaderingen worden in samenwerking met OCMW Zottegem voorgezeten.

Realisaties:

- De projectgroep dementievriendelijk Zottegem kwam driemaal samen waarop ECD Paradox aanwezig was. De voorbereiding van de samenkomsten gebeurde in nauwe (telefonische) afstemming.

- De cultuurraad van Zottegem wordt betrokken in het project 'Dementievriendelijk Zottegem' om sensibiliserende acties op touw te zetten via bibliotheek en toerisme.

Realisaties:

- Er werden verschillende bibliotheektassen ontwikkeld voor verschillende doelgroepen. Deze werden voorgesteld voor de pers op 6/6/2016 en zijn sindsdien ter beschikking van de Zottegemnaar in de stadsbibliotheek.
- In CC Zoetegem werd een theatervoorstelling op 21 september 2016 voorzien rond dementie: Kristel Vrancken bracht haar voorstelling 'Hoofd vol mist'. Deze werd bijgewoond door 80 aanwezigen.
- Voorbereidingen werden gedaan om aangepaste re-miniscentiewandelingen door Zottegem te voorzien op maat van de persoon met dementie en zijn mantelzorger. Deze worden voorgesteld in het voorjaar 2017.

- De reeds langer lopende projecten in het kader van dementievriendelijke gemeente (Eeklo en Assenede) worden verder vorm gegeven en ondersteund. ECD Paradox vervult in deze een voornamelijk inhoudelijk ondersteunende rol en woont de verschillende overlegmomenten bij.

Realisaties:

- De stad Eeklo sloot zijn 5-jarig project 'Koppig Eeklo, dementievriendelijk stad' af met een theatervoorstelling van Koen Dewulf 'kwijt'. De aanwezigen (75) kregen nadien een receptie aangeboden om nog na te kunnen praten.
- De stuurgroep van dementievriendelijk Eeklo besloot zijn werking te integreren in de stuurgroep van Praatcafé Dementie Eeklo. Op die manier werd de stuurgroep versterkt en wordt het project rond dementievriendelijke stad verdergezet.

Aanvullende acties:

- Dementievriendelijk Wichelen
In Wichelen werd op 15/12/2016 de aftrap gegeven van dementie vriendelijk Wichelen. Dit ging gepaard met de ondertekening van de engagementsverklaring en een theatervoorstelling 'Als Heimer komt'. De 100 aanwezigen kregen daarbij ook een blocnote met het logo van dementievriendelijk Wichelen. ECD Paradox participeert als actieve partner in de stuurgroep.
- Ook in Merelbeke loopt een project Dementievriendelijke gemeente. De eerste stappen zijn hiervoor genomen, vooral OCMW en LDC. ECD Paradox is partner.

5 Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

- Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

- ECD Paradox legt de focus op het bekendmaken van zijn aanbod aan scholen in de regio met relevante (zorg) opleidingen teneinde zowel studenten als docenten te ondersteunen in de zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

Realisaties:

- ECD Paradox kon zich voorstellen in verschillende scholen waaronder Sint-Theresia Deinze, KISP en Sint-Jozef Instituut Wetteren. Daarnaast waren er contacten via Pedic tot samenwerking.
- Verschillende docenten en studenten vonden de weg naar het documentatiecentrum van ECDParadox.
- Psychologen in het project mb ondersteunen van woonzorgcentra in de begeleiding van ouderen met een psychische problematiek worden door ECD Paradox in samenwerking met Popovggz (overlegplatform geestelijke gezondheid Oost-Vlaanderen) en partners van NOGGGG (Netwerk ouderen in de geestelijk gezondheidszorg regio groot Gent) begeleid aan de hand van interview.

Realisaties:

- In navolging van 2015 ondersteunde ECD Paradox samen met andere partners van NOGGGG begeleiders aan het project rond psychische problematieken bij ouderen aan de hand van interview.
- De opgezette samenwerking met de palliatieve netwerken in de regio worden verder geconcretiseerd o.a. in de vorm van een vormingsaanbod. Dit loopt parallel met de initiatieven die vanuit ECD Vlaanderen op Vlaams niveau worden gefaciliteerd

Realisaties:

- Vanuit ECD Paradox werden er geen regionale stappen ondernomen hiervoor in 2016. Aangezien er vanuit het Vlaams niveau toenadering en samenwerking werd beoogd, werd er niet verder ingezet op het regionale niveau. Wel bestaat er een goede operationele samenwerking met de Palliatieve netwerken in de regio.
- Het overlegplatform in de regio SEL Gent gaat twee maal per jaar door en wordt voorgezeten door SEL Gent en ECD Paradox.
ECD Paradox fungeert in zowel het overkoepelend OPD als in de verschillende deelgroepen als moderator en inhoudelijk ondersteuner.

Realisaties:

- Het OPD ging tweemaal door in 2016 met telkens zo'n 25 aanwezigen. ECD Paradox zorgde hiervoor voor de inhoudelijke input en begeleiding. SEL Gent zorgde voornamelijk voor logistieke ondersteuning.
 - Enkel de werkgroep 'ondersteuning mantelzorger' continueerde. Resultaten van deze werkgroep worden in 2017 naar buiten gebracht.
- ECD Paradox neemt deel aan de adviesraad van het PWO-project 'shared decision making bij ouderen met dementie', geïnitieerd door de Artevelde Hogeschool.

Realisaties:

- Paradox was actief aanwezig bij de adviesraad van het project.

Aanvullende realisaties:

- ECD Paradox zocht en vond aansluiting bij de werking van de verschillende deelsel's in de zorgregio SEL Gent. Op deze manier beogen we dementie regionaal sterker op de kaart te kunnen zetten door nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan.
- Een studente sociaal verpleegkunde liep gedurende 4 maanden stage in onze organisatie.
- In samenwerking met OCMW Gent werd een initiatief ter sensibilisering van ouderen met een migratie achtergrond ondersteund. Een eerste vormingspakket en brochure werd hiervoor uitgewerkt.
- Expertisecentrum Dementie Paradox is partner in het project 'Inloophuis dementie', een initiatief van OCMW Gent in samenwerking met verschillende partners. ECD Paradox participeert zowel in de kern als in de projectgroep. De kerngroep bespreekt eerder beleidsmatige zaken, waar de projectgroep de concrete werking van het inloophuis behartigt.
- ECD Paradox nam in loyaliteit met de andere collega ECD's een deel op van de continuïteit van de aanwezigheid op de Health and Care beurs in Flanders Expo.

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

- ECD Paradox realiseert presentatiemateriaal in de vernieuwde huisstijl dat wordt ingezet op verschillende plaatsen om de werking kenbaar te maken. Het materiaal is ook ter beschikking van externen die het kunnen ontlenuen.

Realisaties:

- Expertisecentrum Dementie Paradox ontwikkelde in 2016 een nieuwe stand, banner en presentatiebalie, allen in de vernieuwde huisstijl van ECD Paradox (in loyaliteit met de Vlaamse huisstijl). Dit ging vergezeld van een nieuwe slogan 'Samen groeien, samen sterker in de zorg voor personen met dementie'.
 - De stand werd meegenomen op verschillende initiatieven van ECD Paradox alsook aan externen uitgeleend.
 - Digitale presentaties en briefwisseling werden in eenzelfde huisstijl jasje gegoten om eenheid naar externen te versterken.
- In samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen en vindt in het najaar 2016 een familiedag jongdementie plaats in de provincie Oost-Vlaanderen om jongdementie in het zorglandschap in de kijker te zetten. Mantelzorgers en personen met dementie vormen hierbij de kern van het gebeuren.

Realisaties:

- De familiedag jongdementie vond op 19 november plaats in Sint-Niklaas. Toespraken en workshops vormden de inhoud van de dag voor de 140 aanwezigen. Samen met Alzheimer Liga werd deze dag vlekkeloos georganiseerd.

7 Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen, en te delen.

- Elke medewerker volgt minimum 30 uur relevante vorming, incl. dementie-expert (excl. administratief verantwoordelijke). Vormingen behelzen momenten met als doel zowel specifieke vakinhoudelijke kennis als attitudevorming en algemene vormingen.

Realisaties:

- Alle medewerkers volgden het beoogd aantal vormingsuren.
- Er worden drie teamdagen voorzien in 2016. Tweemaal per jaar ligt de focus op een interne 'denktank' waarbij diepgaand wordt nagedacht, uitgewisseld en gepland voor de verdere werking van het ECD Paradox. Eén teamdag vormt een combinatie van inhoudelijke uitwisseling en interne teambuilding.

Realisaties:

- Er vonden twee teamdagen plaats in 2016. De derde samenkomst was gepland, maar kon niet doorgaan wegens ziekte van medewerkers.
- Op 7/1/2016 werd een halve dag besteed aan de inhoudelijk werking, gecombineerd met teambuilding aan de hand van een ezelwandeling.
- Op 14/4/2016 zat het team een ganse dag rond tafel enkel met betrekking tot de inhoudelijke en organisatorische werking van het expertisecentrum.
- De stuurgroep Paradox vindt 6x per jaar plaats. De doelstelling van dit overleg is de beleidsmatige uitwisseling tussen Raad van Bestuur en operationele werking van ECD Paradox. Leden aan het overleg zijn algemeen directeur, coördinator en raadgevend arts.

Realisaties:

- De stuurgroep kwam in 2016 5 keer samen. Vaste terugkomende thema's waren 'activiteiten', 'personeel' en 'financieel'.

- Teamvergaderingen vinden maandelijks plaats (min. 10x/jaar) om de continue werking van het ECD te waarborgen.

Realisaties:

- Er vonden in 2016 13 overlegmomenten plaats. Medewerkers zijn verantwoordelijk om zelf de agenda te bepalen door vooraf agendapunten door te geven en voor te bereiden. Deze overlegmomenten zijn cruciaal in een afgestemde kwaliteitsvolle werking van het expertisecentrum.

8 Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

- Het sociale medium 'Pinterest' waarvan ECD Paradox reeds enkele jaren gebruikt maakt, wordt ter beschikking gesteld van alle ECD's en geïntegreerd binnen de website dementie.be, in afstemming met ECD Vlaanderen.

Realisaties:

- Op 22 januari 2016 vond een overleg plaats met medewerkers van EDV om de regionale Pinterest pagina om te vormen naar een Vlaams gegeven. De pinterest pagina wordt nu beheerd door zowel EDV als ECD Paradox.
- Het documentatiecentrum van ECD Paradox is afgestemd op de werking van de andere documentatiecentra. De afstemming gebeurt doormiddel van overleg met deelnemers van de andere centra die 3 keer per jaar samenkomen in afstemming met ECD Vlaanderen.

Realisaties:

- De verantwoordelijke 'informatie en documentatie' van ECD Paradox woonde de verschillende bijeenkomsten met de andere centra bij en nam de nodige maatregelen vanuit Paradox tot afstemming.

- Bestaande Vlaams overkoepelende overlegstructuren worden verder actief bijgewoond:
 - Coördinatieoverleg (5x/jaar, coördinator)
 - VTO-Overleg (5x/jaar VTO-verantwoordelijke)
 - Dementie-expertenoverleg (dementie-experten, 3x/jaar)

Realisaties:

- Alle overlegmomenten werden bijgewoond door de respectievelijke verantwoordelijke medewerker(s) van ECD Paradox. De nodige voorbereidingen tot overleg en het meebepalen van agendapunten alsook de opvolging ervan werden adequaat aangepakt. Dit alles gebeurde in afstemming met alle teamleden van ECD Paradox. Beleidszaken werden doorgenomen met in de stuurgroep van ECD Paradox.

- Drie maal per jaar is er een provinciaal overleg met de collega's van ECD Meander in het kader van afstemming, maar ook in het kader van het organiseren van gezamenlijk provinciale initiatieven.

Realisaties;

- De provinciale ECD's kwamen in 2016 zoals gepland driemaal samen. Agendapunten waren o.a. afstemming opleiding referentiepersoon dementie, planning symposium artsen, opmaak provinciale informatiebrochure, Praatcafé Dementie, werelddag dementie.

- Regionale ontwikkelingen binnen de netwerkvorming worden gesignaleerd naar ECD Vlaanderen.

Realisaties:

- In aanloop naar de eerstelijnsconferentie van 2017 werden door verschillende partners binnen het netwerk bijeenkomsten georganiseerd. Deze zaken werden gesignaleerd aan EDV zodat er op Vlaams niveau kon op worden geanticipeerd.

- De ontwikkelde expertise met betrekking tot het maaltijdgebeuren bij personen met dementie door ECD Paradox wordt uitgerold naar de collega ECD medewerkers opdat zij in de eigen zorgregio dit kunnen aanbieden aan zorgverleners. Gespecialiseerde vragen met betrekking tot het thema worden nog steeds opgenomen door de deskundige binnen ECD Paradox.

Realisaties:

- Er werd een train-de-trainer voorzien voor de collega ECD medewerkers. Op deze manier kunnen zij ook

basisvormingsvragen opnemen met betrekking tot het thema in de eigen regio. Gespecialiseerde vragen werden opgenomen door ECD Paradox.

- Een tweedaagse interne opleiding voor alle ECD medewerkers vindt plaats in 2016 in Gent. ECD Paradox werkt actief mee aan de praktische organisatie hiervan in samenwerking met ECD Vlaanderen.

Realisaties:

- De tweedaagse vorming werd georganiseerd in Gent. ECD Paradox zorgde voor de praktische organisatie van de twee dagen

Sophia

expertisecentrum dementie provincie West-Vlaanderen
zorgregio's Roeselare en Kortrijk

Budastraat 20 – 8500 Kortrijk | t 056 32 10 75 | sophia@dementie.be

Interne organisatie ECD Sophia

Algemeen directeur

Dhr. Wino Baeckelandt

Opdrachten:

- Regionaal expertisecentrum dementie Sophia (ECD)
 - Coaching van de medewerkers ECD Sophia
 - Coördinator interne en externe contacten
- Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw (EDV)
 - Voorzitter Raad van Bestuur (voor meer informatie, zie hoger)

Medewerkers ECD Sophia

- Mevr. Charlotte Cool
 - Master in de klinische psychologie, 80% jobtime
 - Dementie-expert, projectwerking en informatie
- Mevr. Ilse Masselis
 - Gegradueerde in de psychologie, 80% jobtime
 - Dementie-expert, projectwerking en informatie
- Mevr. Kathleen Vandenbroucke
 - Gegradueerde in de ergotherapie, 90% jobtime
 - Dementie-expert, VTO
 - In dienst sedert 23/02/2016

Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

- In 2016 organiseerden we in samenwerking met Alzheimer Liga Vlaanderen 5 **bijeenkomsten voor partners en kinderen van personen met jongdementie**. Er waren telkens gemiddeld 5 deelnemers. We stonden in voor de logistieke ondersteuning, fungeerden als moderator en gaven, waar nodig, informatie en advies. Ten behoeve van Alzheimer Liga Vlaanderen werd een jaarwerkingsverslag opgemaakt van 2016.
- We waren aanwezig op het **praatcafé dementie Kortrijk en Ieper** met een boekenstand en om, indien nodig, informatie en advies te verstrekken aan de mantelzorgers. Deze praatcafés worden, net zoals de voorbije jaren, 4 keer per jaar georganiseerd.
- Personen met dementie en hun mantelzorgers konden ook in 2016 bij ons terecht voor **specialistisch advies en informatie** over het ziektebeeld, omgaan met dementie en het zorgaanbod. e voorzagen daarvoor ook in digitale en telefonische permanentie. Dit betrof meestal éénmalige contacten. Indien er nood was aan langdurige ondersteuning/begeleiding, verwezen we door naar de dienst maatschappelijk werk van het ziekenfonds, lokale infopunten dementie of thuiszorgcoördinatoren van het OCMW. De dementiewijzer (ontwikkeld in 2015) werd verder verspreid onder mantelzorgers en het aanbod van onze basisbibliotheek werd uitgebreid.
- De stuurgroep van **dementievriendelijk Kortrijk** (stad, OCMW, ECD Sophia en Logo Leieland) werd begin 2016 uitgebreid met nieuwe partners: sportdienst, wijkteams en dienst toerisme. Ook Het Ventiel (buddywerking voor personen met jongdementie) werd betrokken in de

stuurgroep. Op die manier hadden we een vertegenwoordiging van de stem van de persoon met dementie en zijn omgeving.

In functie van genuanceerde beeldvorming en taboe-doorbreking werd het **magazine 'deMENSie'** ontwikkeld. De verhalen/getuigenissen van personen met (jong)dementie, mantelzorgers, buddy's,... vormden de kern van het magazine. Er werd in hun verhalen vooral ingegaan op de mogelijkheden, de sterktes en de positieve invloed van bewegen.

De mogelijkheden van personen met dementie werden nog eens extra in de verf gezet op de **performance 'ZieDieMens'** op 27/11 in de Kortrijkse Schouwburg. Door de coördinator van dansgroep Passerelle vzw werd een performance in elkaar gestoken die op een heel mooie en beklijvende manier werd gebracht door personen met (jong)dementie, (klein)kinderen en jongeren. Meer dan 300 aanwezigen waren getuige van deze sterke performance.

Tijdens de **beweegweek** (21-25/11) werd het toegankelijk en flexibele bewegingsaanbod van de wijkteams van Kortrijk, vzw Sportplus en de sportdienst in de kijker gezet. Op die manier konden personen met dementie proeven van verschillende sporten, aangeboden op maat en aangepast aan de individuele capaciteiten van de deelnemers.

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

- We stonden in voor **specialistische informatie en adviesverstrekking** aan referentiepersonen dementie en dementiekundige basiszorgverleners. Dit gebeurde door telefonische en digitale bereikbaarheid en individuele gesprekken en/of aanwezigheid dementie-expert op een teamoverleg. Relevante informatie werd ook gecommuniceerd via onze nieuwsbrief (3 keer per jaar). In 2016 telde onze nieuwsbrief 791 abonnees. Ook onze basisbibliotheek werd uitgebreid en stond terug ter beschikking van professionele hulpverleners. We

verwezen door naar het Vlaams documentatiecentrum voor meer gerichte literatuurvragen.

In 2016 werd een **nieuwe folder** van ECD Sophia op-
gemaakt in de nieuwe huisstijl van de ECD's.

Ons vormingsaanbod, onze projecten, partners, ... wor-
den kenbaar gemaakt via www.dementie.be/sophia.

We hebben in 2016 sterk ingezet op **vorming**.

- Er werden in totaal 73 uren vorming gegeven aan 985 professionals en 16 uren aan 317 niet-professionelen. Dit betrof zowel basisvormingen als vormingen op maat (thema's als veranderend gedrag, vroegtijdige zorgplanning, dementie bij personen met een verstandelijke handicap).
- In september werd een inleiding verzorgd voor het theaterstuk 'Mannen van 85'. Er waren 413 professionals aanwezig.
- Er werden 2 intervisiereeksen gegeven aan thuiszorgcoördinatoren van een OCMW. De reeksen besloegen samen 14 uren voor 33 deelnemers.
- Door de VTO-verantwoordelijke werd een training ontwikkeld rond het lerend vermogen bij personen met dementie. Het betreft een training van 3 dagdelen (4 uur) van theorie en praktische oefeningen. In 2016 ging deze training reeds 2 keer door nl. 1 keer in open aanbod in het ECD en 1 keer in service. Op basis van de evaluaties van de deelnemers werd de training verder verfijnd.
- We gaven het pakket 'zorg verlenen aan personen met dementie thuis' in open aanbod. Na deze training mogen 4 medewerkers van de dienst gezinszorg van het H. Hart zich dementiekundige basiszorgverlener noemen.
In service werd deze training ook aangeboden voor 20 maatschappelijk werkers van een OCMW.
- Het **vormingsaanbod** van EDV en de RECD's werd bekend gemaakt en dit via verschillende kanalen: als vaste rubriek binnen onze nieuwsbrief en als vast agendapunt op de OPD's. Op onze website kon de vormingskalender geraadpleegd en aangevuld worden.
- De **opleiding tot referentiepersoon dementie** werd in 2016 begeleid door ECD Foton. We hebben dag 1, 7, 10 en 11 mee begeleid in tandem met hen.
De opleiding voor 2017 werd reeds voorbereid in samenspraak met de VTO-werkgroep van EDV.
- **Navorming voor referentiepersonen dementie** was ook in 2016 een heel belangrijk aandachtspunt.
We organiseerden opnieuw 4 dagen voor beginners. Er waren 18 deelnemers. Thema's die in deze reeks aan bod kwamen: de functie referentiepersoon dementie, omgaan met familie, omgaan met (on)macht en creatief aan de slag met methodieken. Er werd ook een vervolgreeks van 2 dagen georganiseerd voor 11 deelnemers die de eerste reeks in 2015 volgden. Zij kwamen samen rond de thema's wederkerigheid in de zorg en vroegtijdige zorgplanning.
De programmatie en inhoud van deze terugkomdagen werden afgestemd met ECD Foton.
- Vragen tot vorming vanuit EDV werden opgenomen. Zo gaven we een lezing op de Health en Care Beurs (Gent) rond het lerend vermogen bij personen met dementie. 60 personen woonden de lezing bij. Er werd ook een FeBi-training (omgaan met personen met dementie) aangevraagd. Deze training (31,5 uren) voor 15 professionals werd opgenomen door onze vrije vormingsmedewerker.
Wij gaven ons bij EDV ook op als organisator van de studiedag 'Betekenisvolle activiteiten voor thuiswonende personen met dementie'. Wegens te weinig inschrijvingen is deze studiedag niet doorgegaan.
- Aan 50 OPD-leden van West-Vlaanderen werd op 17/06 de vorming '**Kies voor je talent!**' van **Luk Dewulf** aangeboden in het Provinciehuis Boeverbos. Dit werd hen aangeboden als return voor hun investering en engagement in de OPD's. Ook de synthese van de droomoefening, die door ieder OPD werd opgemaakt, werd meegegeven.
- Op 15/12 werd, naar jaarlijkse gewoonte, een **vormingsavond** ingericht **vanuit OPD Midden-West-Vlaanderen**. Keuze van het onderwerp lag in handen van de OPD-leden en viel op 'Wat Alz? Achteruitgang ook verwonderlijk kan zijn.' van Kasper Bormans. Er waren 125 aanwezigen in het LDC in Moorslede.
- De planning werd opgemaakt voor een nieuwe reeks **posthogeschoolvorming 'Wegwijs in dementie op jonge leeftijd'** voor 2017, opnieuw in samenwerking met EDV en Vives. Data en programma werden bepaald, sprekers werden gecontacteerd voor een reeks die zal van start gaan in januari 2017.
- We schreven een **artikel over het implementatietraject van persoonsgerichte zorg en Dementia Care Mapping**, binnen onze moederorganisatie H. Hart, ten behoeve van het handboek 'Dementie: van begrijpen naar begeleiden'. Dit handboek richt zich naar referentiepersonen dementie en andere betrokkenen.

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

- De vormingsmedewerker volgde de **training 'lerend vermogen bij personen met dementie' in Nederland**, gegeven door Ruud Dirkse. Na deze opleiding werd zij het aanspreekpunt voor dit thema in Vlaanderen. Er werd een training op maat uitgewerkt die reeds 2 keer werd gegeven in Vlaanderen. De vormingsmedewerker stond in nauw contact met de Nederlandse deskundigen om de training verder te verfijnen. Samen met EDV werd bekeken hoe de uitrol van dit thema in Vlaanderen kan aangepakt worden.

④ Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

- Het **overkoepelend overlegplatform dementie** (OOPD), waar ook de dienst Welzijn van het provinciebestuur lid van is, kwam 2 keer samen in 2016. Besproken items: voorbereiding en invulling symposium 17/06, werking binnen de verschillende OPD's en toekomstige werking provinciebestuur. Als voorzitter van OPD Zuid- en Midden-West-Vlaanderen gaven we onze input mee. Tijdens het 2de overleg waren wij tevens gastheer en voorzitter van de vergadering.

In kader van het ontwikkelen van acties voor een dementievriendelijk Kortrijk werd een stuurgroep opgericht. De partners in deze stuurgroep waren Stad Kortrijk, OCMW,

Logo Leieland en ECD. Deze stuurgroep stond onder coördinatie van de kabinetschef van de Burgemeester. Onze rol was vooral faciliterend en ondersteunend.

In 2016 veranderde de kabinetschef van werk, waardoor de coördinatie van de stuurgroep in handen kwam van het ECD.

Stad Kortrijk stond tevens in voor de financiering en verspreiding van 7000 exemplaren van het magazine 'deMENSie', een magazine vol informatie, verhalen, getuigenissen van personen met (jong)dementie, mantelzorgers, professionelen, buddy's,...

Wij waren lid van de redactieraad van het magazine, leverden inhoud aan en lazen alle teksten na. Tevens maakten we deel uit van het rondetafel interview rond dementievriendelijk beleid.

- We kregen in 2016 geen vragen van gemeente/stadsbesturen betreffende de uitbouw van een dementievriendelijk beleid. We nemen dit wel verder mee in ons jaaractieplan 2017.
- We registreerden alle informatie- en adviesvragen d.m.v. een **uniform registratiedocument** aangeleverd door EDV.

⑤ Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

- We zijn **voorzitter van OPD Zuid-West-Vlaanderen**, dat we in tandem organiseren met SEL Zuid-West-Vlaanderen. Dit OPD ging 4 keer door en telde gemiddeld 30 deelnemers. Thema's die aan bod kwamen tijdens dit OPD waren o.a.: opmaak droomoefening, lerend netwerk zingen en dementie, geheugenkliniek en mantelzorgondersteuning AZ Groeninge, initiatieven vanuit de OPD-leden,...

In **OPD Midden-West-Vlaanderen** is er een **gedeeld voorzitterschap**. Wij nemen dit op samen met een stafmedewerker van Familiehulp. Ook SEL Midden-West-Vlaanderen is mede-organisator. Dit OPD wordt opgesplitst in regio Ieper (PID) en regio Roeselare (RIT), maar behandelt dezelfde agendapunten. In 2016 kwamen o.a. volgende thema's aan bod: opmaak droomoefening, SWOT-analyse werking OPD, voorstelling verschillende organisaties,... In OPD PID waren gemiddeld 12 deelnemers, in OPD RIT gemiddeld 15.

- We namen deel aan de stuurgroep van het **praatcafé dementie Kortrijk – Ieper** die 2 keer samen kwam in 2016. We stonden in voor de verslaggeving en adviseerden inzake programma, sprekers, ed.
- Vermissing bij personen met dementie:
 - We gaven 2 keer vorming binnen de **basisopleiding in de politieschool**. We bereikten hiermee 42 agenten in opleiding.
 - We kwamen begin 2016 samen met de **provinciale werkgroep vermissing** rond de organisatie van info- en netwerkmomenten tussen zorgsector en politie. Deze netwerkmomenten zijn uiteindelijk niet doorgegaan omwille van weinig reactie op de vraag tot medewerking van de politie. We gingen op zoek naar een andere manier om de band tussen zorgsector en politie te versterken.
 - Eind 2015 werden we gecontacteerd door uitgeverij Politeia om de mogelijkheden te bekijken tot een

publicatie rond dementie en procedure vermissing voor politie. Er werd daartoe een werkgroep samengesteld waar wij, samen met EDV, Patrick Crabbé en SEL Zuid-West-Vlaanderen deel van uitmaakten. Vanuit ECD leverden we inhoud aan, voor een stuk gebaseerd op de gegeven vormingen binnen de politieschool, en lazen de proefdrukken na.

De publicatie 'Zekerheid voor mensen met dementie: hoe politie kan helpen' zal gelanceerd worden tijdens een studiedag op 21/02/17 in Blankenberge. Naast uiteenzettingen van Patrick Crabbé en Alain Remue, zullen ook 2 goede praktijken gebracht worden. Deze goede praktijken werden aangeleverd vanuit onze netwerken.

- **De applicatie 'Voor ik het vergeet'** van WZC De Ruy-schaert Marke werd gefinaliseerd in 2016. Tijdens een studienamiddag op 06/10 werd deze aan het grote publiek voorgesteld, samen met de nieuwe richtlijn inzake vroegtijdige zorgplanning voor personen met dementie. Wij woonden deze studienamiddag bij. We gebruiken de applicatie ook tijdens vormingen rond vroegtijdige zorgplanning. Op die manier werken we mee aan de bekendmaking en verspreiding van de applicatie.
- De geplande overlegmomenten met **Logo Leieland** rond preventie en bewegen gingen niet door, omwille van een intensieve samenwerking rond dementievriendelijk Kortrijk. Binnen dementievriendelijk Kortrijk was bewegen één van de topics, en op die manier was er regelmatig overleg en expertise-uitwisseling rond dit thema met Logo. Op basis van deze constructieve samenwerking wordt bekeken hoe er in 2017 verder kan samengewerkt worden.
- We zijn lid van de **informele werkgroep jongdementie**, maar moesten ons verontschuldigen voor de 2 overlegmomenten in 2016. We volgden de inhoud wel op via de verslaggeving.
- We kwamen 3 keer samen met de **stuurgroep dementie van de moederorganisatie Zorggroep H. Hart**. Sinds begin 2016 sluiten ook de dagelijks verantwoordelijke en referentiepersoon dementie van WZC Westerland Roeselare (onderdeel van de Zorggroep H. Hart) aan bij de stuurgroep. We gaven advies en informatie aan de referentiepersonen dementie en ondersteunden hen in hun functie.
- We sloten in 2016 een **samenwerkingsovereenkomst** af met Thuiszorgkruispunt Poperinge en lokaal infopunt

Texture

dementie Roeselare. Daarmee werd de groep **lokale infopunten** uitgebreid naar 8. We kwamen in 2016 met deze 8 lokale infopunten 3 keer samen voor overleg en intervisie. De agendapunten en de te bespreken casussen worden aangeleverd door de infopunten. Wij stonden in voor de begeleiding van het overleg en de intervisie.

- We zijn lid van het **dagelijks bestuur van Vzw Het Ventiel** (buddywerking voor personen met jongdementie). Dit dagelijks bestuur werd in 2016 niet bijeengeroepen. We betrokken Het Ventiel in projecten, vb. dementievriendelijk Kortrijk en proefrondleidingen Texture (zie verder), om op die manier ook de stem van de persoon met dementie en zijn omgeving te laten horen. In de regio Westhoek is in 2016 buddywerking De Fonkel ontstaan. Wij hielpen mee aan de bekendmaking door het verspreiden van folders en het initiatief op onze website te plaatsen.
- Op 08/03 volgden we een **studiedag rond vroegtijdige zorgplanning**, in organisatie van EDV en de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen. De nieuwe richtlijn rond vroegtijdige zorgplanning voor personen met dementie werd uiteengezet en de eerste contacten werden gelegd met de palliatieve netwerken vanuit onze regio. Er werd een overleg ingepland, samen met ECD Foton, met de palliatieve netwerken van West-Vlaanderen. Dit overleg is niet kunnen doorgaan omwille van ziektes/afwezigheden van verschillende coördinatoren van de palliatieve netwerken en werd uitgesteld naar 2017.
- Er werd samengewerkt met de **erfgoedcel leper** (CO7) voor de ontwikkeling van herinneringskoffers. Deze kof-

fers werden voorgesteld aan het grote publiek tijdens 2 infomomenten. Wij verzorgden tijdens deze momenten telkens een vorming rond dementie en herinnering.

Er werd ook een intensieve samenwerking aangegaan met **Texture, museum over Leie en Vlas**. Zij waren vragende partij tot het uitwerken van een rondleiding specifiek voor personen met dementie en rekenden hiervoor o.a. op de expertise van het ECD. Wij gaven vormingen aan de gidsen, maar werkten ook de rondleiding mee uit. Er vonden verschillende proefrondleidingen plaats die door ons werden meegevolgd. Op basis van verschillende evaluaties werden deze proefrondleidingen steeds verder verfijnd en kunnen die op de erfgoeddag rond zorg 2017 voorgesteld worden.

We waren op 05/10 ook aanwezig op de **vormingsdag erfgoed en dementie**, georganiseerd door Faro. We stelden er de werking van ECD Sophia voor en gaven insteken hoe er kan samengewerkt worden met de erfgoedcellen.

Er werd contact opgenomen door **erfgoedcel Roeselare** voor meer informatie rond dementievriendelijke rondleidingen in musea en hoe hierrond kan samengewerkt worden. Erfgoedcel Roeselare zal hiermee van start gaan in 2017 en contacteert ons dan opnieuw.

- We waren lid van de **stuurgroep en klankbordgroep** ter ontwikkeling van de **toolbox 'd'oede doze'**, waarbij op een interactieve manier kan beleefd worden hoe het is om oud te worden en dementie te hebben. Dit project werd gefinaliseerd eind augustus.

We maakten deze toolbox bekend via onze nieuwsbrief, website en nodigden de ontwikkelaars uit op OPD Zuid-West-Vlaanderen. We schreven ons tevens in voor de train de trainer van deze toolbox, zodat we dit ook kunnen integreren in onze vormingen. Deze train de trainer staat gepland in 2017.

- Op 02/09 waren we aanwezig op de **adviescommissie van het project 'Interdement'** van alle mutualiteiten van West-Vlaanderen. De besproken punten vanuit deze adviescommissie werden ook verspreid naar ECD Foton en EDV. N.a.v. dit project zal in 2017 een studiedag georganiseerd worden. Wij werden voor deze studiedag gevraagd als spreker rond het lerend vermogen bij personen met dementie.

- Op vraag van de Alzheimer Liga Vlaanderen werkten we mee aan een **vormingspakket voor begeleiders van een familiegroep**. We namen daarvoor deel aan een overleg op 05/09. Dit vormingspakket zal aan begeleiders van West- en Oost-Vlaanderen aangeboden worden in 2017. We kunnen gevraagd worden als spreker voor één van de thema's binnen dit pakket. We maken deel uit van het **provinciaal overleg van de voorzitters van een familiegroep (jong)dementie**. Deze groep kwam 2 keer samen in 2016 met als in-steek informatie-uitwisseling rond programma, sprekers,... en samenwerking voor de sensibiliseringsactie naar de bibliotheken toe.
- In mei-juni 2016 deden we een bevraging bij verschillende organisaties voor personen met een verstandelijke beperking. We bevroegen o.a. de nood tot het uitwisselen en samenbrengen van informatie en expertise rond personen met een verstandelijke beperking en dementie. Op basis van de bevindingen werd een overleg georganiseerd in het ECD op 15/11. Tijdens dit overleg werd het concept, de doelgroep en de frequentie van samenkomsten bepaald. Het zal gaan om 2 namiddagen **intervisie** met inbreng casuïstiek voor leef-groepbegeleiders van voorzieningen **voor mensen met een verstandelijke beperking**. Deze intervisie zal voor de eerste keer in maart 2017 georganiseerd worden.

infostand in de bibliotheek

dementie van WZC uit hun buurt en organiseerden zo infomomenten aan de stands, lezingen, voorleesnamiddagen,...

- Kortrijk schakelde in 2016 een versnelling hoger om mensen met dementie een kwaliteitsvol leven in de stad te garanderen. De stuurgroep, waar wij lid van waren, organiseerde tal van acties rond genuanceerde beeldvorming en bewegen (zie hoger, actie 1.4).

⑥ Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

- Met de werelddag dementie werden alle bibliotheken van onze regio uitgenodigd om hun steentje bij te dragen inzake genuanceerde beeldvorming en taboe-doorbreking. Alle bibliotheken ontvingen van ons een inspiratiegids (opgemaakt door provincie Antwerpen en EDV) en werden gevraagd om inspirerende en uitnodigende infostands op te zetten. 10 bibliotheken gingen op onze uitnodiging in. De meesten onder hen gingen een samenwerking aan met de referentiepersonen

⑦ Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen, en te delen.

- Op 23/02 startte onze **nieuwe vormingsmedewerker**. Zij werd door ons grondig gebriefd over de werking van ECD Sophia, de netwerken in onze regio, de vormingsaanvragen,... De vormingsmedewerker ging ook naar EDV voor een volledige uitleg over de structuur van EDV en RECD's, missie, visie, doelstellingen, ed. De vormingsmedewerker volgde de training 'lerend vermogen bij personen met dementie' in Nederland en maakte op basis daarvan een eigen training op die in Vlaanderen door haar gegeven wordt.

Ze volgde ook de train de trainer dementiekundige basiszorgverlener.

- Er werd in 2016 ook gewerkt aan de **eigen deskundigheidsbevordering** van de dementie-experten. De 3 dementie-experten volgden samen 110 uren vorming rond thema's zoals reflectietool, validation, power user office 365, vroegtijdige zorgplanning, armoede en dementie, toerisme met een zilveren randje,...
- We namen deel aan het **dementie-expertenoverleg** en de **tweedaagse te Gent** voor dementie-experten, georganiseerd door EDV.
We hadden werkvloercontacten door mappings DCM in de moederorganisatie, door het organiseren en begeleiden van de praatgroep voor partners van personen met jongdementie en door deelname aan de praatcafés.
- We hadden een evaluatiegesprek met onze **vrije vormingsmedewerkers** op 22/03 en 12/04. De samenwerking werd positief geëvalueerd en zal verder gezet worden in 2017.
- Eind januari werd een **tevredenheidsmeting** uitgevoerd. De enquête werd per email gestuurd naar onze contacten binnen onze netwerken. 46 enquêtes werden ingevuld teruggestuurd en bevatten een positieve beoordeling. Ongeveer 50% van de ingevulde enquêtes was van referentiepersonen dementie.

⑧ Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

- We namen deel aan de Vlaamse VTO-werkgroep, dementie-expertenoverleg, coördinatie-overleg en werkgroep website. De werkgroep ergotherapie kwam in 2016 niet samen.
- Er vond in 2016 3 keer overleg plaats met **collega-ECD Foton**. Inhoudelijke punten die daarin aan bod kwamen, waren: registratie, intervisie sector personen met een beperking, vermissing, terugkomdagen, vroegtijdige zorgplanning,... Op het laatste overleg werden de jaaractieplannen toegelicht en bekeken waar er kan afgestemd en samengewerkt worden.
- Op vraag van de wetenschappelijk medewerker van EDV lazen we de werkversies na van '**Dementie, de essentie**' op volledigheid en juistheid.
- Op vraag van EDV namen we deel aan een werkgroep om de **website** www.omgaanmetdementie.be te updaten en te restylen.

Tandem

expertisecentrum dementie provincie Antwerpen

zorgregio Turnhout

Prins Boudewijnlaan 9/1, 2300 Turnhout | t 014 47 83 71 | tandem@dementie.be

Het regionaal expertisecentrum dementie Tandem (ECD Tandem) is een vzw, opgericht in 2003 en heeft een raad van bestuur en een Algemene Vergadering. Binnen de (beleids)organen van Tandem vzw zijn velerlei zorgactoren vertegenwoordigd vanuit o.a. Hivset, Welzijnszorg Kempen, KMSI, woorzorgcentra, thuiszorgcentra, huisartsen, maatschappelijke dienst van de mutualiteit, ziekenhuizen, vrijwilligersorganisaties, ...

Naast de Raad van Bestuur en Algemene Vergadering wordt de dagelijkse werking opgevolgd door een coördinatie-team: Stefaan Voet (voorzitter), Bob van de Putte (secretaris), Gil Peeters (penningmeester) en Liesbeth Van Eynde (Coördinator).

Het team van Tandem bestaat uit vier medewerkers, waarvan drie dementie-experts en een administratief medewerkster

- Liesbeth Van Eynde, coördinator en dementie-expert, 100% FTE
- Ria Caers, dementie-expert, 50% FTE
- Karolien Verschuere, dementie-expert, 70% FTE
- May Cools, administratief medewerkster, 33% FTE

2016 was voor Tandem een goed en gevuld werkjaar met veel variatie. Zo werd onze dienstverlening en aanbod in vormingen ook dit werkjaar aangepast aan de noden en behoeften van zowel professionals als niet-professionelen.

Gerealiseerde activiteiten

① Personen met dementie en hun omgeving

Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.

ECD Tandem participeerde aan de overlegmomenten van regionale stuurgroepen van de **praatcafés dementie** in Geel, Turnhout en Lille.

Eveneens werd er advies verleend aan andere regionale praatcafés in het arrondissement Turnhout, m.n. Herentals, Mol en Westerlo. Het betreft voornamelijk advies verlenen inzake sprekers en thema's op praatcafés, maar eveneens over velerlei activiteiten en verwante initiatieven in kader van dementie die er in de regio plaatsvinden.

Het thema welk Tandem in 2016 uitwerkte voor alle regionale praatcafés, was 'Omgaan met verlies'.

Eén keer in 2016 brachten we alle coördinatoren van de praatcafés samen om expertise te bevorderen bij het plannen van de praatcafés, om zodoende ook ideeën en goede praktijkvoorbeelden uit te kunnen wisselen.

Via een **telefonische permanentie** zijn we bereikbaar voor zowel professionals, mantelzorgers, hun omgeving en studenten die vragen hebben over dementie, informatie willen inwinnen of specifieke hulp of adviesvragen hebben. Bij afwezigheid is er een antwoordapparaat waar ad hoc wordt op gereageerd.

Naast telefonische gesprekken wordt er wekelijks meermaals contact per mail opgenomen waar het verschaffen van informatie aan en doorverwijzing van de omgeving (mantelzorgers, vrijwilligers) van de persoon met dementie vaak aangewezen is.

Diverse initiatieven van Tandem, zoals allerlei activiteiten en vormingsaanbod naar mantelzorgers voor personen met dementie maar eveneens initiatieven van partners uit de regio werden in de kijker gezet via de **website www.dementie.be/tandem** vb initiatieven zoals het aanbod van het psycho-educatiepakket Dementie en nU, praatcafés, activiteiten binnen de dementievriendelijke gemeentes,....

Tandem maakte deel uit van de stuurgroepen (Zorgprotocol 3 projecten) '**Opmaat**' en '**Kyma**' die ieder 4 overlegmomenten in het 2016 organiseerden. Hierbij doet Tandem actief inbreng en wordt er kennis uitgewisseld met alle partners binnen de stuurgroepen. Deze ZP3 projecten lopen nog tot mid 2018.

Ook in 2016 kregen we nog de kans om samen met Vormingplus het vormingsaanbod: '**Dementie, Vriend of Vijand**' 5 keer aan te bieden. Hiermee bereikten we telkens een ruim aantal mantelzorgers, die mekaar treffen tijdens een bijeenkomst met hun vereniging.

Een aantal bibliotheken (o.a. Westerlo, Vosselaar) adviseerden we i.v.m. samenstelling van de **eerste hulp bij dementiekoffer**.

Het **documagazine**: 'Omgaan met verlies', en de dementieklappers werden op informatieavonden, praatcafés en familiegroepen... telkens aangeboden.

② Zorgsector

Deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.

Tandem participeerde op vraag in multidisciplinaire zorgoverlegmomenten (MDO's) wanneer er complexe zorgsituaties zich voordeden.

Er was op frequente basis advisering aan professionals, vnl. referentiepersonen dementie m.b.t. concrete casussen, zowel telefonisch, via mail, alsook tijdens vormingsmomenten.

Andere zorgverleners vonden eveneens de weg naar Tandem voor casuïstiek en adviesvragen bij diverse dementie specifieke aspecten.

Er werd aanzet gegeven aan de opmaak van een regionale dementie specifieke **sociale kaart**, dewelke in 2017 gefinaliseerd en digitaal verspreid zal worden. Binnen de VTO (EDVlaanderen en alle regionale ECD's) werd er gewerkt aan het actualiseren en verfijnen van de inhoud voor opleiding referentiepersoon dementie.

Vorming met Ria Caers

De ECD's van de provincie Antwerpen, organiseerden samen vier **terugkomdagen voor de referentiepersonen dementie** (zowel vanuit WZC, alsook thuiszorg) Deze vonden plaats in maart, juni, september en december. De voormiddagen waren inhoudelijke vormingsmomenten, tijdens de namiddagen werd er ruimte gecreëerd voor intervisie. De thema's voor deze dagen waren: 'Basale stimulatie', 'Omgaan met verlies', 'Intimiteit bij dementie' en 'Leren leren inleven'.

Vorming

Het globale **vormingsaanbod** van ECD Tandem werd opgenomen en afgestemd met de VTO-werkgroep van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw:

- Vormingen: onderdompeling in de wereld van dementie, omgaan met mensen met dementie.
- Vormingsdagen aan beginnende en gevorderde medewerkers bij mutualiteiten, thuiszorg en residentiële zorg

Er werd ingezet op nieuwe vormingsaccenten o.a. Zinnvolle activiteiten, Aggressie, Omgaan met verlies bij dementie.

De bestaande vormingsmethodieken 'ganzenbord' en 'mens erger je niet' werden blijvend bekendgemaakt via website en mail. Deze werden zowel uitgeleend aan familiegroepen alsook binnen de residentiële settings.

Er was een aanbod in kleinschalige studiedagen: m.n. 'Onderdompeling in de wereld van dementie', 'Zinnvolle activiteiten' en 'Aggressie bij dementie'.

Er werden vormingsdagen gegeven in het kader van dementiekundige basiszorgverleners in de thuiszorg.

De vorming 'Omgaan met personen met dementie in het ziekenhuis' werd owv beperkte inschrijvingen, geannuleerd.

Het **Overlegplatform dementie (OPD)** in de zorgregio Turnhout is een samenwerkingsinitiatief van SEL Kempen en ECD Tandem.

Het voorzitterschap wordt opgenomen door ECD Tandem. In 2016 werden er drie OPD's georganiseerd voor alle zorgaanbieders die werken met en voor personen met dementie en hun omgeving met als doel de kwaliteit van zorg en begeleiding in de zorgregio blijvend aan te scherpen en noden te detecteren.

De thema's die we voorop schoven tijdens deze OPD's waren: 'Dagopvangmogelijkheden en Nachtopvang voor mensen met dementie', 'Jongdementie' en 'Diagnosestelling Dementie'.

Er was er een terugkoppeling van het OPD op Raden van bestuur van SEL Kempen en ECD Tandem.

Vanuit ECD Tandem participeren we aan de stuurgroep van het Kyma-project. Aansluitend bij dit project namen we ook in 2016 acht keer intervisies op van de zorgkundigen in het Jongdementiehuis op en een 12 keer een coaching van de trajectbegeleider op.

Kyma ism Alzh Liga nam het initiatief om een culinaire daguitstap naar Antwerpen te organiseren voor mensen met dementie en hun familie.

Ter voorbereiding hierop werkten Tandem en ECD Orion ism PGN een vormingsnamiddag uit voor de Antwerpse stadsgidsen die deze mensen zou rondleiden.

Stadsgidsen

Tandem ontwikkelde daarvoor een dementieklapper voor de aanwezige gidsen waarop enkele omgangs- en communicatietips gebundeld staan.

Klapper Jongdementie

Er werd een **nieuwe folder** van het regionaal expertisecentrum Dementie Turnhout opgemaakt, waarin de opdrachten, de werkzaamheden en diensten van ECD Tandem kenbaar gemaakt worden en de rol en adviesfunctie van dementie-expert toegelicht worden.

③ (Inter)nationale deskundigen

Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.

Tandem toetste naar de interesse bij zowel maatschappelijk werkers van de mutualiteiten alsook bij OCMW's,... om kennis te maken met good practises m.b.t. begeleiding van mensen met dementie in de thuiszorg (vbn uit ECD Foton of het case-management in Nederland.) Hier werd niet ingegaan op dit aanbod.

• Dementievriendelijke gemeenten: regionaal

We namen een actieve rol op tot verduurzaming van en stimulering tot dementievriendelijke gemeenten. De inspiratiegids van VVSG werd samen met o.a. de publicatie 'Dementievriendelijke, de toekomst' terugblik op 4 jaar interregionale werkconferentie dementievriendelijke gemeenten' gebruikt als leidraad voor bestaande en nieuwe dementievriendelijke initiatieven.

Kandidaat-gemeenten die dementievriendelijk wilden worden, kregen ondersteuning in de opstart van hun netwerking hieromtrent.

ECD Tandem adviseerde en participeerde aan twee gemeentelijke werkgroepen in de opstartfase van dementievriendelijk gemeente nl. Kasterlee en Lille.

Daarvoor participeerden, ondersteunden en adviseerden en we aan lokale stuurgroepen in de opstartfase

van dementievriendelijke gemeenten, nl Lille, Kasterlee met als doel het maatschappelijk draagvlak hierin te versterken.

De coördinatoren van de dementievriendelijke gemeenten uit onze zorgregio werden 2 x bij elkaar gebracht om ideeën en ervaringen uit te wisselen en voortgang te rapporteren.

Dementievriendelijk Lille

- **Dementievriendelijke gemeenten: interregionaal/(inter)nationaal**

Ook de gemeente Baarle-Hertog (BE) werkt samen met Baarle-Nassau (NL) aan dementievriendelijk 'Baarle'. Een medewerker van ECD Tandem ondersteunde samen met een Nederlandse adviseur deze interregionaal samenwerking. Er werden vooraf afspraken gemaakt omtrent de begeleiding van dit uniek gemeentelijk initiatief.

Samen met onze Nederlandse partner (Programmaad zorgvernieuwing Psychogeriatric, provincie Noord-Brabant), ECD Vlaanderen, huis Perrekes, stad Turnhout en Thomas More Turnhout werd een conferentie voorbereid rond dementie en bewegen.

ECD Tandem nam deel aan en ondersteunde bij de dossieropbouw en prospectiemogelijkheden inzake een Europees project rond dementievriendelijke gemeenten ter verduurzaming van het 4-jarig interregionaal project 'Dementievriendelijke gemeenten'. ECD Vlaanderen nam hierin de coördinerende rol in i.s.m. ECD Tandem. Er werd in 2016 uiteindelijk geen dossier ingediend. Deze netwerking zal zich verderzetten in 2017.

We onderhielden contacten met Vlaamse onderzoekers inzake dementie en/of ouderenzorg, onder meer via deelname aan stuurgroepen van volgende projecten en organisaties: Vonk 3, Licalab, Kon-tact, Netwerk Ziekenhuizen,

④ Beleidsmakers

Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin, opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren.

Een geconsolideerd jaarverslag welk geïntegreerd met ECD Vlaanderen en de regionale expertisecentra werd opgeleverd.

3 maal organiseerden we een overleg met de provinciale beleidscel voor een bestuursmatige afstemming van de werking van de provinciale ECD's.

Doorheen het jaar konden we actief signaleren via partnerorganisaties o.a. SEL Kempen, KONTACT (netwerk ouderenzorg SEL KEMPEN), Dementienetwerk provincie Antwerpen (DPA), Vonk3, Alzheimer Liga, Nachtzorg Kempen, zorgprotocol3: Opmaat en Kyma,....

We ondersteunden lokale dementienetwerken in het inventariseren van noden en behoeften van mensen met dementie en de mantelzorgers. Hiermee konden we beleidssuggesties doorgeven inzake dementie aan het lokale bestuur.

Er werd een klachtenprocedure geïnstalleerd in afstemming met ECD Vlaanderen en regionale ECD's.

⑤ Partners

Gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

Kennismaking met zorgprofessionals en opvolgen van nieuwe ontwikkelingen en het professioneel aanbod in de regio. Dit vanuit een actieve betrokkenheid in het welzijnssnetwerk in de regio. (vb deelname aan ouderenzorgnetwerk Kontakt).

Verderzetting samenwerking met Vormingplus Kempen.

GEZONDHEID EN PREVENTIE

Nieuwsbrief huisartsen: tweemaandelijks leverden we mee inhoud aan de regionale nieuwsbrief voor huisartsen in het zorgnetwerk Turnhout, i.s.m. SEL Kempen, LMNZ, Palliatief Netwerk arrondissement Turnhout, Netwerk GGZ Kempen en Logo Kempen

We onderhielden actieve contacten met het palliatief Netwerk in de regio en de eerste krijtlijnen werden gezet voor een vormingsdag voor referentiepersonen dementie en referentiepersonen palliatieve zorg. Deze trefdag zal doorgaan in maart 2017.

Op meerdere momenten was er afstemming met de Alzheimer Liga Vlaanderen vzw in functie van een complementaire samenwerking in de zorgregio Turnhout.

Tandem werkte actief mee aan de opbouw van een **multidisciplinaire training voor zorgverleners** van personen van dementie, een projectaanvraag ingediend door Hivset bij Provincie Antwerpen, in kader van impulssubsidie Innovatieve Projecten in de Welzijns- en gezondheidssector.

Tandem werken mee aan een **intern dementiebeleid van 2 woonzorgcentra** en maakten deel uit van een audit DCM (Dementie Care Mapping) om op die wijze de kwaliteit van zorg voor personen met dementie te evalueren.

6 Publiek

De bevolking informeren over het bestaan en de rol van de expertisecentra, over dementie en de betekenis ervan voor de betrokkenen en de samenleving opdat dementie gelinkt wordt met de expertisecentra en opdat de personen met dementie en hun omgeving kunnen rekenen op een begripvolle houding.

Studenten, mantelzorgers en professionelen contacteerden meermaals het ECD waarbij we telkens de nodige informatie trachten te geven of gericht door te verwijzen.

Bibliotheken werden op hun vraag ondersteund bij het verzamelen en inzetten van informatie inzake dementie (vb. EHBD-rugzak). In 2017 wordt hier provinciaal een vervolg aan gegeven voor alle bibliotheken.

De publicatie van de provincie 'Dementie, je staat er niet alleen voor' werd op informatiemomenten, infostands, vormingen gericht verspreid.

Alle regionale activiteiten omtrent dementie, m.n. de initiatieven van de partners in het werkveld konden ingevoegd worden in digitale kalender op de website.

Door het verspreiden van folders, brochures, opzetten van infostands, workshops, lezingen etc konden we voortdurend inzetten op een genuanceerde beeldvorming van dementie.

De vorming 'Dementie vriend of vijand', (mede i.s.m. Vormingplus) werd aan socioculturele verenigingen aangeboden om ook hier weer een genuanceerde beeldvorming ten aanzien van de persoon met dementie en hun omgeving te bevorderen.

Lezing met Kathleen Aerts

Eind november 2016 organiseerde Tandem i.s.m. de stuurgroep dementievriendelijke gemeente Herentals en het WZC Vogelzang een **lezing met Kathleen Aerts**. Zij bracht er haar persoonlijk verhaal van haar moeder met jongdementie. De avond was een groot succes waarop bijna 200 mensen aanwezig waren, zowel professionals uit de zorgsector alsook mantelzorgers.

Actuele informatie uit of voor de zorgregio Turnhout werd doorheen het jaar aangeleverd en verspreid via de digitale nieuwsbrief van ECD Vlaanderen.

⑦ Eigen medewerkers

De eigen medewerkers in de gelegenheid stellen om binnen het gedeelde beleidskader:

- beschikbare inzichten en aanbod regionaal te implementeren
- te innoveren en expertise verder uit te bouwen, en te delen.

Elke medewerker stelde voor zichzelf een **persoonlijk vormingsplan** op om zodoende kennis en ervaring aan te scherpen en voeling te behouden met het brede werkveld.

Dit werd gerealiseerd in de vorm van een stage- of ervaringsdag in het werkveld of een verdieping in een bepaalde werkveldproblematiek.

Zo werden er ervaring opgedaan zowel in een voorziening met dagopvang voor mensen met (jong)dementie en alsook in de thuiszorgdienst. Dit liep naast de losse vormingsmomenten die zich spontaan aandienden tijdens het jaar. Een korte reflectie van deze ervaringen en leerpunten gebeurde op het teamoverleg.

Extra aandacht tijdens teamoverleg werd besteed aan de uitwisseling en rapportage van gevolgde studiedagen, netwerken, ...

De website www.dementie.be/tandem werd actueel gehouden met de informatie die relevant is voor de zorgregio Turnhout.

⑧ Regionale expertisecentra dementie

Constructief bijdragen tot complementair beleid door expertise aan te reiken, samen te werken, gebruik te maken van beschikbaar aanbod en ervaringen.

De voorzitter van Tandem, Stefaan Voet vertegenwoordigde ECD Tandem in de Raad van Bestuur van ECD Vlaanderen vzw.

We namen deel aan de werkgroep Vorming Training Op-leiding Vlaanderen.

De coördinator participeerde in het coördinatorenoverleg, waarvan telkens aan het team en dagelijks bestuur ECD Tandem.

Deze overlegmomenten hebben tot doel de activiteiten van de regionale centra en het Vlaams centrum op elkaar af te stemmen.

Bij de opstart van een nieuwe gedeeld platform van Office 365 waarbij informatie en kennisdeling mogelijk wordt op efficiënte wijze, nam de administratief medewerkster deel aan de bijeenkomsten die hiervoor georganiseerd werden. Er vond in 2016 drie keer een medewerkersoverleg plaats met collega-ECD Orion ism PGN om provinciale samenwerking en afstemming te bevorderen. Inhoudelijke punten die daarin aan bod kwamen, waren o.a. de vernieuwing en herdruk van de dementieklappers, het uitwerken van vormingsinhouden voor 4 provinciale terugkomdagen referentiepersonen dementie, een train-the-trainer voor het documagazine: 'Omgaan met verlies', een methodiek uitwerken waarmee referentiepersonen dementie aan de slag kunnen binnen praatcafés dementie,

Dementie-expertenoverleg

Eveneens in functie van deskundigheidsbevordering namen we deel aan 2 dementie-experten overlegmomenten. Vervolgens was er een vormings2-daagse in mei, aangeboden door ECD Vlaanderen.

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw

Lokkaardstraat 8 | B-2018 Antwerpen
t 03 609 56 14 | f 070 224777 | info@dementie.be
website: www.dementie.be

Reknr. BE13 7350 1899 7739 KREDBEBB